

Basthabn: arkeologiske undersøkelser på land med maritimt fokus

Rogaland
fylkeskommune

MUST

MUSEUM STAVANGER

STAVANGER
MARITIME MUSEUM

Gnr. 140 Bnr. 2 Stavanger kommune
Rapport nr. 35 2024

Christopher Fredrik Kvæstad og Trygve Sikveland
Røysland

Stavanger maritime museum og Rogaland fylkeskommune

21. oktober – 1. november, 2024

12.-13. februar 2025

18. februar 2025

Generell informasjon

Navn på sak	Basthabn: arkeologiske undersøkelser på land med maritimt fokus						
Saksnummer	2024/0000	Registreringsår	2024/2025				
Prosjektansvarlig	Stavanger maritime museum v/ Christopher Fredrik Kvæstad & Rogaland fylkeskommune v/ Trygve Sikveland Røysland						
Feltarbeid utført	21. oktober – 1. november, 2024. 12.-13. februar 2025	Ved	Christopher Fredrik Kvæstad (CFK), Trygve Sikveland Røysland (TSR), Monica Løfsgaard Valle (MLV), Thomas Bjørkeland (TB), Bjørn Eikje Ramberg (BER), Hege Vatnaland (HV), Selma Johanne Lauvland (SJL), Arild Skjæveland Vivås (ASV), Svein Vatsvåg Nielsen (SVN), Øyvind Nesvåg (ØN) & Massimiliano Ditta (MD)				
Etterarbeid utført	04. november, 2024 – 16. Juni, 2025	Ved	Christopher Fredrik Kvæstad & Trygve Sikveland Røysland				
Kommune:	Stavanger	Gårdsnavn:	Hovda	Gnr.	140	Bnr.	2

Faglige konklusjoner:

Kulturminner er påvist innenfor områdene	Askeladden ID	Type funn
Kulturminner påvist på denne undersøkelsen	325252	Basthabn Vest I
	325253	Basthabn Vest II
	326832	Basthabn Vest III
	325254	Sonnarplassen
	325254	Skogholmen
	326776	Sletteid
Tidligere kjente kulturminner i nærheten av planområdet	89224-1	Basthabn-vraket

Forord

De arkeologiske undersøkelsene ved Basthabn på Fogn er et samarbeidsprosjekt mellom Rogaland fylkeskommune og Stavanger maritime museum. Prosjektet har som mål å føre til tettere faglig samarbeid mellom institusjonene.

Basthabn og Rossøysund er et kulturmiljø av regional interesse i Stavanger, og er utpekt i Rogaland fylkeskommunes vedlegg til regionalplan for kulturmiljø som et kulturmiljø som er «*et godt bevart eksempel på den lange kontinuitet i Rogalands maritime historie fra jernalderen frem til 1800-tallet*».

Prosjektet er på bakgrunn av dette tatt med som et pilotprosjekt i **Handlingsprogram 2023-2026**, som har som formål å sikre gjennomføringen av målene og strategiene i Rogaland fylkeskommunes regionalplan for kulturmiljø.

Prosjektet har som mål å undersøke kulturmiljøet i Basthabn og Rossøysund, for å kartlegge og dokumentere kjente og hittil ukjente kulturminner, samt vurdere deres sårbarhet og behov for sikring. Prosjektet har et særskilt mål om å øke kunnskapen om kulturminner i skjæringspunktet mellom sjø og land og vurdere deres tilstand i et klimaperspektiv.

Prosjektet ble gjennomført i en periode på to uker i overgangen oktober/november, 2024, og bestod av arkeologiske undersøkelser både på land og i vann. Resultatet foreligger i denne fellesrapport skrevet av Stavanger maritime museum og Rogaland fylkeskommune.

Resultatene fra undersøkelsene vil kunne inngå i videre undersøkelser av kulturmiljøet på land og som fundament i undersøkelser av Basthabn-vraket (**ID 89924**).

Innhold

1	Sammendrag	10
2	Innledning	11
2.1	Generelt om undersøkelsen.....	11
2.2	Praktisk informasjon, tidsbruk og deltakere.....	12
2.3	Feltdagbok.....	12
3	Metode	15
3.1	Overflateregistrering av synlige kulturminner	15
3.2	Sjaktning for hånd.....	16
3.3	Kjerneprøver.....	17
3.4	Visuell inspeksjon ved dykking.....	18
4	Dokumentasjon	19
4.1	Nummerering i felt og rapporten	19
4.2	Innmåling og fotografering	20
4.3	Periodeinndeling	20
5	Områdene	21
5.1	Område 1.....	22
5.2	Område 2.....	23
5.3	Område 3.....	24
6	Overflateregistrering av synlige kulturminner	25
6.1	Område 1.....	26
6.2	Område 2.....	28
7	Sjaktning for hånd	30
7.1	K.1.1 - Tuft.....	31
	7.1.1 Sjakt 1.H1	34
	7.1.2 Funn	38

7.1.3	Prøver og naturvitenskapelige analyser	38
7.1.4	Datering	39
7.1.5	Tolkning	40
7.2	K.1.27 - Tuft.....	41
7.2.1	Sjakt 1.H2	44
7.2.2	Funn	46
7.2.3	Prøver og naturvitenskapelige analyser	46
7.2.4	Tolkning	46
7.3	K.1.3 - Tuft.....	47
7.3.1	Sjakt 1.H3	49
7.3.2	Funn	51
7.3.3	Prøver og naturvitenskapelige analyser	51
7.3.4	Datering	52
7.3.5	Tolkning	53
7.4	K.1.35 - Røys.....	54
7.4.1	Sjakt 1.H4a og b	56
7.4.2	Funn	58
7.4.3	Prøver og naturvitenskapelige analyser	59
7.4.4	Datering	59
7.4.5	Tolkning	60
7.5	K.1.28 - Innhegning	61
7.5.1	Sjakt 1.H5	63
7.5.2	Sjakt 1.H6	63
7.5.3	Sjakt 1.H7	63
7.5.4	Funn	66
7.5.5	Prøver og naturvitenskapelige analyser	66
7.5.6	Datering	67
7.5.7	Tolkning	67
7.6	K.1.23 – Steingard-gjerde	68
7.6.1	Sjakt 1.H8	70
7.6.2	Funn	71
7.6.3	Prøver og naturvitenskapelige analyser	71
7.6.4	Tolkning	71
7.7	K.1.5 - Båtstø.....	72
7.7.1	Sjakt 1.H9	74
7.7.2	Funn	75

7.7.3	Prøver og naturvitenskapelige analyser	75
7.7.4	Tolkning	75
8	Kjerneprøver	76
9	Dykking	79
10	Lokalitetene	81
10.1	Lokalitet ID 325252 – Basthabn Vest I.....	82
10.2	Lokalitet ID 325253 – Basthabn Vest II.....	86
10.3	Lokalitet ID 326832 – Basthabn Vest III.....	88
10.4	Lokalitet ID 325254 – Sonnarplassen.....	91
10.5	Lokalitet ID 325255 – Skogholmen.....	96
10.6	Lokalitet ID 326776 Sletteid.....	99
11	Tolkning, konklusjon og veien videre	101
11.1	Hovedresultat.....	101
11.2	Veien videre.....	102
11.3	Kystnære kulturminner og klima.....	103

Figurer

Figur 1: Oversiktskart over Basthabns og Rossøysunds plassering på Fogn, i Rogaland.	11
Figur 2: Snorkling med MLV. Foto nr. 155.	15
Figur 3: Overflateregistrering av Skogholmen. Fra venstre, BER og CFK. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 156.	15
Figur 4: Dokumentering av håndgravet sjakt 1.H1 med HV. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 157.	16
Figur 5: Kjerneprøvetaking utenfor bryggefundamentene i aktivitetsområde K.1.40 . Tv ASV, midten MLV, th. TSR. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 158.	17
Figur 6: Dykking på bryggefundament K.2.31. Dykker CFK. Foto nr. 159.	18
Figur 7: Oversiktskart over de utvalgte områdene ved Basthabn og Rossøysundet.	21
Figur 8: Oversiktskart over område 1 - Basthabn Vest	22
Figur 9: Oversiktskart over område 2 - Sonnarplassen og Skogholmen	23
Figur 10: Oversiktskart over område 3 - Sylsøy og Ølhamn	24
Figur 11: Oversiktskart over registrerte kulturminner på land ved område 1 og område 2	25
Figur 12: Oversiktskart over kulturminnetyper i område 1	27
Figur 13: Oversiktskart som viser registrerte kulturminner i område 2	29
Figur 14: Oversiktskart over håndgravde sjakter i område 1	30
Figur 15: Oversiktskart over tuft K.1.1	31
Figur 16: Oversiktskart over tuft K.1.1 med individuelle deler.	32
Figur 17: Tuft K.1.1 etter opprensning og rydding. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 35.	33
Figur 18: Tuft K.1.1 etter opprensning og rydding. Bilde tatt øst. Foto nr. 37.	33
Figur 19: Oversiktskart over tuft K.1.1 og sjakt 1.H1	34
Figur 20: Sjakt 1.H1 , før fjerning av første lag med stein. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 40.	35
Figur 21: Sjakt 1.H1 , helt nede på berget. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 54.	36
Figur 22: Profiltegning av sjakt 1.H1 , sett mot nord.	36
Figur 23: Profiltegning av sjakt 1.H1 , sett mot sør (digitalisert av Trygve S. Røysland).	37
Figur 24: Plantegning av sjakt 1.H1 (digitalisert av Trygve S. Røysland).	37
Figur 25: Funn F.1.H1.0.6 , tegl og flint.	38
Figur 26: Dateringsresultat av prøve ETH 148162 , tuft K.1.1	39
Figur 27: Oversiktskart over tuft K.1.27	41
Figur 28: Oversiktskart over tuft K.1.27 , med indre avgrensning.	42
Figur 29: Tuft K.1.27 . Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 17.	43
Figur 30: Tuft K.1.27 . Bilde tatt mot sørøst. Foto nr. 20.	43
Figur 31: Oversiktskart over tuft K.1.27 og sjakt 1.H2	44
Figur 32: Oversiktskart over tuft K.1.27 og sjakt 1.H2 med ruter.	45
Figur 33: Sjakt 1.H2 . Bilde tatt mot nord. Foto nr. 21.	45
Figur 34: Funn F.1.H2.0.1 , krittpipefragmenter.	46
Figur 35: Oversiktskart over tuft K.1.3	47
Figur 36: Tuft K.1.3 før avtorving av søndre vegg. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 29.	48
Figur 37: Tuft K.1.3 , etter avtorving av søndre vegg. Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 23.	48
Figur 38: Oversiktskart over tuft K.1.27 og sjakt 1.H3	49
Figur 39: Sjakt 1.H3 . Bilde tatt mot østsørøst. Foto nr. 27.	50
Figur 40: Funn F.1.H3.0.5 , nagle.	51
Figur 41: Dateringsresultat av prøve ETH 148163 , tuft K.1.3	52
Figur 42: Dateringsresultat av prøve ETH 148164 , tuft K.1.3	53
Figur 43: Oversiktskart over røys K.1.35	54
Figur 44: Røys K.1.35 . Bilde tatt mot vest. Foto nr. 140.	55
Figur 45: Oversiktskart over røys K.1.35 og sjakt 1.H4a og 1.H4b	56

Figur 46: Sjakt 1.H4a . Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 60.....	57
Figur 47: Sjakt 1.H4b . Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 65.....	57
Figur 48: Funn F.1.H4.0.2 , keramikk.....	58
Figur 49: F.1.H4.0.3 , 1700-talls tegl fra Nederland.....	59
Figur 50: Dateringsresultat av prøve ETH 14165 , røys K.1.35	60
Figur 51: Oversiktskart over innhegning K.1.28	61
Figur 52: Innhegning K.1.28 . Bilde tatt mot vest. Foto nr. 6.....	62
Figur 53: Oversiktskart over innhegning K.1.28 og sjakt 1.H5, 1.H6 og 1.H7	64
Figur 54: Sjakt 1.H5 . Bilde tatt mot nordøst. Foto nr. 71.....	64
Figur 55: Sjakt 1.H6 . Bilde tatt mot øst. Foto nr. 72.....	65
Figur 56: Sjakt 1.H7 . Bilde tatt mot vest. Foto nr. 75.....	65
Figur 57: Funn F.1.H7.0.1 , slagg.....	66
Figur 58: Dateringsresultat av prøve ETH-148166 , innhegning K.1.28	67
Figur 59: Oversiktskart over steingard K.1.23	68
Figur 60: Steingard-gjerde K.1.23 . Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 7.....	69
Figur 61: Oversiktskart over steingard K.1.23 og sjakt 1.H8	70
Figur 62: Sjakt 1.H8 . Bilde tatt mot sør. Foto nr. 73.....	71
Figur 63: Oversiktskart over båtstø K.1.5	72
Figur 64: Oversiktskart over båtstø K.1.5 med individuelle deler.....	73
Figur 65: Båtstø K.1.5 . Bilde tatt mot sør. Foto nr. 112.....	73
Figur 66: Oversiktskart over båtstø K.1.5 og sjakt 1.H9	74
Figur 67: Sjakt 1.H9 . Bilde tatt mot nord-nordøst. Foto nr. 74.....	75
Figur 68: Kart over kjerneprøver.....	76
Figur 69: Sammenstilling av bilder av prøvekjernene (illustrasjon CFK, Smm).....	77
Figur 70: Kjerneprøvetaking i ID 326832 . Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 155.....	78
Figur 71: Bilde av røysen fra overflaten. Foto nr. 161.....	79
Figur 72: Rossøysundet med Sonnarplassen og Skogholmen. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 162.....	79
Figur 73: Kart over dykket område og bryggefundament K.2.31	80
Figur 74: Flaske med støpesøm. Foto nr. 163.....	80
Figur 75: Lokalteter ved Basthabn og Rossøysund.....	81
Figur 76: Oversiktskart over lokalitetene ved Basthabn og Rossøysund.....	81
Figur 77: Oversiktskart over lokalitet ID 325252 , med kategoriserte enkeltminner.....	82
Figur 78: Tuft K.1.8 . Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 1.....	85
Figur 79: Oversiktskart over lokalitet ID 325253 , med kategoriserte enkeltminner.....	86
Figur 80: Tuft K.1.34 , med arkeolog Christopher Fredrik Kvæstad. Bilde tatt mot sørøst. Foto nr. 15.....	87
Figur 81: Oversiktskart over lokalitet ID 326832	88
Figur 82: Bryggefundamentene like øst (nede i bildet) for kulturminnene på land. Bilde tatt mot øst. Foto nr. 164.....	89
Figur 83: Oversiktskart over lokalitet ID 325254 , med kategoriserte enkeltminner.....	91
Figur 84: Graving av sjakt 2.H1 , tv. TSR, midten MLV og th. TB. Bilde tatt mot nord. Foto nr. 165.....	92
Figur 85: Kart over hustuffer (gjestgiveri), naust og bryggefundamenter i sjø.....	95
Figur 86: Oversiktskart over lokalitet ID 325255 , med kategoriserte enkeltminner.....	96
Figur 87: Pakkhuset K.2.16. Bildet tatt mot sørvest. Foto nr. 126.....	98
Figur 88: Oversiktskart over lokalitet ID 326776 , med kategoriserte enkeltminner.....	99
Figur 89: Bro eller landgang K.2.25. Bildet tatt mot nord. Foto nr. 131.....	100
Figur 90: Dateringsresultater fra undersøkelsen.....	125

Tabeller

Tabell 1: Tabell som viser nummereringssystem brukt i felt og rapport.....	19
Tabell 2: Periodeinndeling brukt i rapporten.	20
Tabell 3: Oversikt over hvilke sjakter som ble gravd i hvilke kulturminner i område 1	30
Tabell 4: Naturvitenskapelige prøver fra tuft K.1.1	39
Tabell 5: Naturvitenskapelige prøver fra tuft K.1.3	52
Tabell 6: Naturvitenskapelige prøver fra røys K.1.35	59
Tabell 7: Naturvitenskapelige prøver fra innhegning K.1.28	67
Tabell 8: Liste over kjerneprøver (KjP).....	78
Tabell 9: Kulturminner ved lokalitet ID 325252	84
Tabell 10: Kulturminner ved lokalitet ID 325253	87
Tabell 11: Kulturminner ved lokalitet ID 326832	90
Tabell 12: Kulturminner ved lokalitet ID 325254	94
Tabell 13: Kulturminner ved lokalitet ID 325255	98
Tabell 14: Kulturminner ved lokalitet ID 326776	100
Tabell 15: Dateringsresultater fra undersøkelsen.	126

Vedlegg

Synlige kulturminner

Funnliste

Prøveliste

Sjaktliste

Fotoliste

Vedartsanalyse

Dateringer

Litteraturliste

Media

1 Sammendrag

Arkeologiske undersøkelser ved Basthabn og Rossøysund ble gjennomført som et samarbeid mellom Stavanger maritime museum og Rogaland fylkeskommune. Prosjektet fokuserte på å dokumentere kulturminner i skjæringspunktet mellom sjø og land, samt å vurdere deres tilstand og sårbarhet i et klimaperspektiv.

Ved Basthabn og Rossøysund ble det gjort overflateregistrering, sjakting for hånd, og undervannsundersøkelser av totalt 70 enkeltminner. Undersøkelsene varte i to uker.

Undersøkelsene ble gjennomført i flere faser og inkluderte overflateregistrering, sjakting for hånd, kjerneprøvetaking og visuell inspeksjon ved dykking. Totalt **ble 70 kulturminner registrert**, hvorav **41** er i **område 1** (34 på land, 7 i fjæra/under vann) og **29** er i **område 2** (19 på land, 10 i fjæra/under vann).

Undersøkelsene ble foretatt hovedsakelig i **område 1**, lengst nord, på landbroen som forbinder Fogn og Sylsøya, kalt Basthabn Vest. Det ble gjort fysiske inngrep i form av håndgravde sjakter i 7 enkeltminner.

I **område 2**, på sørøstre side av Sylsøya, nordvest for Rossøysundet, på Sonnarplassen og Skogholmen ble det gjort utelukkende overflateregistrering.

Område 3 som omfatter sentrale deler av Sylsøy og Ølhamn ble nedprioritert og det ble ikke gjennomført undersøkelser her.

Det ble gjort funn av tufter, røyser, gardfar, innhegninger, naust, bryggefundamenter, båtstø og pakkhus, i tillegg til flere enkeltminner som var vanskelige å tolke.

Det ble gjort fysiske inngrep i de synlige kulturminnene i håp om å finne funn, strukturer eller laginndelinger som kunne bidra til å datere enkeltminnene. Basthabn-vraket (**ID 89924**) er tidligere datert til middelalder, og daterbare funn fra land ville kunne bidratt til å knytte vraket og de synlige kulturminnene sammen. I forkant av undersøkelsen var det derimot antatt at det ville dukke opp mange funn fra senere tid (1800-1900-tallet) og at de synlige kulturminnene på land antageligvis var en del yngre enn vraket.

I forbindelse med de fysiske inngrepene ble det gjort funn av flint, tegl, keramikk, kritt-piper, bein, kull, glass, metall og plast. Det ble funnet mindre moderne søppel i form av materialer som tegl og porselen enn forventet.

En gjennomgang av funnmaterialet av Volker Demuth v/Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger, viser at funnene av tegl og keramikk i all hovedsak skriver seg fra perioden 1500-1800-tallet og at flere antas å være fra Nederland. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn som er yngre enn 1900-tallet innenfor område 1.

Undersøkelsene har avdekket at Basthabn-området har hatt en langvarig maritim aktivitet og at kulturminnene på land kan ha en eldre opprinnelse enn tidligere antatt. Funnene fra undersøkelsen vil inngå i videre forskning på kulturmiljøet.

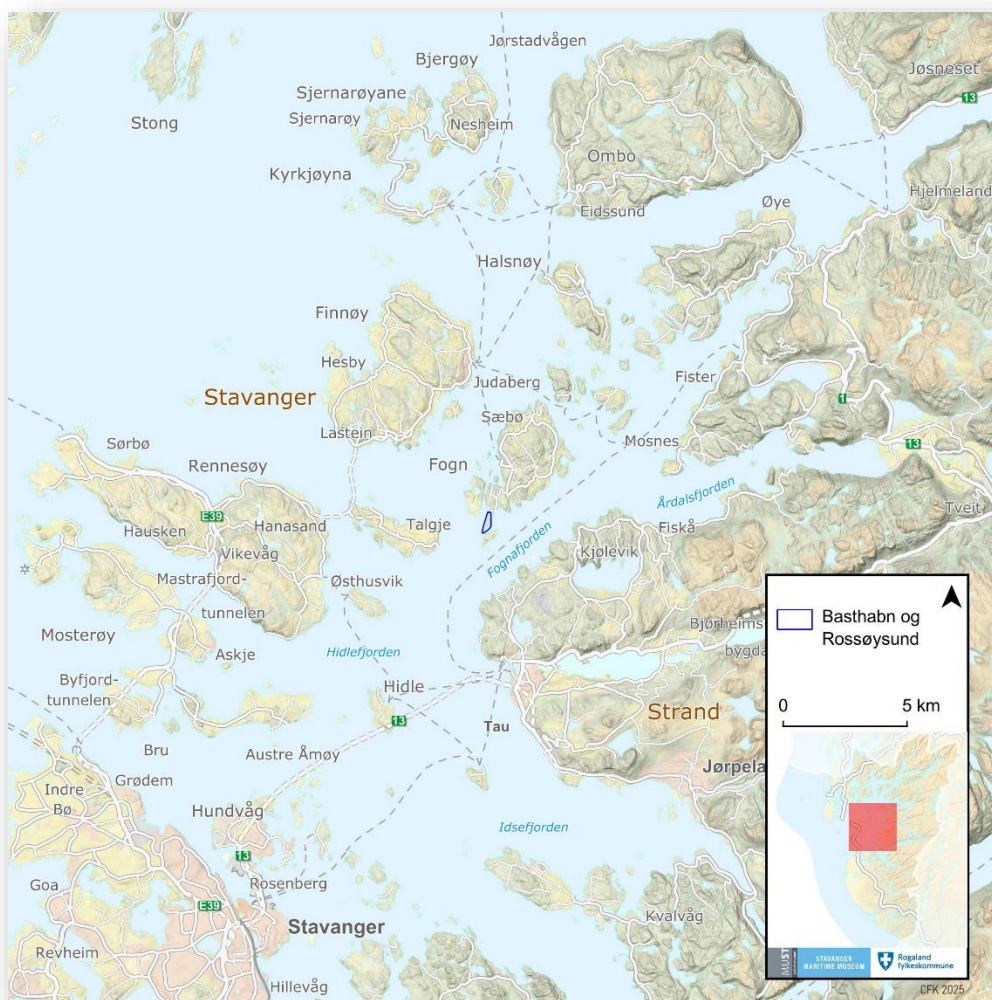
2 Innledning

2.1 Generelt om undersøkelsen

Prosjektet var i forkant delt inn i tre områder: **område 1)** Basthabn Vest, **område 2)** Sonnarplassen og Skogholmen, og **område 3)** Sylsøy og Ølhamn. Områdene ble prioritert i samme rekkefølge.

Under befaringen av områdene i februar, 2024, ble det observert totalt 33 strukturer, tolket blant annet som bryggefundamenter, eid, gardfar, båtstø, hus- og nausttufter. Det ble planlagt å prioritere undersøkelser ved **område 1**, Basthabn Vest, og det ble lagt opp til å gjennomføre mest omfattende undersøkelser på land, med noe snorkling i vann, men ingen dykking.

Prosjektet ønsket å undersøke ulike typer kulturminner, som tufter, bryggefundamenter og båtstøer. Hensikten var å samle inn et bredt datasett for å få et helhetlig bilde av kulturmiljøet. På grunn av usikkerhet om jordsmonn og dybdeforhold under markoverflaten, lot det seg imidlertid ikke forutsi hvor mange kulturminner som kunne undersøkes, eller hvor omfattende inngrep som var mulig.

Figur 1: Oversiktskart over Basthabns og Rossøysunds plassering på Fogn, i Rogaland.

2.2 Praktisk informasjon, tidsbruk og deltakere

Feltarbeidet var planlagt gjennomført fra mandag 21. oktober til fredag 1. november. På grunn av dårlig vær og høy sjø var det ikke mulig å dra ut i felt mandag, 21. oktober. Feltarbeidet utgikk også på fredag, 25. oktober, på grunn av konflikt med andre arbeidsoppgaver.

Det var en del regnvær mot slutten av prosjektet som gjorde fotodokumentasjonen av sjaktene noe krevende, ettersom de ble fylt opp med vann.

Det var tre personer som deltok på alt av feltarbeidet: **Christopher Fredrik Kvæstad** (Smm), **Trygve Sikveland Røysland** (RFK) & **Monica Løfsgaard Valle** (RFK).

I tillegg deltok følgende personer på forskjellige deler av feltarbeidet: **Thomas Bjørkeland** (Smm), **Bjørn Eikje Ramberg** (RFK), **Hege Vatnaland** (Smm), **Selma Johanne Lauvland** (Smm), **Øyvind Nesvåg** (RFK) og **Massimiliano Ditta** (Smm), **Arild Skjæveland Vivås** (Smm), **Svein Vatsvåg Nielsen** (Smm).

Foruten personene over fikk prosjektet også besøk av Ryfylke friluftsråd, mandag 28. oktober; av Øyposten og en av grunneierne i nærheten av Basthabn, tirsdag 29. oktober; og av ansatte ved Stavanger maritime museum og Bergen sjøfartsmuseum, torsdag 31. oktober.

Det ble tatt **kjerneprøver** og **dykking** i midten av februar, 2025. Kjerneprøvene ble tatt av både Stavanger maritime museum og Rogaland fylkeskommune. Dykkingen ble gjennomført av Stavanger maritime museum.

2.3 Feltdagbok

Mandag 21. oktober:

Pakket utstyr og klær. Dårlig vær med mye sterk vind fra sør og høye bølger gjorde at utreise til felt måtte utsettes.

Tirsdag 22. oktober:

Oppstart i felt. Dagen ble brukt til overflaterregistrering og befaring av alle områder og tidligere observerte kulturminner, samt planlegging av fysiske undersøkelser i kulturminnene.

Trygve, Christopher, Monica, Thomas og Bjørn deltok.

Onsdag 23. oktober:

*Oppstart med undersøkelsen av tuft **K.1.1**, en stor øst-vest liggende tuft, sentralt i området. Tuften ble fotografert, kartfestet og dokumentert, før den ble ryddet for kratt, busker, mose og annen små vegetasjon. Deretter ble tuften fotografert og dokumentert på nytt. Deretter ble det lagt en håndgravd sjakt, **Sjakt 1.H1** sentralt i tuften, hvor det var observert en steinsatt vegg som deler tuften på langs i nord-sørgående retning.*

Trygve, Christopher, Monica og Thomas deltok.

Torsdag 24. oktober:

*Det ble gjennomført overflaterregistrering på de nærliggende delene av område 1, samtidig som det ble jobbet videre i tuft **K.1.1**, **Sjakt 1.H1**. Første lag med stein ble fjernet og vi gravde oss nedover i et humusholdig sandlag med noe smågrus. På grunn av noen løsfunn av flint fra dagen før ble det besluttet å sålde massene. Det ble gjort flere funn av både flint og moderne*

materialer som tegl og glass, som også ble samlet inn. Det ble gravd ned til et andre lag med stein som også ble fotodokumentert før det ble fjernet. Deretter ble det gravd ned på et lag med mye fyllitt i nevestor og mindre størrelser, før sjakten bunnet på berg i østre del. Vestre del av sjakten, den som ligger øverst og inne i den delen av tuften som tolkes som en mulig boligdel hadde mest funn. Her har vi foreløpig ikke kommet ned til berg.

Trygve, Christopher, Monica og Thomas deltok.

Fredag 25. oktober:

Feltarbeid uteble på grunn av konflikt med andre arbeidsoppgaver.

Mandag 28. oktober:

Sjakt 1.H1 ble gravd ferdig og begynte på opptegning. **Sjakt 1.H2** ble påbegynt, og det ble funnet krittpepefragmenter.

Trygve, Christopher, Monica og Hege deltok. Ryfylke friluftsråd var på besøk.

Tirsdag 29. oktober:

Undersøkelsen ved **Sjakt 1.H2** ble ferdigstilt (det var skrint, rett ned på berg) og **Sjakt 1.H1** ble ferdig tegnet. Søndre vegg av tuft **K.1.3** ble avtorvet og dokumentert, og **Sjakt 1.H3** ble lagt ut. **Sjakt 1.H4** på røys **K.1.35** ble påbegynt. Det ble gjennomført undersøkelser i vann med snorkling over bryggefundamentene **K.1.18**, **K.1.37**, **K.1.38** og **K.1.39**.

Trygve, Christopher, Monica og Hege deltok. Journalist Sigbjørn Høidalen fra Øyposten og grunneier kom på besøk.

Onsdag 30. oktober:

Christopher, Bjørn og Øyvind gjennomførte overflaterregistrering ved område 2, Sonnarplassen og Skogholmen. Undersøkelsene startet opp ved **Sjakt 1.H3** og fortsatte ved **Sjakt 1.H4**. Øyvind Nesvåg fra Rogaland fylkeskommunes kommunikasjonsavdeling fotodokumenterte feltarbeidet. Det ble også gjennomført ytterligere undersøkelser under vann med snorkling ved bryggefundamentene **K.1.18**, **K.1.37**, **K.1.38** og **K.1.39**.

Trygve, Christopher, Monica, Selma, Bjørn og Øyvind deltok.

Torsdag 31. oktober:

Sjaktingen ved **Sjakt 1.H3** og **1.H4** ble ferdigstilt. I tillegg ble det gravd fem mindre sjakter, **Sjakt 1.H5**, **1.H6**, **1.H7**, **1.H8** og **1.H9**, hvorav alle utenom **Sjakt 1.H7** ble ferdigstilt.

Trygve, Christopher, Monica, Selma og Bjørn deltok.

En gruppe fra Stavanger maritime museum og Bergen sjøfartsmuseum var på besøk og deltok på feltarbeid.

Fredag 1. november:

Det ble gjort gjenstående dokumentasjon av åpne sjakter, før alle sjaktene ble lagt igjen. **Sjakt 1.H7** ble ferdigstilt og lukket. Utstyr ble ryddet og pakket. Monica og Massimiliano gjorde undersøkelser under vann ved snorkling.

Trygve, Christopher, Monica og Massimiliano deltok.

Onsdag 12. februar:

Det ble tatt kjerneprøver i Basthabn ved utkastsone K.1.40 (**KjP.01, KjP.02, KjP.03**) og skipsvraket id. 89924 Basthabn (**KjP.04**), samt i pollen Pøyd (KjP.05, KjP.06) øst for Sonnarplassen. Det ble gjort funn av en mulig løkflaske i på bunnen av Rossøysundet, som må avklares ved dykking.

Trygve, Monica, Arild, Christopher deltok

Torsdag 13. februar:

Det ble gravd en **prøverute** på 50 x 50 cm i hustuft K.2.1 (**Sjakt 2.H1**) for å avklare stratigrafi i tuften. Det ble innhentet **ortomosaikk** av **skipsvraket** id. 89924 Basthabn og av hele **Rossøy**.

Trygve, Monica, Thomas, Christopher deltok

Tirsdag 18. februar:

Dykking i Rossøysundet. Med funn av avfall (hovedsakelig flasker) knyttet til tidlig og midten av 1900-tallet. Dykking ble gjennomført utenfor havnelokalitetene **Skogholmen** og **Sonnarplassen**. **Avkreftet tidligere funn av løkflaske** (1600-1700-tallet) funnet under snorkling.

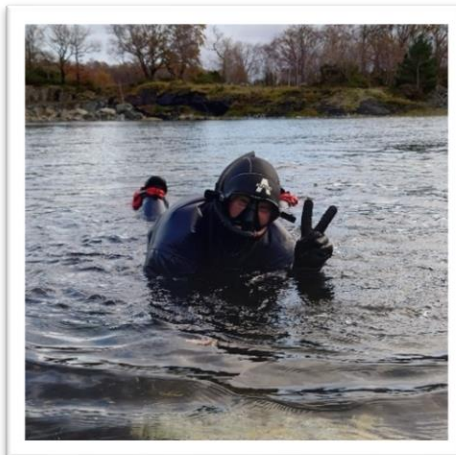
Thomas, Svein, Arild og Christopher deltok.

3 Metode

3.1 Overflateregistrering av synlige kulturminner

Ved overflatesøk blir det gjort en systematisk gjennomgang av området for å finne fredete kulturminner som er synlige på markoverflaten. I vann inkluderer dette snorkling ved hjelp av tørrdrakt og maske. Kulturminnene blir kartfestet med GPS, fotodokumentert og beskrevet.

Det ble gjennomført overflateregistrering ved **område 1**, Basthabn Vest og **område 2**, Sonnarplassen og Skogholmen. **Område 3** ble befart uten at det ble observert synlige kulturminner, og det ble derfor ikke prioriterte å gjennomføre systematisk overflateregistrering i dette området, ved denne undersøkelsen.

Figur 2: Snorkling med MLV. Foto nr. 155.

Under overflateregistrering ble det ble registrert 41 synlige kulturminner i **område 1** og 28 synlige kulturminner i **område 2**.

Figur 3: Overflateregistrering av Skogholmen. Fra venstre, BER og CFK. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 156.

3.2 Sjakting for hånd

Sjaktingen som gjennomføres for hånd hovedsakelig i kulturminner som er synlige på markoverflaten, enten for å se etter strukturer, laginndelinger eller funn, eller for å avklare om det som er observert i overflaten faktisk er et kulturminne eller ikke.

Sjaktene som ble gravd ved denne undersøkelsen var av to varianter:

1) rektangulære sjakter på ca. 50 centimeters bredde og varierende lengde (avhengig av kulturminnet de ble gravd i og terrenget rundt), og

2) firkantede ruter på ca. 50 x 50 centimeter. Slike ruter kalles ofte prøvestikk når metoden blir brukt til å ta ut masser som såldes for å se etter funn fra steinalder. I dette tilfellet velger vi å kalle alle inngrepene for *sjakter*, uavhengig av størrelse, i og med at hensikten var å undersøke synlige kulturminner, og for å se etter funn fra disse.

Det ble lagt totalt ni sjakter for hånd, i totalt sju forskjellige enkeltminner. Av disse var fire av den store varianten, altså 50 centimeter brede rektangulære sjakter, mens de resterende fem var 50 x 50 centimeter store ruter.

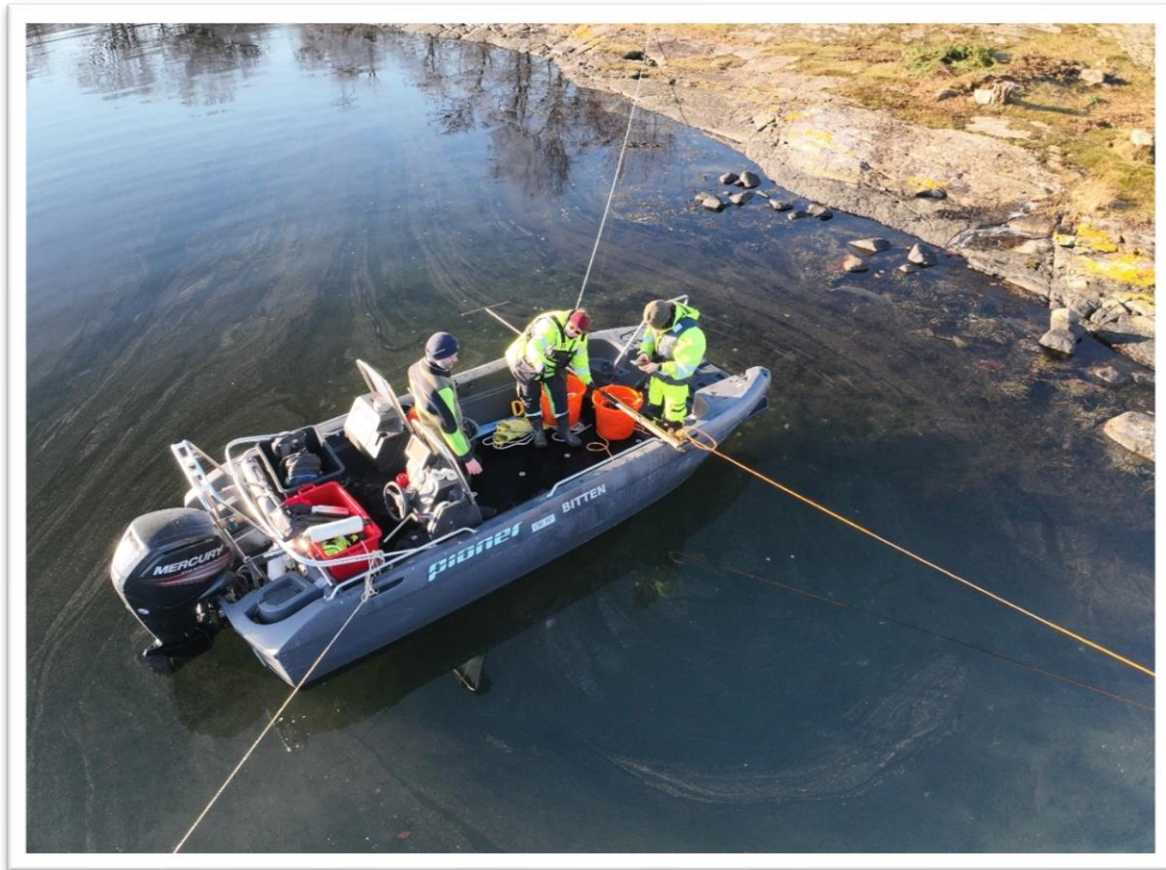

Figur 4: Dokumentering av håndgravet sjakt 1.H1 med HV. Bilde tatt mo vest. Foto nr. 157.

3.3 Kjerneprøver

Kjerneprøver blir tatt ved hjelp av en kjerneprøvetager (russerbor) og brukes til å ta prøver av myke sedimenter, spesielt i våtmarker, innsjøer og marine miljøer. Det er laget som et halvåpent kammer som kan lukkes og trekkes opp med en intakt sedimentkjerne. Denne konstruksjonen muliggjør prøvetaking uten vesentlig forstyrrelse av lagdelingen i sedimentene, noe som er avgjørende for studier innen paleoøkologi, paleoklimatologi og miljøovervåking. Sedimentkjernen ligger sikret i prøvekommeret og overføres deretter til prøverør for lagring. Flere sedimentkjerner kan hentes ut i sekvenser for å kartlegge grunnforholdene i et gitt område.

I marine sedimenter brukes russerboret til å hente opp prøver fra bløtbunnsområder, der det kan gi verdifull informasjon om sedimentasjonsprosesser, forurensning, organiske rester og klimaendringer over tid. Metoden er spesielt nyttig i områder med finkornede, organiske sedimenter, der mer aggressive prøvetakingsmetoder kan føre til forstyrrelser eller sammenblanding av lagene.

Figur 5: Kjerneprøvetaking utenfor bryggefundamentene i aktivitetsområde **K.1.40**. Tv ASV, midten MLV, th. TSR. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 158.

3.4 Visuell inspeksjon ved dykking

En visuell inspeksjon utføres ved hjelp av en fjernstyrt undervannsfarkost (ROV) og/eller arbeidsdykk. Valg av metode avhenger av strøm- og dybdeforhold, samt tolkningen av anomalien som oppsøkes. Et arbeidsdykk krever minst 4 personer – en dykkeleder, en redningsdykker, en lineholder og en dykker. En visuell inspeksjon gjennomføres for å undersøke anomalier og påvise kulturminner innenfor et område.

Figur 6: Dykking på bryggefundament K.2.31. Dykker CFK. Foto nr. 159.

4 Dokumentasjon

4.1 Nummerering i felt og rapporten

Nummereringen av sjakter, synlige kulturminner, funn, prøver ol. følger et fast system. Under er en tabell som viser systemet.

Sjakter	Sjakt nr.	Forklaring
Håndgravd	Sjakt 1.H1	Sjakt områdenr. + Hsjaktnr.

Strukturer	Struktur nr.	Forklaring
På markoverflate (K)	K.1.5	K.områdenr. + kulturminnenr.

Funn	Funn nr.	Forklaring
Løsfunn i sjakt	F.2.1.0.1	F.områdenr. + sjaktnr. + 0 (ikke knyttet til en struktur) + funnr.

Prøver	Prøve nr.	Forklaring
Fra sjakt	KP.S.2.1.0.1	KP.områdenr.+sjaktnr.+0 (ikke knyttet til en struktur) +prøvenr.

Foto	Foto nr.	Forklaring
AGOL/felt	NN 01	NN (initialer ark.) + løpende nr. (01-09, deretter 10, 11 osv.)
Arkiv (rapport)	2024_1234 (1)	Saksnummer + (løpende nr.), for arkiv. Løpende nummer i rapporten.

Tabell 1: Tabell som viser nummereringssystem brukt i felt og rapport.

4.2 Innmåling og fotografering

Innmålingsutstyret som brukes er en GPS CPOS med en nøyaktighet på 1-2 meter.

Alle bilder som er tatt på undersøkelsen er arkivert hos Rogaland fylkeskommune. En full oversikt over bilder finnes i fotolisten i slutten av rapporten.

4.3 Periodeinndeling

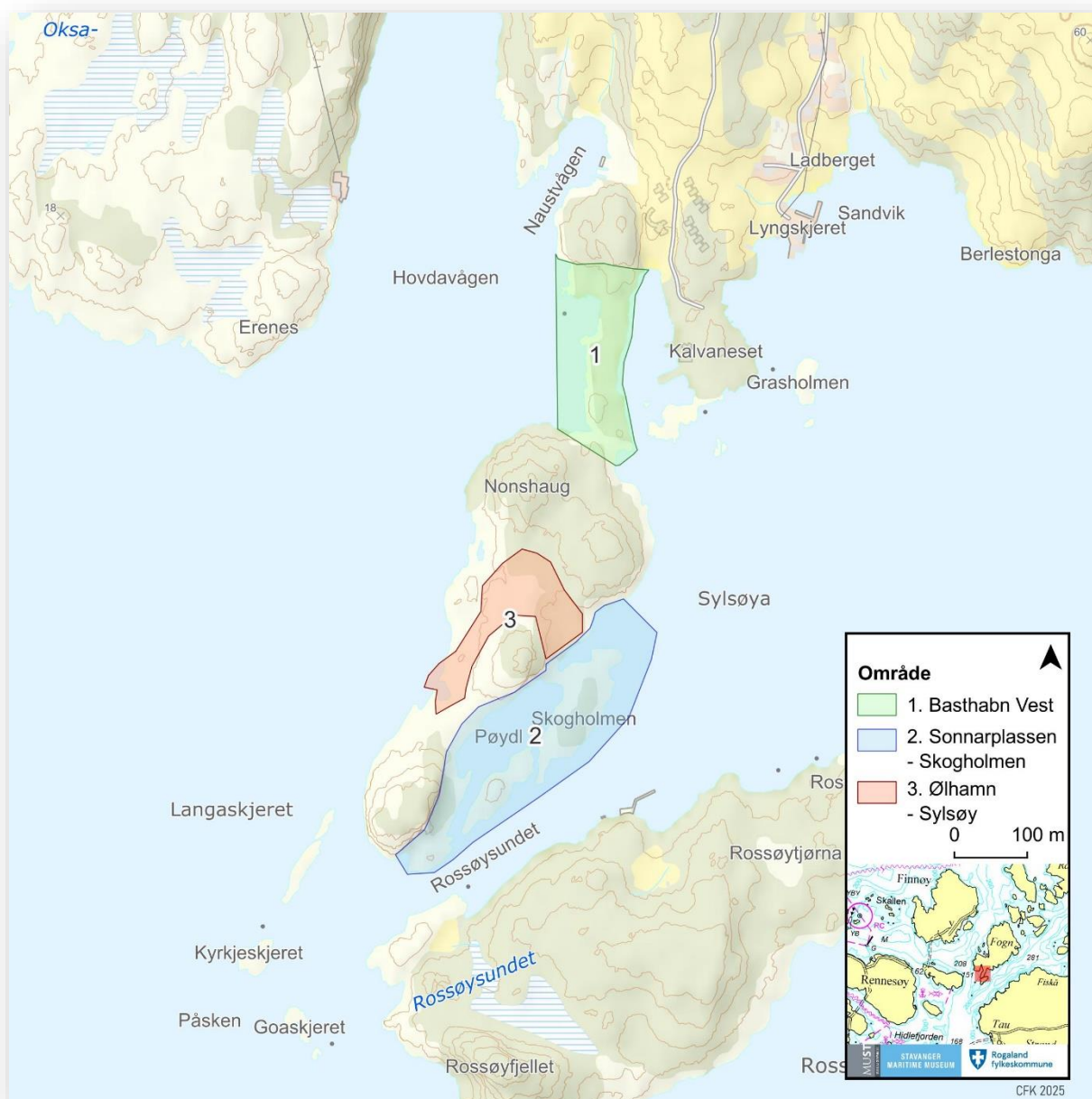
Hovedperiode	Underperiode	BP (ukalibrert)	f. Kr / e. Kr (kalibrert)
Eldre steinalder (mesolitikum)	Tidligmesolitikum	10000 – 9000 BP	9200 – 8100 f. Kr
	Mellommolitikum	9000 – 7500 BP	8100 – 6400 f. Kr
	Senmesolitikum	7500 – 5200 BP	6400 – 4000 f. Kr
Yngre steinalder (neolitikum)	Tidligneolitikum	5200 – 4700 BP	4000 – 3300 f. Kr
	Mellomneolitikum A	4700 – 4100 BP	3300 – 2600 f. Kr
	Mellomneolitikum B	4100 – 3800 BP	2600 – 2300 f. Kr
	Senneolitikum	3800 – 3500 BP	2300 – 1800 f. Kr
Eldre bronsealder	Periode I – III	3500 – 2900 BP	1800 – 1200 f. Kr
Yngre bronsealder	Periode IV – VI	2900 – 2440 BP	1200 – 500 f. Kr
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	2440 – 2010 BP	500 – 0 f. Kr
	Romertid	2010 – 1680 BP	0 – 400 e. Kr
	Folkevandringstid	1680 – 1500 BP	400 – 570 e. Kr
Yngre jernalder	Merovingertid	1500 – 1210 BP	570 – 800 e. Kr
	Vikingtid	1210 – 1000 BP	800 – 1050 e. Kr
Middelalder	Tidlig middelalder		1050 – 1130 e. Kr
	Høymiddelalder		1130 – 1350 e. Kr
	Senmiddelalder		1350 – 1537 e. Kr
Nyere tid	Etterreformatorisk tid		1537 e. Kr - d.d.

Tabell 2: Periodeinndeling brukt i rapporten.

5 Områdene

Basthavn og Rossøysund ble tidlig i prosessen delt inn i tre hovedområder: **område 1**: Basthavn Vest; **område 2**: Sonnarplassen og Skogholmen; og **område 3**: Sylsøy og Ølhamn.

Områdene ble prioritert i stigende rekkefølge. **Område 1** ble vektlagt først, da det kan knyttes til Basthavn-vraket og inneholder mange synlige kulturminner på land. **Område 2** ble prioritert deretter, ettersom det omfatter det historiske «gjestgiveriet» på Sonnarplassen, kjent fra flere historiske kilder, samt en rekke interessante kulturminner på land. **Område 3** ble nedprioritert på grunn av manglende synlige kulturminner ved befaring, samt hensyn til tidsbruk.

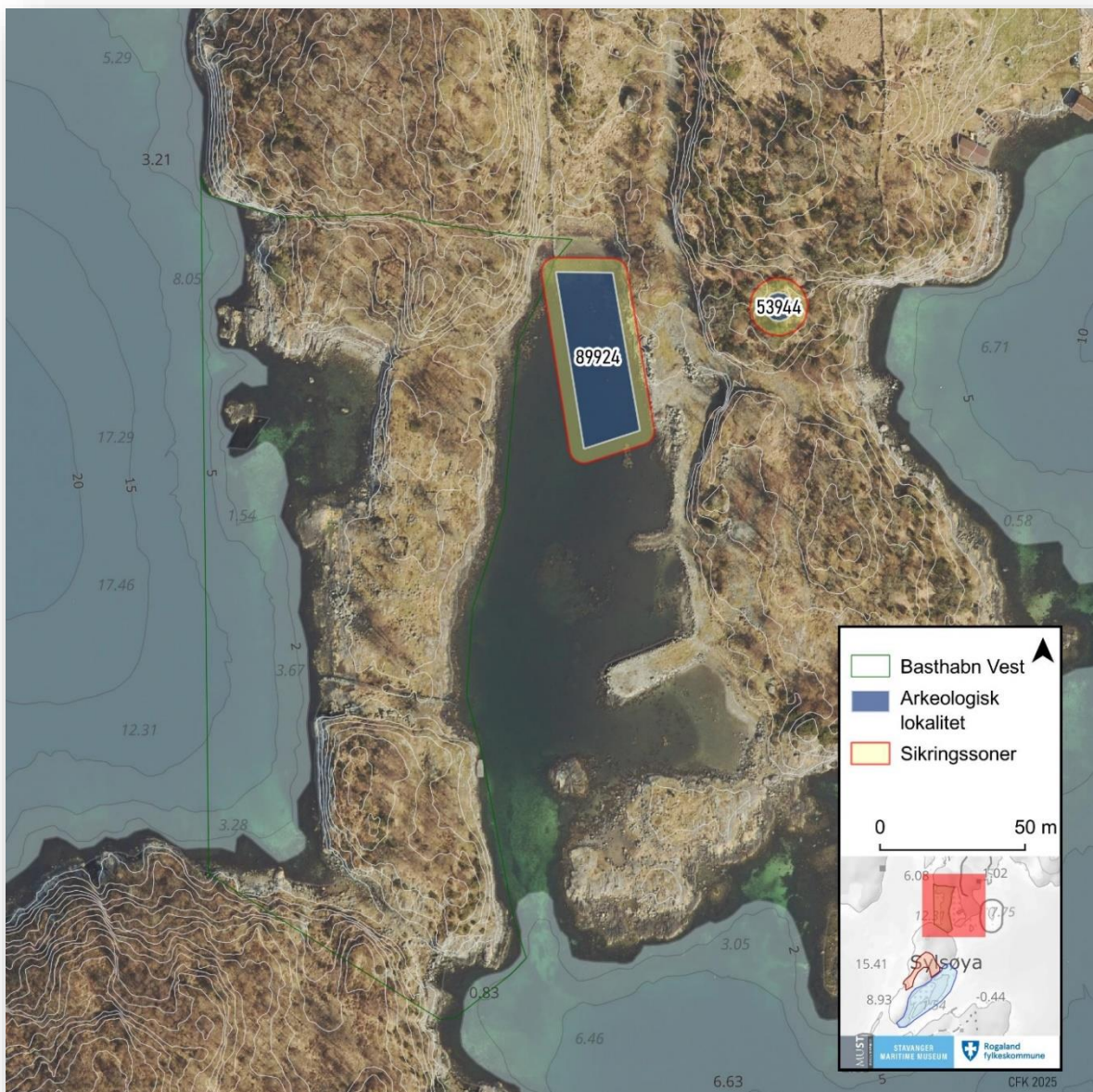
Figur 7: Oversiktskart over de utvalgte områdene ved Basthavn og Rossøysundet.

5.1 Område 1

Område 1 er en lavtliggende landbro mellom Fogn i nord og Sylsøya i sør, med Basthabn i vest og Hovdavaågen i øst. Det ligger fra mellom 2 meter over havet sentralt i området, til 6 meter i sør og 9 meter i nord. Området består hovedsakelig av lett gress- og mosekledd eller nakent berg, med spredte trær og mindre buskvekster. Det finnes mer skog både i nord og i sør.

Området måler omtrent 16 000 kvadratmeter.

Område 1 ble prioritert på grunn av nærheten til Basthabn-vraket som ligger omtrent 35 meter øst for området og på grunn av de mange synlige kulturminnene som finnes på land, blant annet tufter, røyser, steingarder og gardfar, innhegninger, båtstø og bryggefundamenter.

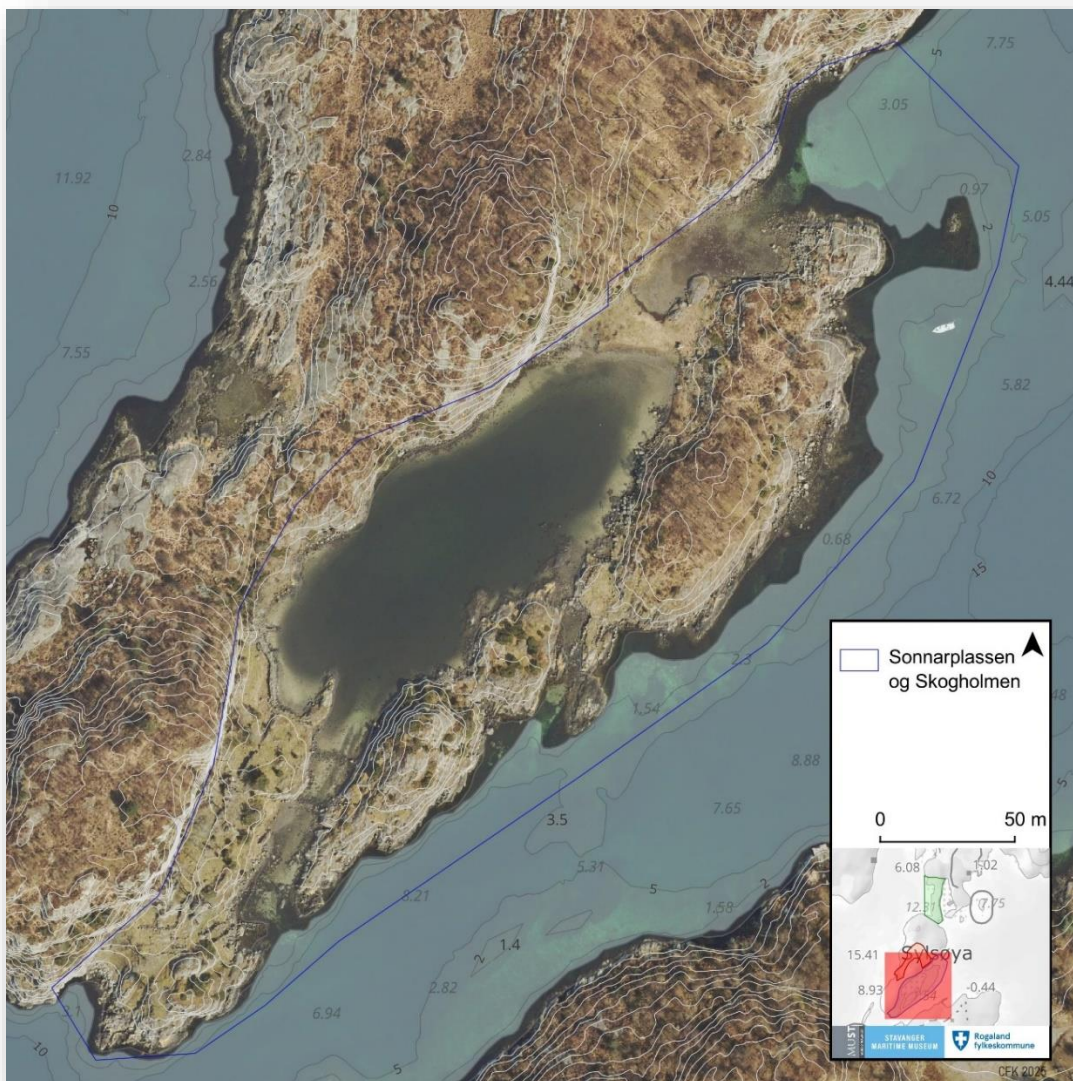
Figur 8: Oversiktskart over område 1 - Basthabn Vest.

5.2 Område 2

Område 2 ligger lengst sør i planområdet og omfatter stedene som kalles Sonnarplassen og Skogholmen, nordvest for Rossøysundet. En poll kalt Pøydil ligger mellom disse. Mesteparten av **område 2** ligger fra mellom 2 til 4 meter over havet, med noen høyder på opptil 7 meter. Området består hovedsakelig av lett gress- og mosekledd eller nakent berg, med høyere terreng som gir le for vær og vind fra nordvest og utsikt mot Rossøy og Fognaffjorden i sørøst. Det er enkelte spredte trær og mindre buskvekster. Det finnes mer skog både i nord og i sør.

Området måler omtrent 30 000 kvadratmeter.

Område 2 ble prioritert i andre rekke på grunn av «gjestgiveriet» som ligger lengst sørvest på Sonnarplassen. Gjestgiveriet er nevnt i flere historiske kilder som et stoppested for reisende mellom Stavanger og Ryfylke, et sted hvor man kunne få seg en matbit, noe godt i glasset og en seng å overnatte i. I området finnes det flere synlige kulturminner, blant annet store steinsatte tufter og naust, samt en brønn, flere naturlige heller, og større steinmurer og rydda områder.

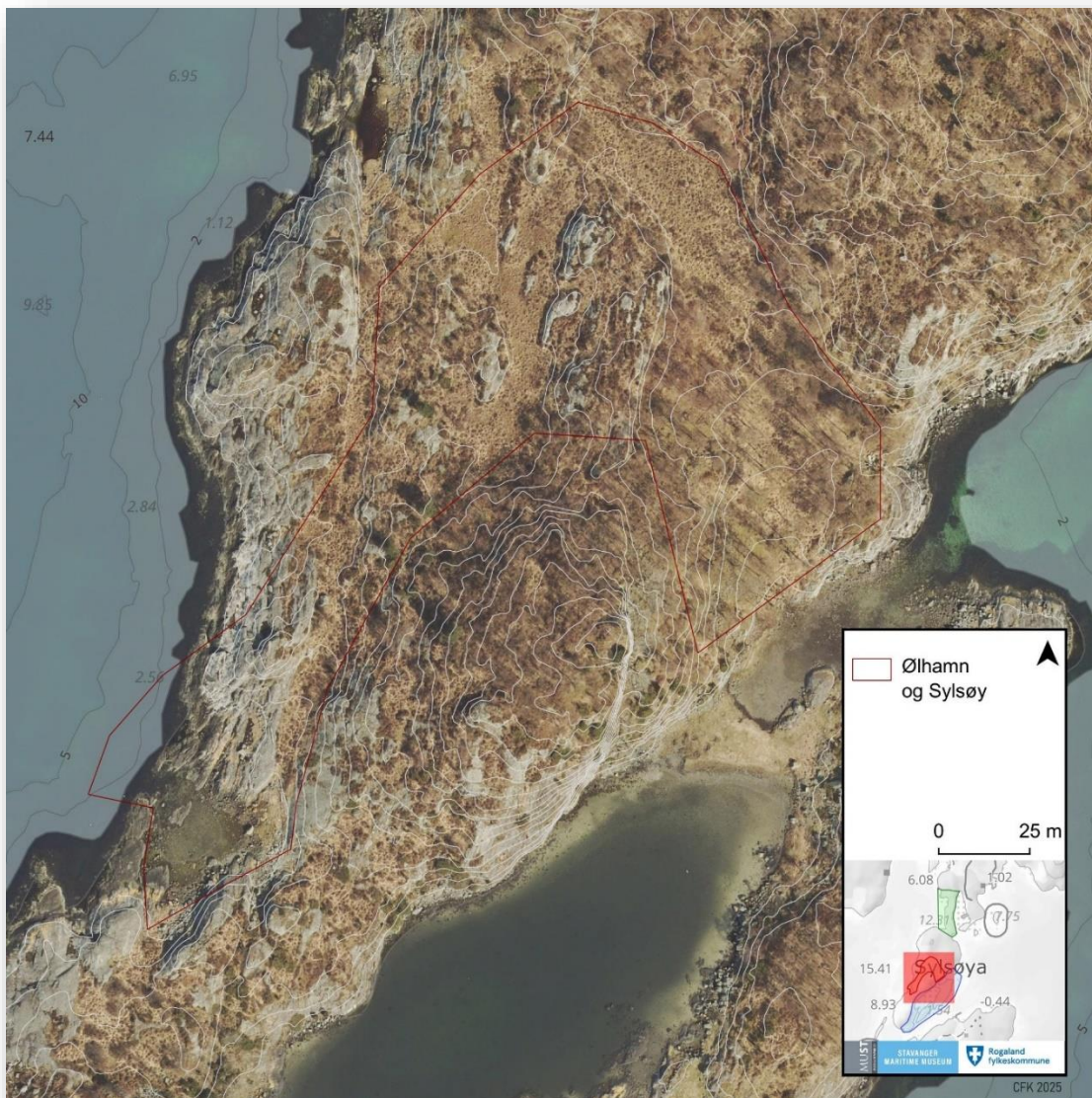
Figur 9: Oversiktskart over område 2 - Sonnarplassen og Skogholmen.

5.3 Område 3

Område 3 omfatter et lite åpent dalføre sentralt på Sylsøy og en liten naturlig havn i nordvest. Det sies at havnen kalles Ølhamn fordi folk la til her og gikk over Sylsøy for å komme til gjestgiveriet på Sonnarplassen for å få seg øl. Begge stedene er lavtliggende, åpne områder, med mye nakent berg ved Ølhamn og mer vegetasjon og skog inne på Sylsøy.

Områdene måler totalt omtrent 7000 kvadratmeter.

Det åpne dalføret sentralt på Sylsøy var tidlig i prosjekt utpekt som et område som virket ryddet og tilrettelagt av menneskelig aktivitet og derfor et naturlig sted å undersøke med tanke på funn av synlige kulturminner. Ølhamn var kjent fra historiske kilder og ble sett som interessant i forbindelse med Sonnarplassen og gjestgiveriet. Det ble derimot ikke observert noen synlige kulturminner i områdene under befaringen i februar, 2024, og **område 3** ble nedprioritert til fordel for **område 1** og **2**.

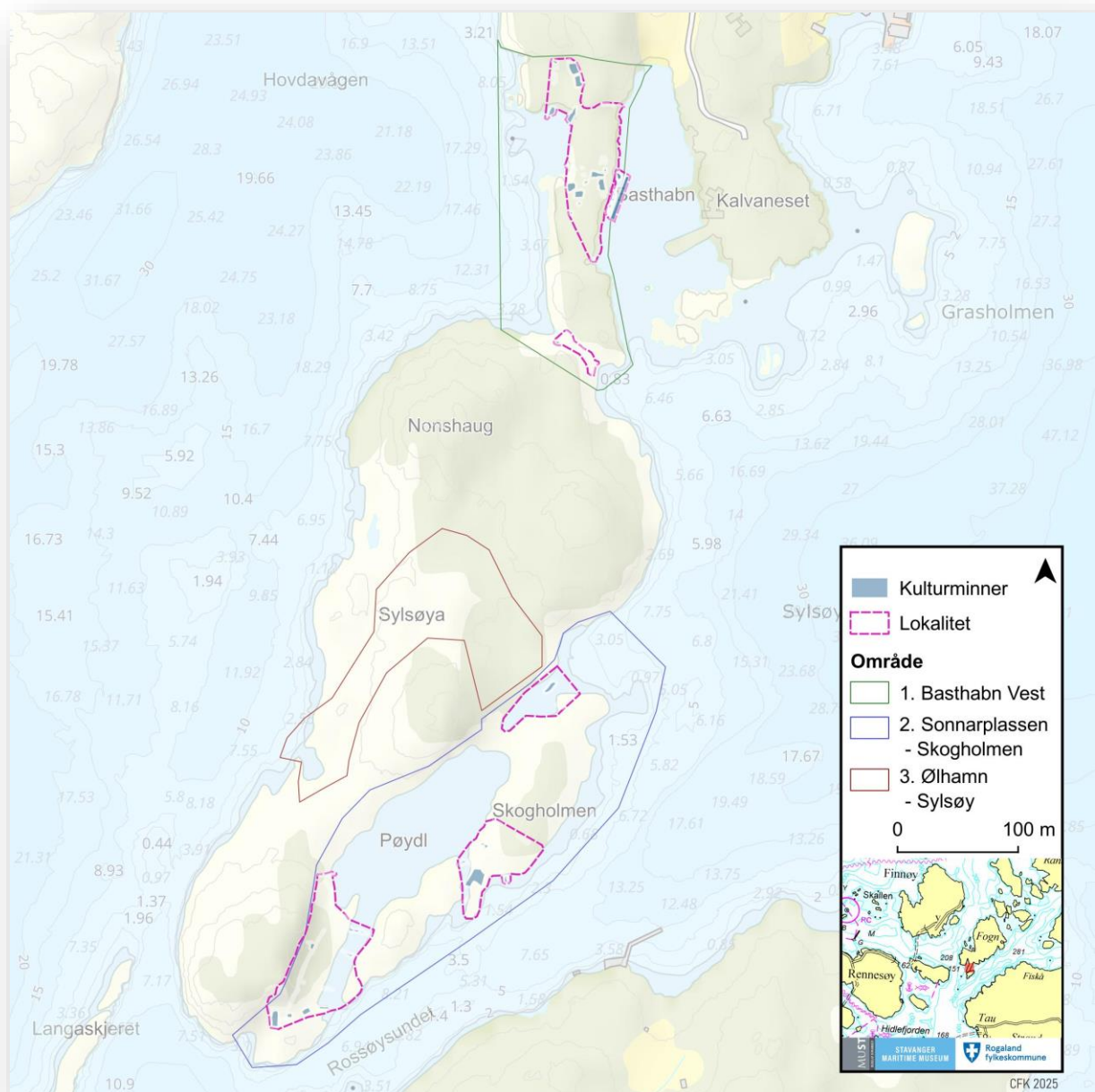
Figur 10: Oversiktskart over område 3 - Sylsøy og Ølhamn.

6 Overflateregistrering av synlige kulturminner

Det ble gjennomført overflateregistreringer i både **område 1** og **område 2**. **Område 3** ble ikke nærmere undersøkt da det ikke syntes å være potensial for funn der etter befaring i februar, 2024, og på grunn av prioritering av tidsbruk i felt.

Ved **område 1** ble det funnet totalt 34 synlige kulturminner på land. I tillegg ble det funnet syv kulturminner i fjæra/under vann. I **område 2** ble det funnet 19 synlige kulturminner på land, i tillegg til ni kulturminner i fjæra/under vann.

Alle kulturminnene ble kartfestet, fotodokumentert og beskrevet.

Figur 11: Oversiktskart over registrerte kulturminner på land ved **område 1** og **område 2**.

6.1 Område 1

I **område 1** ble det funnet totalt 34 synlige kulturminner på land, 5 kulturminner synlig over eller i vannoverflaten og 2 funnet under vann ved snorkling. Hovedandelen befinner seg sentralt på den laveste, smaleste delen av landbroen som forbinder Fogn og Sylsøy, men det finnes også en konsentrasjon i en liten bukt i nordvest. Her er en godt skjermet naturlig havn, og det finnes blant annet to båtstøer her som leder opp til flere større tufter og andre strukturer lenger oppe.

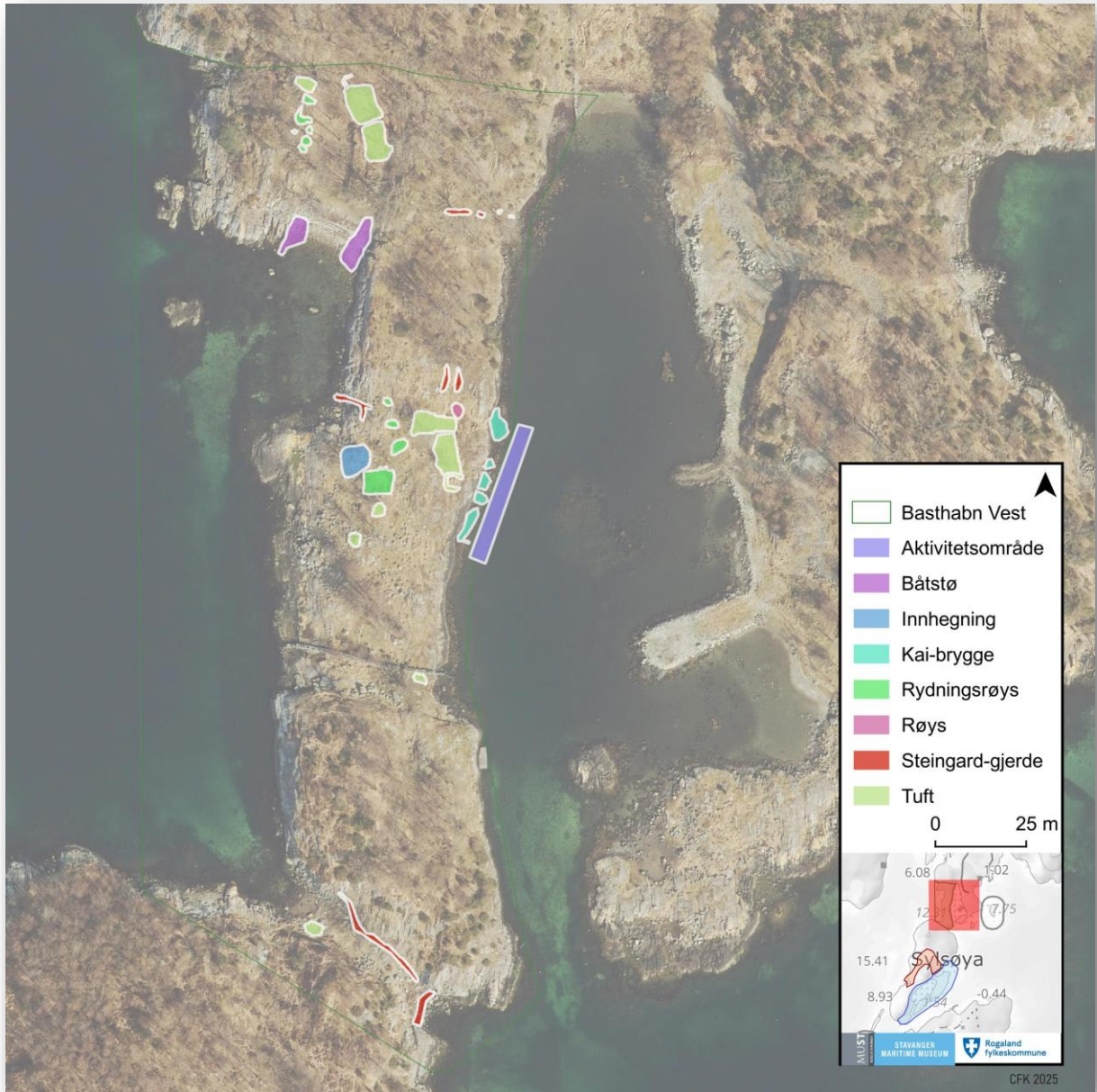
I de sentrale delene av området ble det registrert minst to større steinsatte tufter, i tillegg til én mindre, en innhegning, flere røyser, og andre kulturminner som er vanskelige å tolke. I tillegg er det i dette området at det finnes flere kulturminner under vann, i form av bryggefundamenter og funnkonsentrasjoner av bein og hoggeflis langs fjæra i øst.

Lengst sør i **område 1** er det funnet en røys, én innhegning og to steingarder.

Totalt ble det funnet: 11 tufter, 9 røyser, 10 steingarder, 2 innhegninger, 2 båtstø, 6 kai-brygge (5 bryggefundamenter, 1 bygningsdel til bryggefundament) og 1 aktivitetsområde (utkastsonen til brygge).

Et utvalg kulturminner av forskjellige typer ble undersøkt nærmere, ved at det ble gravd håndgravde sjakter. Totalt ble det satt ni sjakter i syv forskjellige kulturminner, deriblant tre tufter, én røys, en innhegning, ett båtstø og en steingard.

Det ble tatt to kjerneprøver (**KjP.02** og **KjP.03**) i utkastsonen **K.1.40** like øst for bryggefundamentene **K.1.18**, **K.1.36**, **K.1.37**, **K.1.38** og **K.1.39**.

Figur 12: Oversiktskart over kulturminnetyper i område 1.

6.2 Område 2

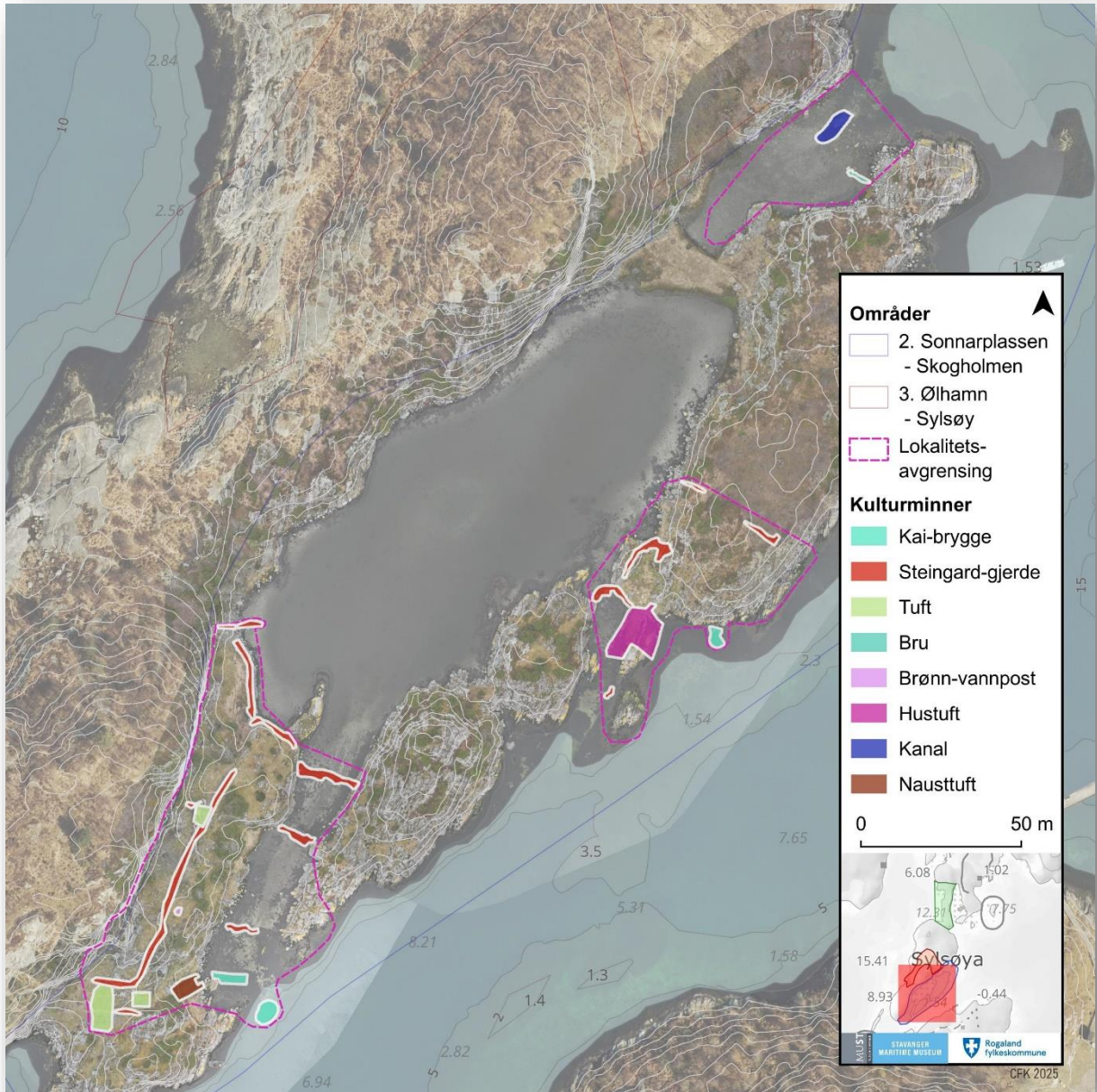
I **område 2** ble det funnet totalt 20 synlige kulturminner på land og 8 kulturminner i eller under vann. Hovedandelen befinner seg på Sonnarplassen i sørvest, mens en mindre ansamling finnes på hovedsakelig sørsiden av Skogholmen.

Ved Sonnarplassen er det mest utpekte kulturminnet selvsagt tuften til gjestgiveriet, hvor en stor ansamling stein sentralt inne i tuften tolkes som en grue. I tillegg finnes et kraftig steinsatt naust, med ledegjerder ned mot fjæra, en brønn, og flere lengre steingarder og store murer. Det ble også gjort funn av et bryggefundament under vann i Rossøysundet, noe som tyder på at stedet kunne anløpes av større fartøyer med dypere kjøl.

Ved Skogholmen finnes tuften eller fundamentet til det som tolkes som et pakkhus, som har ligget med åpning ut mot sjøen i sørøst. Det finnes i tillegg flere steingarder og ett båtstø, og flere kulturminner i og under vann.

Totalt ble det funnet: 3 tufter, 1 pakkhus, 1 naust, 10 steingarder, 1 brønn, 1 båtstø og 3 metallbolter.

Ved **område 2** ble det gjort fysiske inngrep innenfor tuft **K.2.1** for å avklare funnpotensial for videre undersøkelser i området.

Figur 13: Oversiktskart som viser registrerte kulturminner i område 2.

7 Sjakting for hånd

Et utvalg synlige kulturminner på land i **område 1** ble undersøkt nærmere ved at det ble gravd sjakter for hånd. Det ble gravd totalt ni sjakter, i sju forskjellige kulturminner.

Det ble gravd to typer sjakter, rektangulære, avlange sjakter på ca. 50 centimeters bredde og varierende i lengde, alt etter terreng og type kulturminner, og firkantede sjakter på ca. 50 x 50 centimeter. Disse kalles ofte prøvestikk, men ved dette prosjektet velger vi å kalle alle inngrepene for *sjakter*, uavhengig av størrelse og fasong.

Sjaktene nummeres **1.** (område), **H** (håndgravd), og **1** (løpenummer). Sjaktene nummeres uavhengig av kulturminnene de ble gravd i, som nummereres med **K**-nummer.

Sjakt	Kulturminne	Type
Sjakt 1.H1	K.1.1	Tuft
Sjakt 1.H2	K.1.27	Tuft
Sjakt 1.H3	K.1.3	Tuft
Sjakt 1.H4	K.1.35	Røys
Sjakt 1.H5	K.1.28	Innhegning
Sjakt 1.H6	K.1.28	Innhegning
Sjakt 1.H7	K.1.28	Innhegning
Sjakt 1.H8	K.1.23	Steingard-gjerde
Sjakt 1.H9	K.1.4	Båtstø

Tabell 3: Oversikt over hvilke sjakter som ble gravd i hvilke kulturminner i **område 1**.

Figur 14: Oversiktskart over håndgravde sjakter i **område 1**.

7.1 K.1.1 - Tuft

Tuft **K.1.1** ligger sentralt i **område 1**, omtrent midt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy og var allerede under befaringen i februar, 2024, utpekt som et kulturminne som burde prioriteres ved nærmere undersøkelser.

K.1.1 er en rektangulær steinsatt tuft, orientert øst-vest, med markante vegger av relativt store stein. I vest er veggene store og kraftige og godt synlige, mens de mot øst blir lavere, mer overgrodde, mindre synlige og generelt vanskeligere å tyde. I vest er veggene opptil 60 – 70 centimeter høye, mens de i øst er ned mot 15 centimeter. En nord-sørgående lav steinmur deler tuften inn i to rom. Det ble planlagt å legge en håndgravd sjakt omtrent midt i tuften, orientert øst-vest, langs lengderetningen, for å avdekke mer av muren som deler tuften i to og for å få innblikk i de forskjellige rominndelingene. Et spørsmål vi stilte oss var hvorfor veggene var så store og kraftige i vest, men lavere i øst?

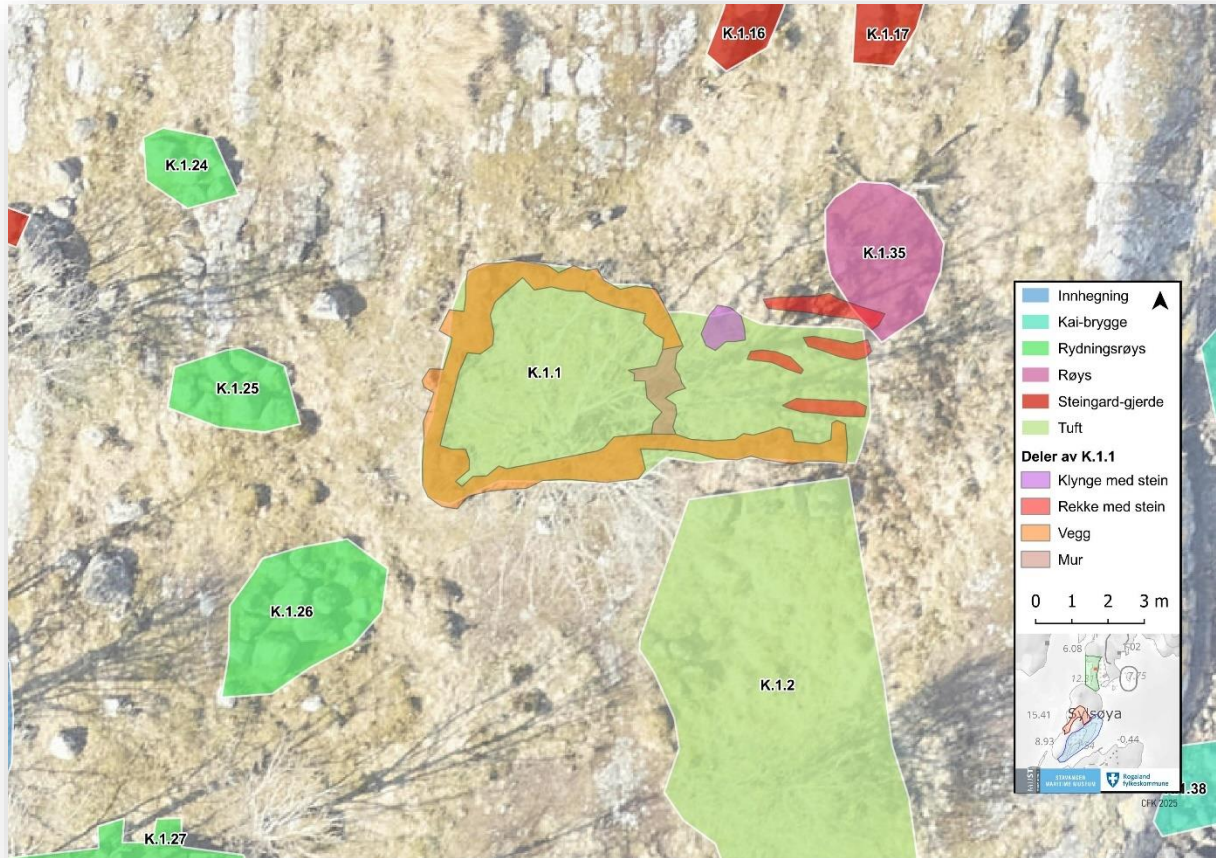

Figur 15: Oversiktskart over tuft **K.1.1**.

Før sjaktningen ble satt i gang ble tuften fotografert, kartfestet og dokumentert, før den ble ryddet for kratt, busker, mose og annen lav vegetasjon. Deretter ble tuften fotografert og dokumentert på nytt. Deretter ble det lagt en håndgravd sjakt, **sjakt 1.H1**, sentralt i tuften. Tuften ble fotodokumentert jevnlig ettersom vi gravde sjakten lagvis nedover.

Etter ryddingen av kratt, busker og mose kom mer av tuften til syne og det ble klart at den var veldig diffus i øst. I motsetning til den vestre delen hvor veggene står høyt over markoverflaten og er godt markert, er den østre noe vanskelig å tyde. Flere lave steiner ble avtorvet for å

danne en forståelse av hvordan den østre kortsiden var oppbygd, men det viste seg at det kanskje ikke finnes en faktisk østre kortside. Denne enden av tuften ser muligens ut til å være åpen mot øst, og består av flere rekker med stein orientert øst-vest. Kan det være at tuften faktisk var åpen mot fjæra i øst?

Figur 16: Oversiktskart over tuft K.1.1 med individuelle deler.

Figur 17: Tuft K.1.1. etter opprensning og rydding. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 35.

Figur 18: Tuft K.1.1 etter opprensning og rydding. Bilde tatt øst. Foto nr. 37

7.1.1 Sjakt 1.H1

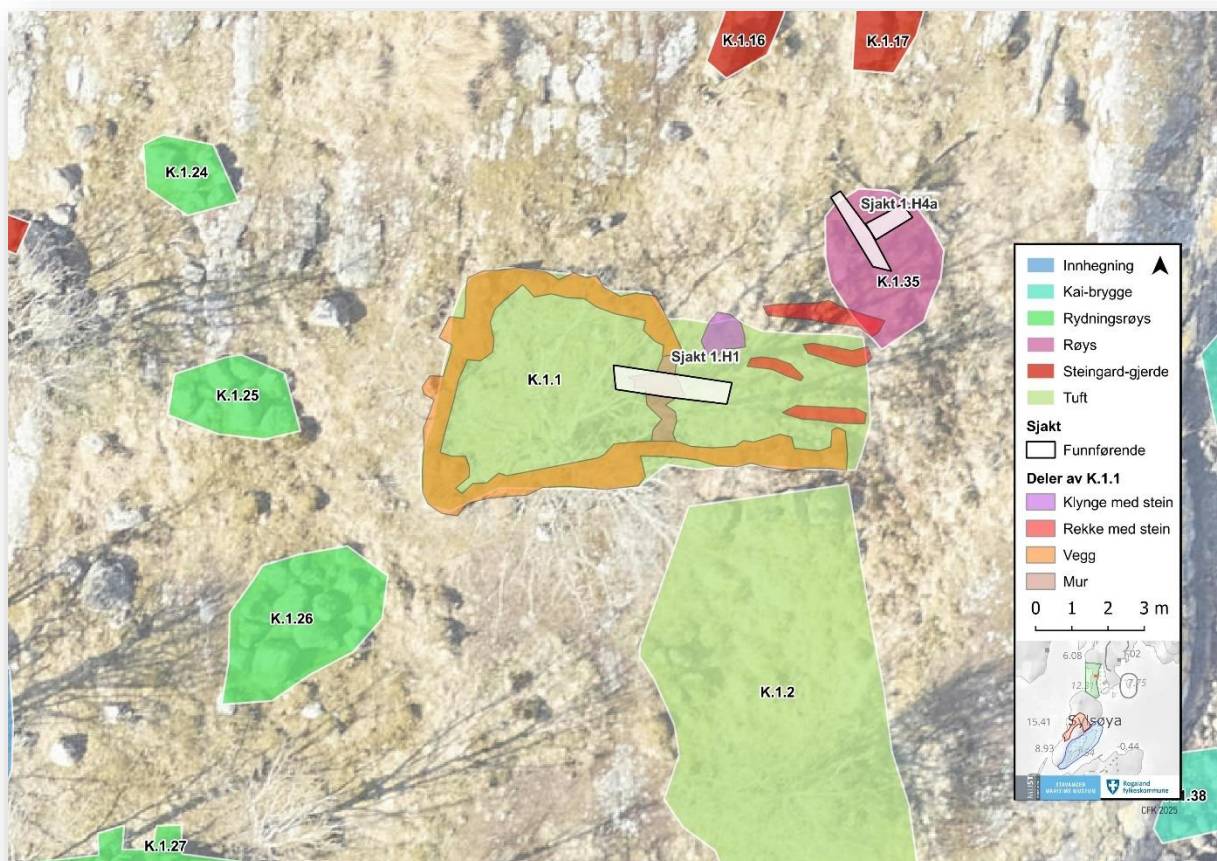
Sjakt 1.H1 ble gravd sentralt i tuft **K.1.1**, orientert øst-vest, på tvers av muren som deler tuften i to. Sjakten måler 320 x 65 centimeter, og ble grovt delt inn i en vestre, midtre og østre del. Den ble gravd nedover etter en grov laginndeling som er omtrentlig og noe varierende i ulike deler av sjakten. Røtter og stein gjorde gravingen noe krevende.

Lag 1, 0 – 10 cm: Det øverste laget består av torv og røtter, før vi kom ned på et pakket lag med stein. Steinene var for det meste knyttnevestore, men det fantes også noen større.

Lag 2, 11 – 20 cm: Mellom og under det første steinlaget var det mørke humusholdige masser, fortsatt en del røtter, men også noe grus. I toppen av dette laget gjorde vi de første løsfunnene, og det var etter dette vi begynte å sålde massene.

Lag 3, 21 – 35 cm: Mer grusholdig humus ned på fyllitt og mye småstein. Rundt og under dette laget er det også et andre lag med stein. Midtre del av sjakten (der hvor sjakten krysser veggen som deler tuften i to) er det flere større stein i undergrunnen, såpass store at de ikke kan flyttes. Det er tydelig et fundament til en skillevegg gjennom tuften.

Sjakten og tuft **K.1.1** var overraskende dyp. Ved stikk med jordbor i forkant av sjaktning ble det truffet mye stein og det var antatt at tuften var veldig grunn og at sjakten ville være tilsvarende.

Figur 19: Oversiktskart over tuft **K.1.1** og **sjakt 1.H1**.

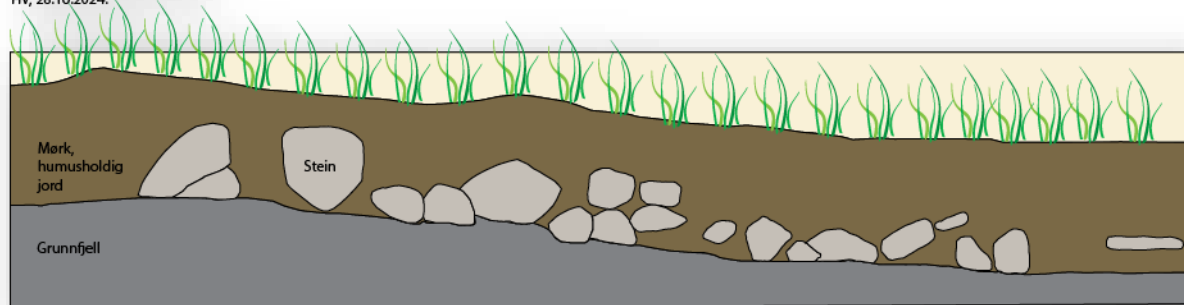

Figur 20: **Sjakt 1.H1**, før fjerning av første lag med stein. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 40.

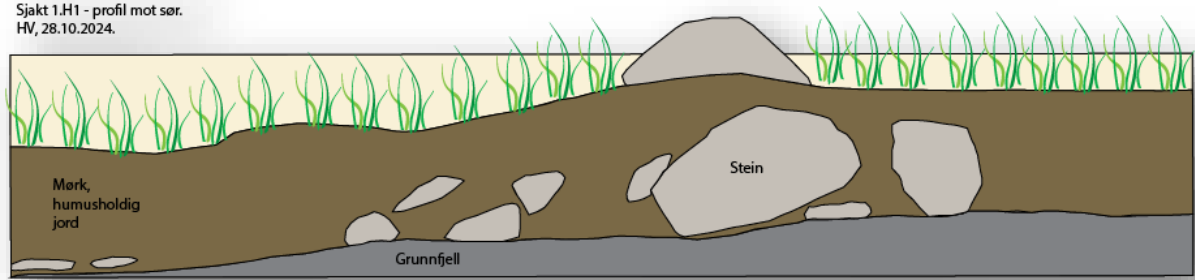
Figur 21: **Sjakt 1.H1**, helt nede på berget. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 54.

Basthabn, Fogn, Stavanger k.
Sjakt 1.H1 - profil mot nord.
HV, 28.10.2024.

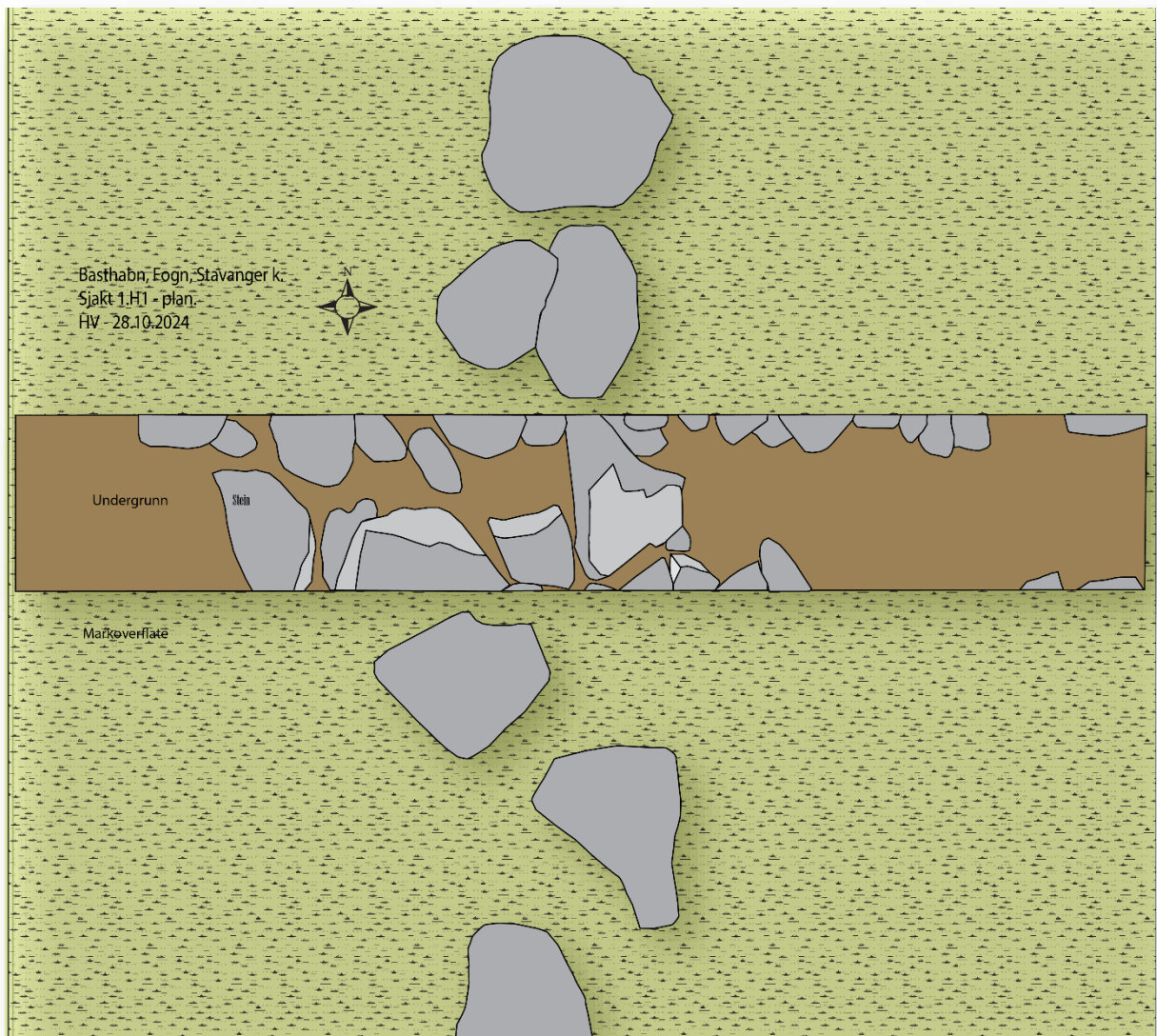

Figur 22: Profiltegning av sjakt **1.H1**, sett mot nord.

Basthabn, Fogn, Ståvanger k.
Sjakt 1.H1 - profil mot sør.
HV, 28.10.2024.

Figur 23: Profiltegning av sjakt 1.H1, sett mot sør (digitalisert av Trygve S. Røysland).

Figur 24: Plantegning av sjakt 1.H1 (digitalisert av Trygve S. Røysland).

7.1.2 Funn

Det ble gjort 11 funn i **sjakt 1.H1**, bestående av totalt 34 gjenstander, deriblant flere biter flint, to biter glass, 16 biter keramikk og to metallgjenstander. Det ble gjort overraskende få funn av moderne materialer som tegl, porselen, glass, metall og plast. De mange funnene av flint var også uventet. De tolkes i utgangspunktet som ildflint eller børseflint.

Volker Demuth v/Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger vurderer keramikkfunnene **F.1.H1.0.6** til å dateres fra 1500-1600 tallet.

Figur 25: Funn **F.1.H1.0.6**, tegl og flint.

7.1.3 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble ikke observert noen tydelig ansamlinger av kull og det ble i så måte ikke tatt ut ordinære kullprøver, men det ble tatt to større jordprøver fra bunn av sjakten, én fra vestre del og én fra østre del. **KP.1.H1.0.2** fra vestre del av sjakten viste seg å ikke inneholde kull.

KP.1.H1.0.1 ble vedartsbestemt til bjørk. Bjørk har en lav egenalder på mellom 50-150 år og egner seg godt til radiologisk datering. Bjørk er også kjent som effektiv fyringsved.

Det ble vurdert å sende prøvene til makrofossilanalyse hos Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger, men etter samtale med botanikere ved museet og en gjennomgang av prøvene ble det bestemt at det var mer hensiktsmessig å sende prøvene til ordinær

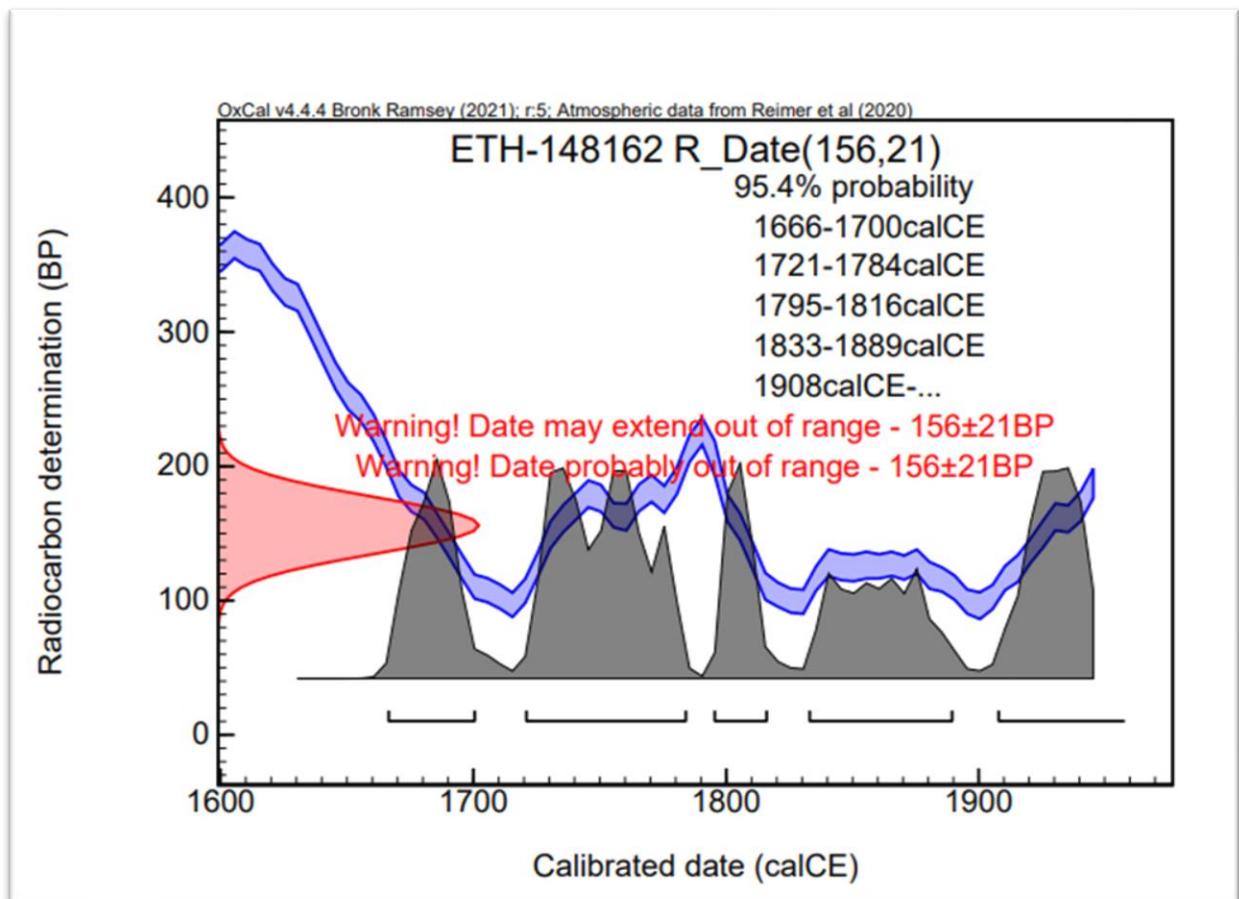
vedartsbestemmelse og 14C-datering. I fremtiden kan det være aktuelt at botanikere fra museet selv kommer ut og tar makrofossilprøver fra Basthabn eller Rossøysund.

7.1.4 Datering

Dateringen av tuft **K.1.1** er dessverre veldig usikker. Den kan skrive seg fra så langt tilbake til 1666, men er antageligvis yngre. Dateringen er uansett etter-reformatorisk og kulturminnet er ikke automatisk freda.

ETH-sample nr.	Prøve nr.	Strukturnr. og type	Uttak fra (cm)	Vedart	BP (ukal.)	f.Kr/e.Kr
ETH-148162	KP.1 H1.0.1	Sjakt 1.H1 – jordprøve fra østre del	Lag 3 ca. 30-35 cm, helt nede på berget,	<i>Betula sp.</i> (bjørk)	156±21	1666 – 1908 e.Kr
-	KP.1.H2.0.1	Sjakt 1.H1 – jordprøve fra vestre del	Lag 3 ca. 30-35 cm, helt nede på berget,	Ingen funn av kull	-	-

Tabell 4: Naturvitenskapelige prøver fra tuft **K.1.1**.

Figur 26: Dateringsresultat av prøve **ETH 148162**, tuft **K.1.1**.

7.1.5 Tolkning

Tuften var tidlig i prosjekt antatt å være fra relativt nyere tid, for eksempel 1800-1900-tallet, basert på størrelsene steinene brukt i konstruksjonen av tuften og basert på hvor godt synlig kulturminnet fortsatt er. Det var antatt at det kunne dreie seg om en husmannstuft.

Mangelen på flere funn av moderne materialer og søppel gjorde derimot at vi etter hvert begynte å lene mot en tolkning om at tuften kan være eldre.

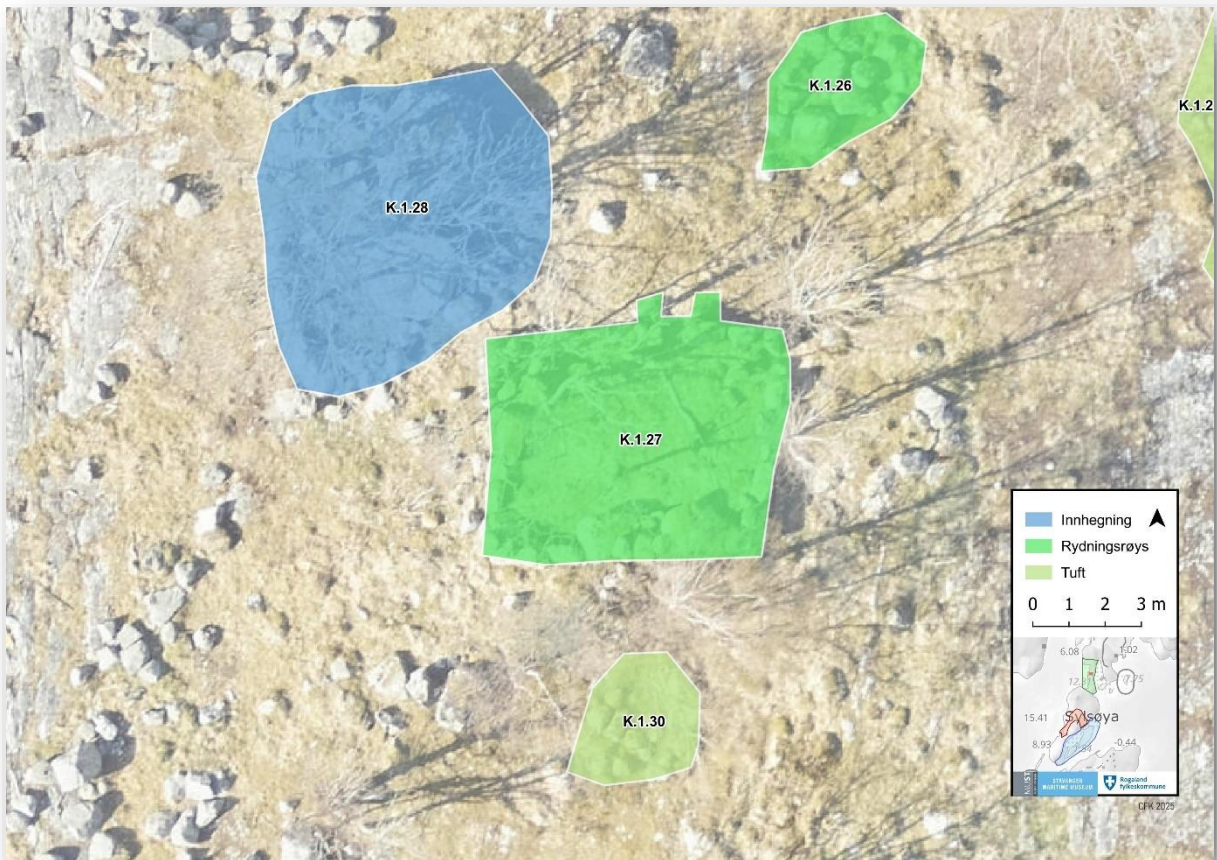
Man kan også vurdere om det faktisk at tuften er åpen i øst og at den kanskje har hatt en funksjon ut mot vannet kan støtte en eldre tolkning. Dagens havnivå ligger omtrent to meter under tuftens østre ende. I tilfelle tuften skulle hatt en praktisk tilnærming til vannet måtte havet ha stått en del høyere.

Det er vanskelig å si med sikkerhet hvilken funksjon tuften har hatt. Den er i det minste tydelig delt inn i to rom, med en inngang på midten i nord, og den virker å være åpen mot Basthabn i øst. De store steinene brukt i veggene i vestre del tyder på at i alle fall deler av tuften er av yngre dato, for det antas man må ha tatt i bruk steinbukk for å flytte de største steinene på plass. Men kanskje tuften er gjenbrukt i flere perioder, og at delene som er synlig i dag står oppå et eldre fundament?

7.2 K.1.27 - Tuft

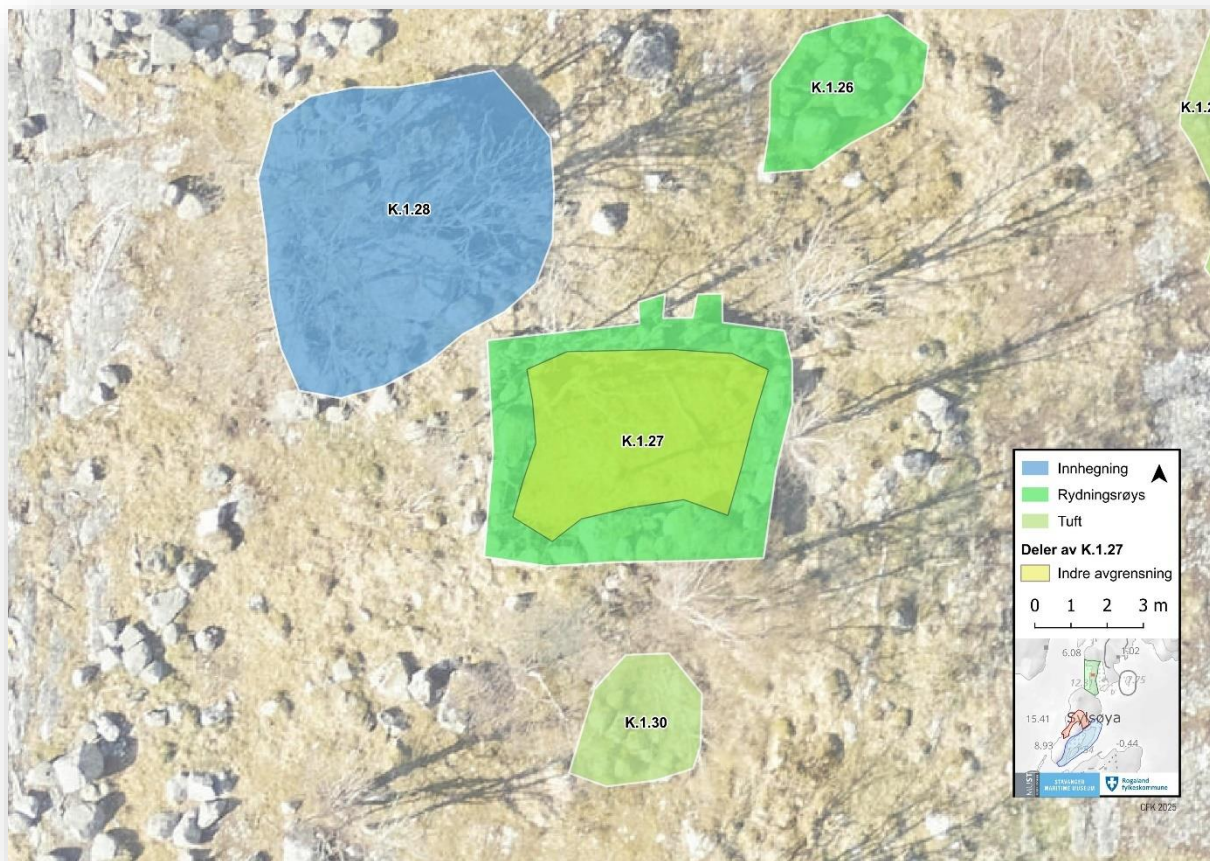
Tuft **K.1.27** ligger også sentralt i **område 1**, omtrent midt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy og var allerede under befaringen i februar, 2024, utpekt som et kulturminne som burde prioriteres med nærmere undersøkelser. Den ligger 15 meter sørvest for tuft **K.1.1**

K.1.27 er en rektangulær steinsatt tuft, orientert øst-vest, med markante vegger av store stein. Den er oppmurt av ett til tre lag med stein, og det er tatt i bruk flere veldig store steinblokker. Størrelsen på steinen varierer fra 20 til 170 centimeter. Tuften er klart markert i terrenget og høyden på veggene varierer fra ca. 50 til 90 centimeter. Det er en åpning i tuftens nordre langvegg, litt øst for midten. Mulig det også er en åpning i den nordlige enden av tuftens østre kortvegg.

Figur 27: Oversiktskart over tuft **K.1.27**.

Før sjaktingen ble satt i gang ble tuften fotografert, kartfestet og dokumentert. Det var ikke behov for å rydde tuften for vegetasjon fordi veggene allerede var godt synlige, tydelig markerte, og lite overgrodde

Figur 28: Oversiktskart over tuft **K.1.27**, med indre avgrensning.

Figur 29: Tuft K.1.27. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 17.

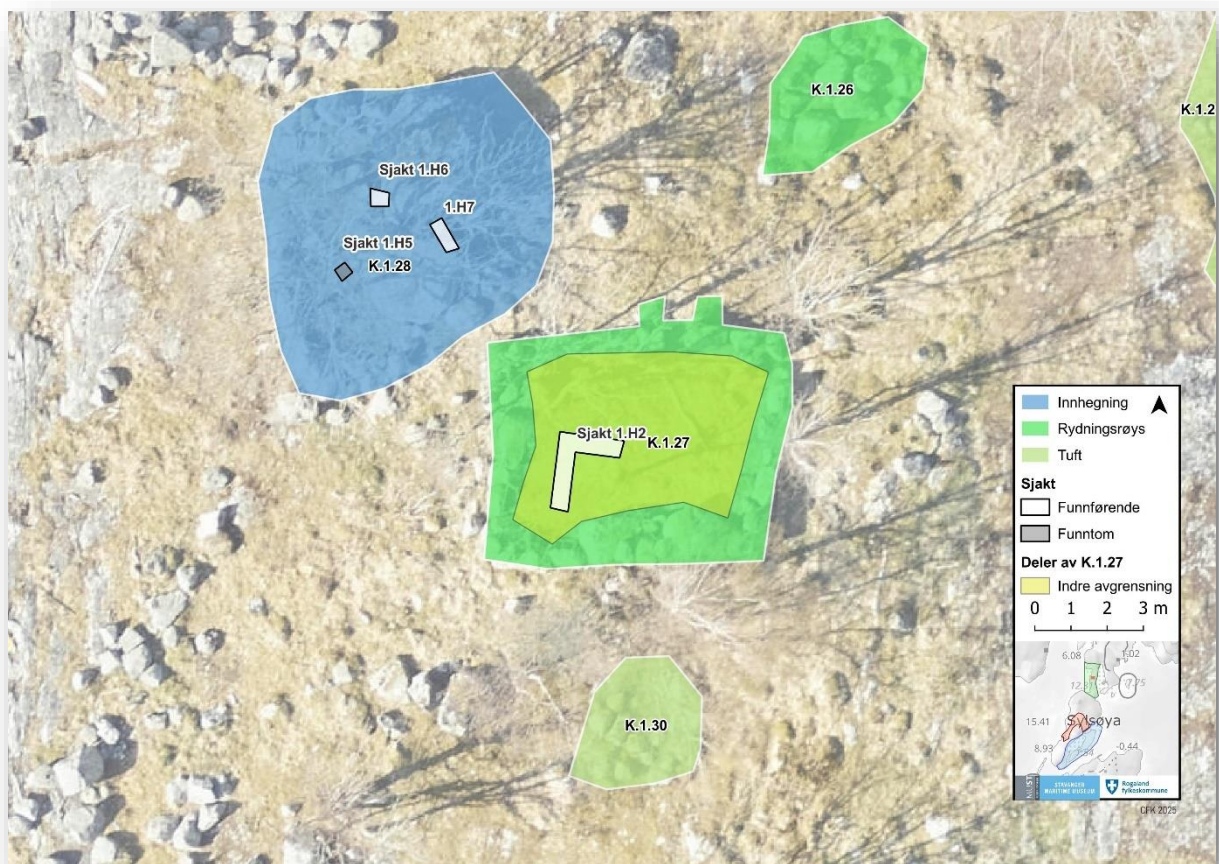
Figur 30: Tuft K.1.27. Bilde tatt mot sørøst. Foto nr. 20.

7.2.1 Sjakt 1.H2

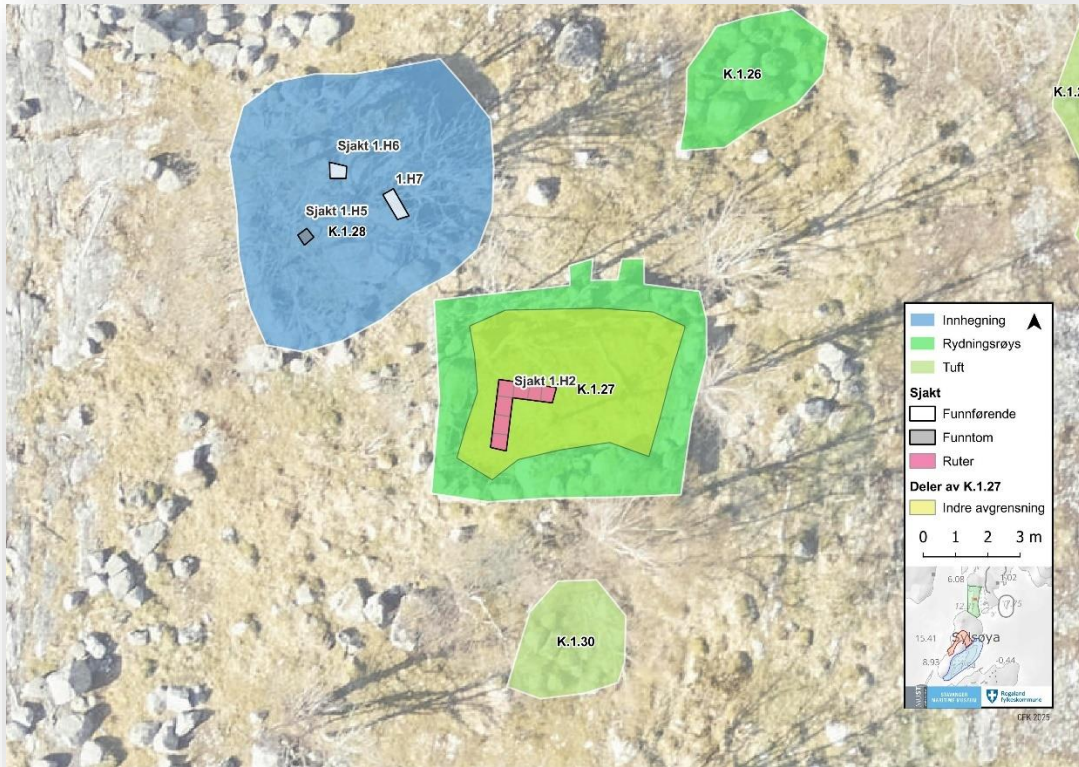
Sjakt 1.H2 ble gravd i den vestre enden av tuft **K.1.27**. Siden tuftens størrelse gjorde det mulig og det ikke fantes noen rominndeling eller mye stein som tilsynelatende lå i veien ble det bestemt å grave en L-formet sjakt. **Sjakt 1.H2** måler 210 centimeter nord-sør og 170 centimeter øst-vest, og er ca. 50 centimeter bred.

Sjakten viste seg å være overraskende grunn. Vi kom ned på blankt, flatt berg ved ca. 10 centimeter dybde, utenom lengst øst hvor det var nærmere 15 centimeter. Undergrunnen bestod av mørkebrun sandholdig humus, med en del småstein og røtter. Siden sjakten var såpass grunn og det derfor var lite masser å hente ut ble det bestemt å grave sjakten i syv firkantede ruter, nummerert fra øst mot vest, så mot sør. I hver rute ble massene tatt ut og såldet. Det ble gjort funn av brent flint, keramikk og krittpepfragmenter.

I bunn av tuften var det bare flatt berg, ingen oppbygning av stein eller lignende.

Figur 31: Oversiktskart over tuft K.1.27 og sjakt 1.H2.

Figur 32: Oversiktskart over tuft K.1.27 og sjakt 1.H2 med ruter.

Figur 33: Sjakt 1.H2. Bilde tatt mot nord. Foto nr. 21.

7.2.2 Funn

Det ble gjort 4 funn i **sjakt 1.H2**, bestående av totalt 6 gjenstander, deriblant to krittpestilker, 1 bit tegl eller keramikk og 3 biter flint, hvorav to er varmpåvirket.

Volker Demuth v/Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger anslår at krittpepfragmentene, funn **F.1.H2.0.1**, dateres fra 1500-1600 tallet.

Figur 34: Funn F.1.H2.0.1, krittpepfragmenter.

7.2.3 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble ikke observert trekull eller annet daterbart materiale i **sjakt 1.H2** og det ble ikke tatt ut prøver fra tuft **K.1.27**.

7.2.4 Tolkning

Tuften er såpass stor og kraftig at det ble antatt at den skrev seg fra relativt nyere tid, for eksempel 1800-1900-tallet. Det ble antatt at det må ha blitt tatt i bruk steinbukk for å flytte de største steinene, og det ble antatt at tuft **K.1.27** er en husmannsplass.

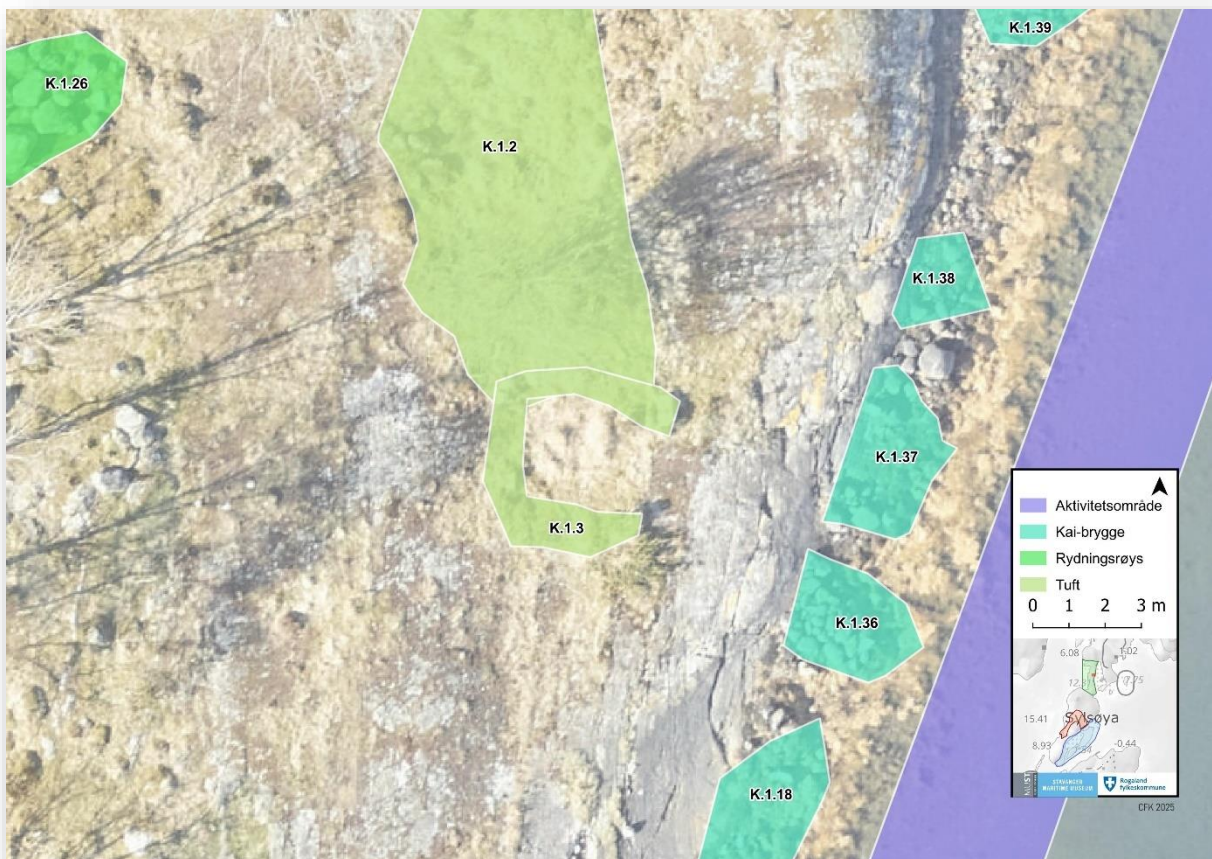
Det betyr derimot ikke at tuften ikke har vært tatt i bruk i eldre tid. Oppbygningen vi ser i dag kan være lagt på et eldre fundament som det i dag ikke finnes spor av.

Det kan også tenkes at tuft **K.1.27** har fungert som en større, kraftigere bolig, sett i sammenheng med tuft **K.1.1** som har en tydelig rominndeling og kanskje en bruksfunksjon i forbindelse med fjorden.

7.3 K.1.3 - Tuft

Tuft **K.1.3** ligger sentralt i **område 1**, omtrent midt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy, omtrent 13 meter sør for tuft **K.1.1** og 15 meter øst for tuft **K.1.27**. Tuften ligger ca. 4 meter vest for fjæra.

K.1.3 er en hesteskoformet, firkantet tuft som måler ca. 5 x 5 meter. Den er lite synlig og delvis godt markert i nord, men dårligere i sør. Tuften er åpen mot fjorden i øst. Den ble opprinnelig tolket som søndre kortvegg av **K.1.2**, som først ble tolket som en veldig lang tuft som var orientert nord-sør, men etter nærmere undersøkelse viste det seg at **K.1.3** er en liten tuft, og at steinrekkene som danner **K.1.2** antageligvis er noe annet.

Figur 35: Oversiktskart over tuft **K.1.3**.

Tuft **K.1.3** består av 0,3 meter høye vegger, og har en del godt synlig stein, spesielt i hjørnene.

Før sjaktingen ble satt i gang ble tuften fotografert, kartfestet og dokumentert, før den søndre vegg ble avtorvet for å påvise oppbygningen av stein. Deretter ble det lagt en håndgravd sjakt, **sjakt 1.H3** i nordre del av sjakten, orientert nordvest-sørøst. Sjakten ble lagt inntil den nordre vegg av sjakten så langt det lot seg gjøre, med den tanke at vi skulle undersøke om det ville dukke opp andre funn om vi la oss tettere på veggkonstruksjonen enn i midten av tuften. Det var dette partiet som man kom dypest med jordbor. Sjakten ble trukket ut mot den østre enden av tuften hvor den er åpen mot fjorden.

Figur 36: Tuft K.1.3 før avtorving av søndre vegg. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 29.

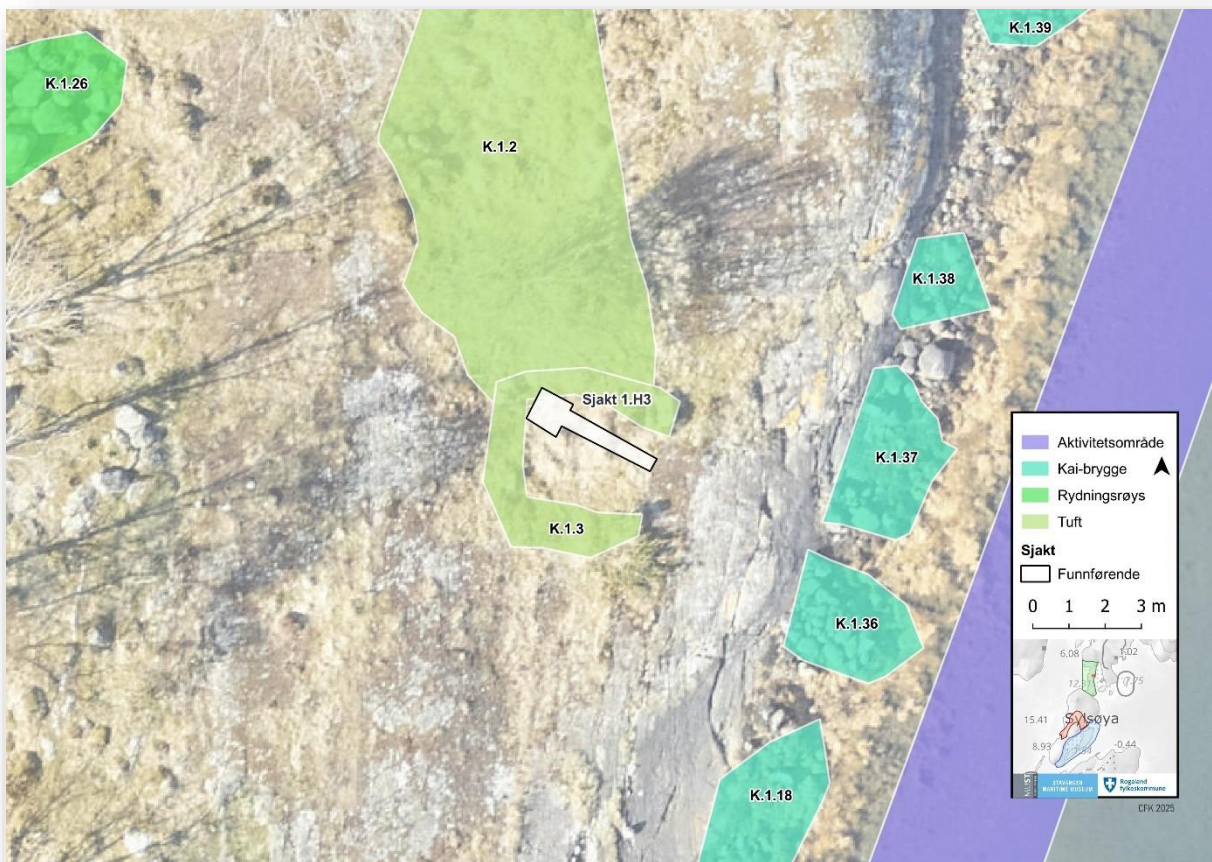

Figur 37: Tuft K.1.3, etter avtorving av søndre vegg. Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 23.

7.3.1 Sjakt 1.H3

Sjakt 1.H3 ble gravd i nordre ende av tuft **K.1.3**, orientert nordvest-sørøst, langs den nordligste vegg til tuften. Sjakten er 370 centimeter lang, ca. 50 centimeter bred, og opptil 100 centimeter bred i nordvest, hvor den ble utvidet.

Østre del av sjakten er ikke mer enn 5 centimeter dyp, og her kom vi ned på berget like under torven. Sjakten blir gradvis dypere mot vest, opptil 45 centimeter. På bakgrunn av dette ble sjakten utvidet i denne enden. Det ble gjort en del funn av metall og kull, men det ble ikke observert noen tydelig laginndeling, foruten om enkelte flekker med grå leire nederst på berget. Lengst vest i sjakten ble det funnet en del stein, som vi antok har rast ut fra veggene enten i nord eller vest.

Figur 38: Oversiktskart over tuft **K.1.27** og **sjakt 1.H3**.

Figur 39: **Sjakt 1.H3**. Bilde tatt mot østsørøst. Foto nr. 27.

7.3.2 Funn

Det ble gjort 6 funn i **sjakt 1.H3**, bestående av totalt 33 gjenstander, deriblant 19 biter metall, 4 biter tegl, 3 biter flint, 5 biter trevirke, 1 avlang, blankpolert stein som tolkes som et mulig bryne, og en nagle. Det ble ikke gjort funn av moderne materialer som glass, porselen eller plast i **sjakt 1.H3**.

Massimiliano Ditta v/Stavanger maritime museum vurderer naglen, funn **F.1.H3.0.5** til å være fra så tidlig som 1200-tallet.

Figur 40: Funn **F.1.H3.0.5**, nagle.

7.3.3 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble observert en del trekull når vi såldet løsmassene og disse ble plukket ut og registrert som henholdsvis **KP.1.H3.0.1** og **KP.1.H3.0.2**.

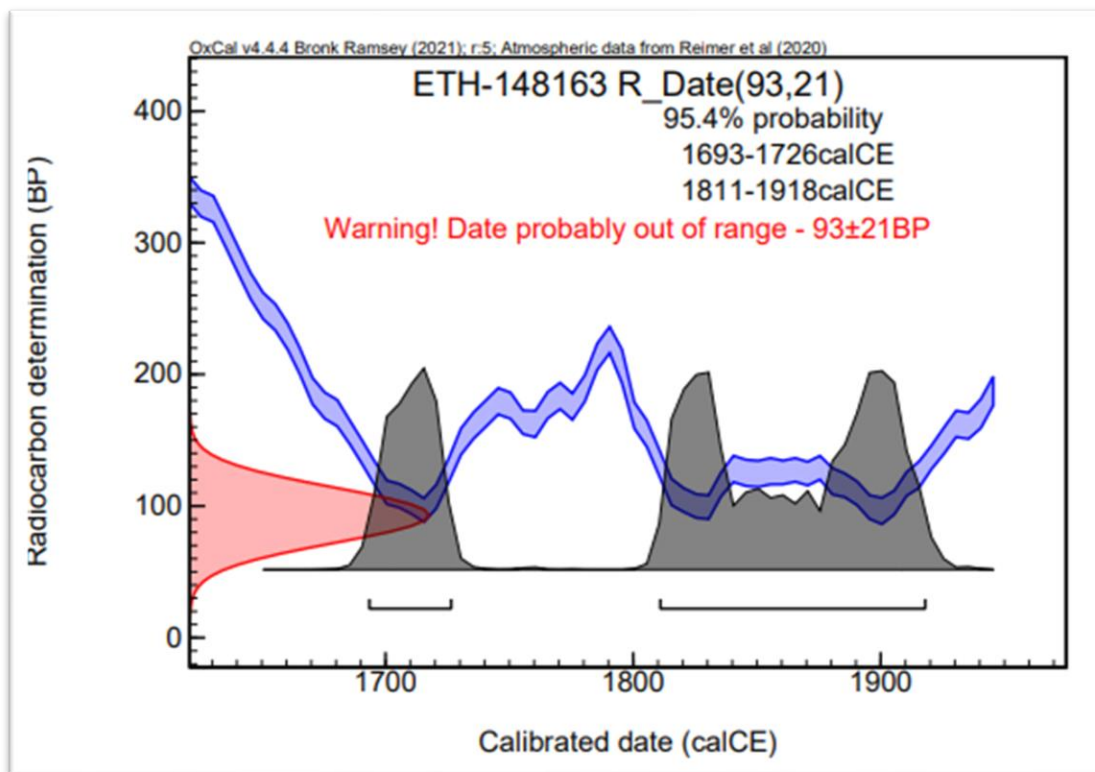
Både **KP.1.H3.0.1** og **KP.1.H3.0.2** ble vedartsbestemt til bjørk. Bjørk har en lav egenalder på mellom 50-150 år og egner seg godt til radiologisk datering. Bjørk er også kjent som effektivt fyringsved.

7.3.4 Datering

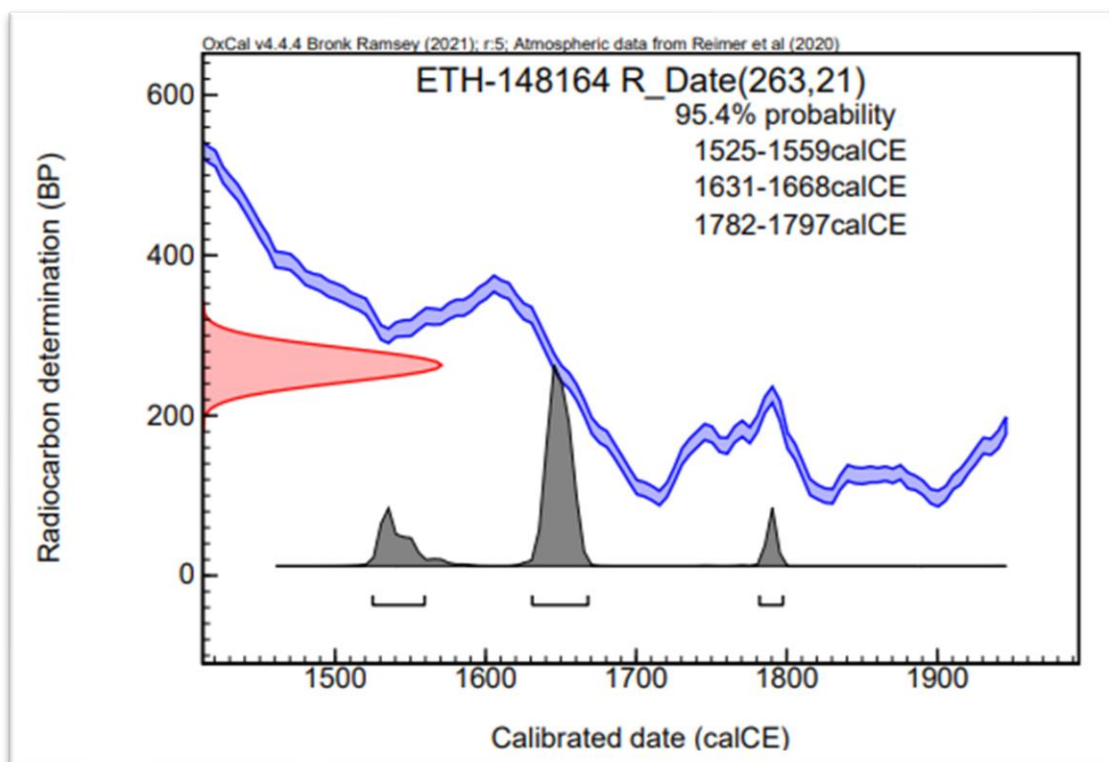
Vi fikk to dateringer av tuft **K.1.3**: én som sannsynligvis er fra mellom 1693 – 1726 e.Kr. eller 1811 – 1918 e.Kr og én fra mellom 1631 – 1668 e.Kr. Det er en liten mulighet for at dateringen kan være så gammel som 1526 e.Kr, men tuften er mest sannsynlig etter-reformatorisk.

ETH-sample nr.	Prøve nr.	Strukturnr. og type	Uttak fra (cm)	Vedart	BP (ukal.)	f.Kr/e.Kr
ETH-148163	KP.1 H3.0.1	Sjakt 1.H3	Kullbiter plukket ut fra såldingen. Fra sammen bøtte som flint og metall.	<i>Betula sp.</i> (bjørk)	93±21	1693 – 1918 e.Kr
ETH-148164	KP.1.H3.0.1	Sjakt 1.H3	Kull i nedre del av det nordvestlig hjørnet av tuft K.1.3. Plukket ut i såld.	<i>Betula sp.</i> (bjørk)	263±21	1525 – 1797 e.Kr

Tabell 5: Naturvitenskapelige prøver fra tuft **K.1.3**.

Figur 41: Dateringsresultat av prøve **ETH 148163**, tuft **K.1.3**.

Figur 42: Dateringsresultat av prøve ETH 148164, tuft K.1.3.

7.3.5 Tolkning

Tuften antas å ha en funksjon knyttet til fjorden, i og med at den er åpen i øst og med tanke på beliggenheten nær vannet. Tuft **K.1.3** ligger nærmere vannet enn tuft **K.1.1** som også er åpen mot øst, og tuft **K.1.3** har rent praktisk sett lettere tilgang til fjæra.

Funn av naglen og metallbitene kan bidra til å styrke denne tolkningen.

7.4 K.1.35 - Røys

Røys **K.1.35** ligger også sentralt i **område 1**, omtrent midt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy. Den ligger kant i kant med og like nordøst for tuft **K.1.1**. Den fremstår som en lav, oval, hvelvet forhøyning, hovedsakelig overgrodd med gress og mose, men med noe synlig stein. Den er ca. 0,5 meter høy.

Røysen var noe utydelig og ble i hovedsak undersøkt nærmere for å avklare om det faktisk var en røys eller om det bare dreide seg om en naturlig ansamling stein. I tilfelle det var en røys lurte vi også på hvilken funksjon den kunne ha, og om den hadde en spesifikk kobling til tuft **K.1.1**.

Figur 43: Oversiktskart over røys **K.1.35**.

Før sjaktingen ble satt i gang ble røysen fotografert, kartfestet og dokumentert. Deretter ble det lagt en håndgravd sjakt, **sjakt 1.H4**, fra senter av røysen og utover i nordvestlig retning. Etter denne sjakten ble åpnet, ble det lagt en vinkelrett utvidelse fra midten av sjakten og utover i nordøstlig retning. Den første sjakten ble nummerert **sjakt 1.H4a** og den siste **sjakt 1.H4b**.

Figur 44: Røys K.1.35. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 140.

7.4.1 Sjakt 1.H4a og b

Sjakt 1.H4a ble gravd fra omtrent midten av røys **K.1.35**, og ut til kanten av røysen i nordvest. Den måler omtrent 240 x 45 centimeter. De første 15-20 centimeter bestod av torv, røtter og et litt grusholdig mørkt lag med humus, før vi kom ned på et tydelig anlagt lag med stein. **Sjakt 1.H4b** ble gravd som en utvidelse lagt vinkelrett på **sjakt 1.H4a**, for å være sikre på tolkningen. Også her ble det observert et grusblandet lag med humusholdig jord, ned på et lag med hodestore og nevestore stein. Det ble ikke observert tydelige laginndelinger i massene.

Formålet med sjaktingen i **K.1.35** var å bekrefte røysen som et kulturminne, og det ble ikke prioritert å fjerne steinlaget.

Figur 45: Oversiktskart over røys K.1.35 og sjakt 1.H4a og 1.H4b.

Figur 46: **Sjakt 1.H4a**. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 60

Figur 47: **Sjakt 1.H4b**. Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 65.

7.4.2 Funn

Det ble gjort 5 funn i **sjakt 1.H4**, bestående av totalt 5 gjenstander, deriblant én bit glass, to biter keramikk, én bit metall eller stein, og én stein. Steinen, **F.1.H4.0.3** ble tatt ut fordi den skilte seg veldig ut fra alle de andre steinene og massene i sjakten. Det viste seg, etter henvendelse til Arkeologisk museum, at **F.1.H4.0.3** faktisk er nederlandsk tegl, antageligvis fra 1700-tallet.

Volker Demuth v/Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger vurderer keramikkfunnet, **F.1.H4.0.2** til å dateres fra 1600 tallet.

Figur 48: Funn **F.1.H4.0.2**, keramikk.

Figur 49: F.1.H4.0.3, 1700-talls tegl fra Nederland.

7.4.3 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble observert en tydelig ansamling av kull i **sjakt 1.H4b** som ble tatt ut og registrert som **KP.1.H4.0.1**.

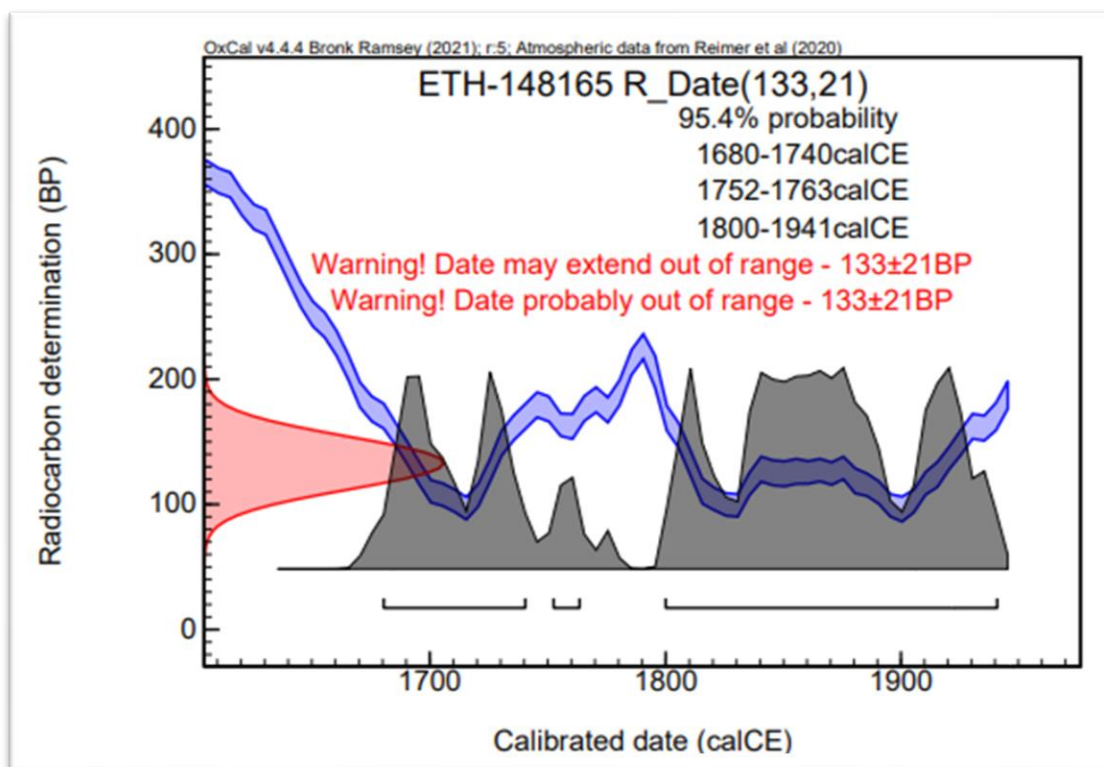
KP.1.H4.0.1 ble vedartsbestemt til hassel eller lønn. Begge disse artene har en lav egenalder på mellom 60 – 100 år, og egner seg godt til radiologisk datering.

7.4.4 Datering

Røys **K.1.35** er datert til mellom 1680 – 1941 e.Kr. og er i likhet med de andre dateringene også etter-reformatorisk.

ETH-sample nr.	Prøve nr.	Strukturnr. og type	Uttak fra (cm)	Vedart	BP (ukal.)	f.Kr/e.Kr
ETH-148165	KP.1.H4.0.1	Sjakt 1.H4b – sentralt i søndre kant av sjakten	En liten samling kull, oppå lag med stein, i sjaktprofil	<i>Corylus/Alnus</i> (hassel/lønn)	133±21	1680 – 1941 e.Kr

Tabell 6: Naturvitenskapelige prøver fra røys **K.1.35**.

Figur 50: Dateringsresultat av prøve ETH 14165, røys K.1.35.

7.4.5 Tolkning

Røysen ser ikke ut til å være oppbygd av mer enn ett lag med stein, og konstruksjon ser ut til å være noe løst og tilfeldig sammenkastet heller enn tydelig strukturert og oppbygd. Funn av tegl og keramikk gjør at vi lener oss mot en tolkning av røysen som enten en avfallshaug, men i tilfelle enn med relativt lite avfall, foruten om stein, eller en rydningsrøys.

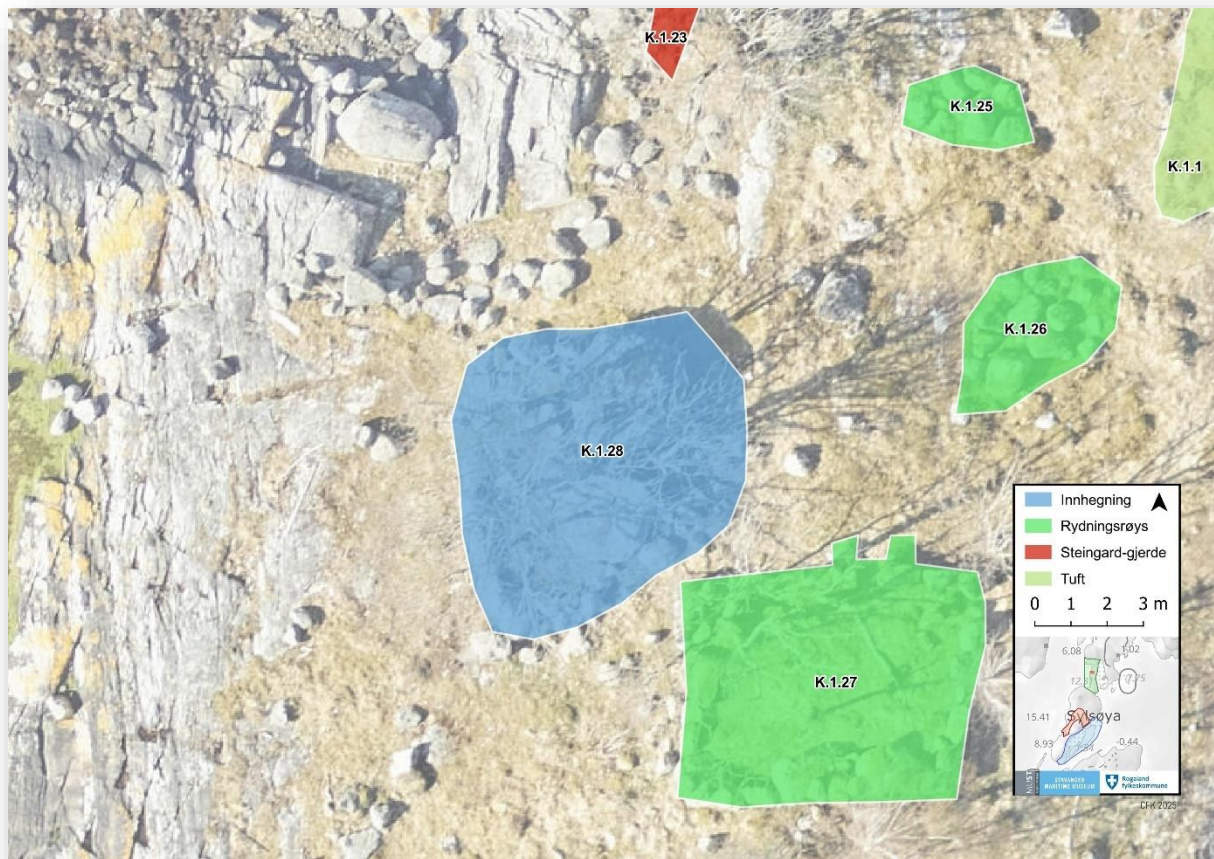
En slik tolkning tilsier jo ikke at røysen ikke kan ha hatt en spesifikk funksjon foruten om rydning, men det er ingen andre tydelig tegn på funksjon.

7.5 K.1.28 - Innhegning

Kulturminne **K.1.28** ligger sentralt i **område 1**, omtrent midt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy, 13 meter sørvest for tuft **K.1.1** og like i nordvestre kant av tuft **K.1.27**.

K.1.28 er tolket som en form for innhegning, og består av to store flyttblokker som tilsynelatende er inngjerdet av en steingard. Steingarden består av steiner med diameter fra 0,3 til over 1 meter og omkranser de to større flyttblokkene i tillegg til å spre seg noe utover. Kulturminnet i sin helhet slik vi har tolket det måler omtrent 10 x 8 meter.

Innhegningen ble fotografert, kartfestet og dokumentert, før det ble lagt sjakter. På grunn av mye stein i grunnen og mangel på plass til å grave ble det bare lagt firkantet sjakter her på omtrent 50 x 50 centimeter. Der ble det lagt to sjakter på vestsiden av flyttblokkene, ut mot fjorden, **sjakt 1.H5** og **1.H6**, og én på østsiden, **sjakt 1.H7**, inn mot land.

Figur 51: Oversiktskart over innhegning **K.1.28**.

Figur 52: Innhegning **K.1.28**. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 6.

7.5.1 Sjakt 1.H5

Sjakt 1.H5 ble gravd på vestsiden av de to store flyttblokkene som står midt i innhegningen, og ligger lengst sørvest av de tre sjaktene. Den måler rundt 40 x 40 centimeter og er 36 centimeter dyp.

Lag 1, 0 – 10 cm: Torv og røtter.

Lag 2, 11 – 18 cm: Mye stein, grov grus og humus.

Lag 3, 19 – 36 cm: Til dels store stein og mye vannføring, ned på antatt grunnfjell.

Det ble ikke gjort funn i **sjakt 1.H5**.

7.5.2 Sjakt 1.H6

Sjakt 1.H6 ble også gravd på vestsiden av de to store flyttblokkene som står midt i innhegningen. Den ligger ca. 2 meter nord for **sjakt 1.H5** og ligger lengst nordvest av de tre sjaktene. Den måler rundt 40 x 40 centimeter og er 26 centimeter dyp.

Lag 1, 0 – 10 cm: Torv og røtter.

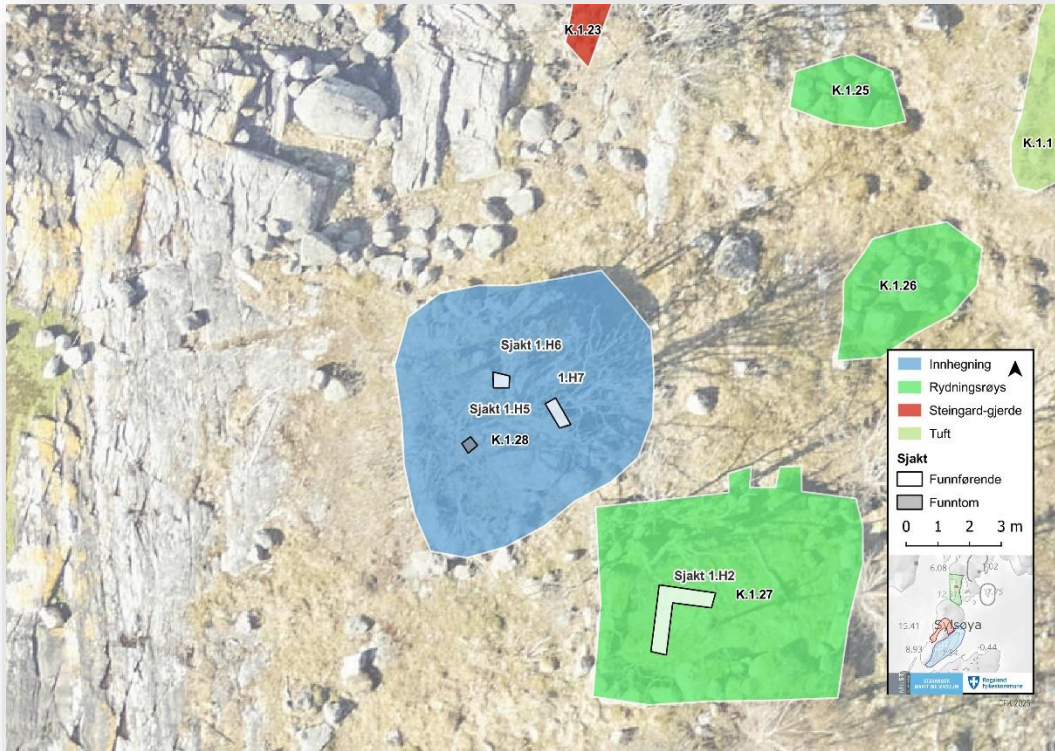
Lag 2, 11 – 26 cm: Jord iblandet grov grus, med mye stein.

Det ble gjort ett funn i **sjakt 1.H6**.

7.5.3 Sjakt 1.H7

Sjakt 1.H7 ble gravd på østsiden av de to store flyttblokken som står midt i innhegningen, og ligger lengst øst av de tre sjaktene. Den måler rundt 80 x 35 centimeter og er ca. 30 centimeter dyp. Sjakten ble lagt helt inntil og langs med kanten av den ene flyttblokken.

Massene i **sjakt 1.H7** bestod av mørk, grusblandet jord, ned på mye nevestor og hodestore stein som gjorde det umulig å grave videre. Det ble gjort flere funn av slagg, i tillegg til noe brent bein i sjakten, og det ble plukket ut trekull fra massene som ble såldet.

Figur 53: Oversiktskart over innhegning K.1.28 og sjakt 1.H5, 1.H6 og 1.H7.

Figur 54: Sjakt 1.H5. Bilde tatt mot nordøst. Foto nr. 71.

Figur 55: **Sjakt 1.H6**. Bilde tatt mot øst. Foto nr. 72.

Figur 56: **Sjakt 1.H7**. Bilde tatt mot vest. Foto nr. 75.

7.5.4 Funn

Det ble gjort 1 funn i **sjakt 1.H6**, i form av en liten bit av noe som kan være enten tegl eller keramikk, og 4 funn i **sjakt 1.H7**, bestående av totalt 9 gjenstander, deriblant én bit flint, to biter brent bein, 6 biter slagg.

Slagfunnene, **F.1.H7.0.1**, er spesielt spennende. Metallproduksjon kan ha vært et viktig ledd i skipsfarten i og rundt Basthabn, i forbindelse med reparasjon og vedlikehold av skip og båter. Da har det seg kanskje at kulturminne **K.1.28** er en smie, heller enn en innhegning, om ikke det vi ser er spor av mange forskjellige bruksfaser oppå hverandre.

Figur 57: Funn **F.1.H7.0.1**, slagg.

7.5.5 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble funnet trekull under sålding av masser fra **sjakt 1.H7** som ble tatt ut og registrert som **KP.1.H7.0.1**.

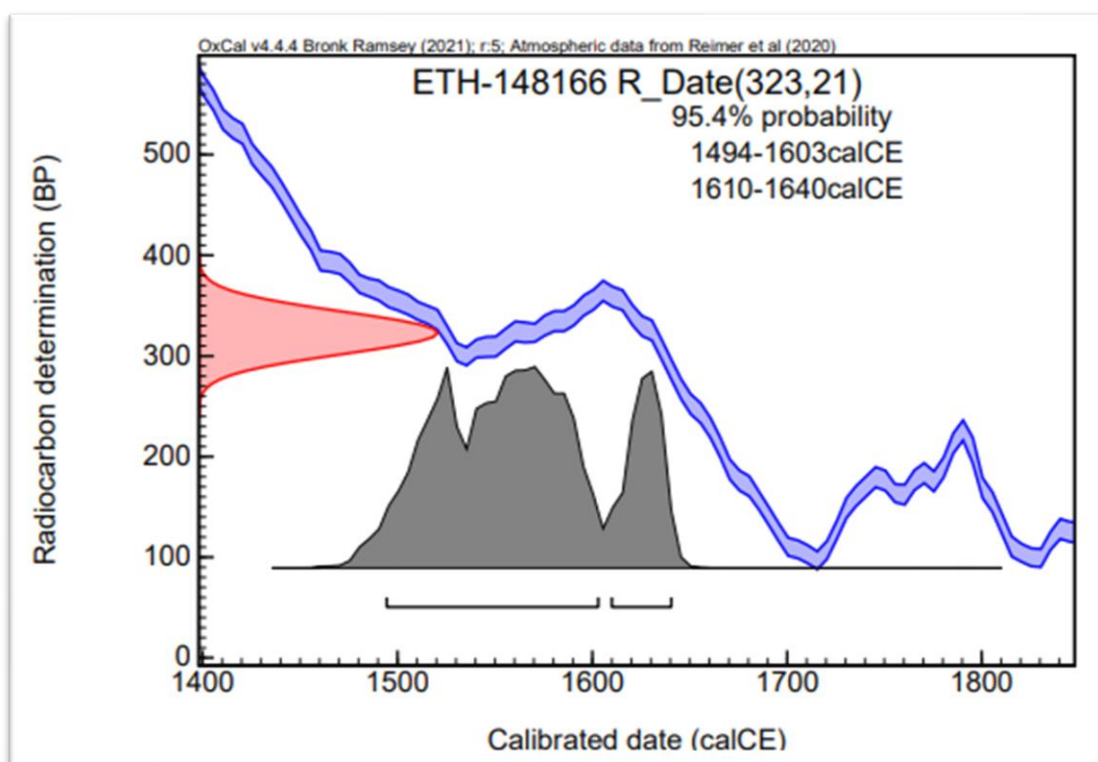
KP.1.H7.0.1 ble vedartsbestemt til hassel. Hassel har en lav egenalder på mellom 70 – 80 år, og egner seg godt til radiologisk datering.

7.5.6 Datering

Innhegning **K.1.28** har den mest sannsynlig eldste dateringen fra undersøkelsen, med en antatt datering fra mellom 1494 – 1640 e.Kr. Det er dermed sannsynlig at strukturen faktisk er før-reformatorisk, og i tilfelle, automatisk freda.

ETH-sample nr.	Prøve nr.	Strukturnr. og type	Uttak fra (cm)	Vedart	BP (ukal.)	f.Kr/e.Kr
ETH-148166	KP.1 H7.0.1	Sjakt 1.H7	Kull plukket ut av såld.	<i>Corylus avellana</i> (hassel)	323±21	1494 – 1640 f.Kr

Tabell 7: Naturvitenskapelige prøver fra innhegning **K.1.28**.

Figur 58: Dateringsresultat av prøve **ETH-148166**, innhegning **K.1.28**.

7.5.7 Tolkning

Det er vanskelig å tolke kulturminnet **K.1.28**. Steingjerdet rundt flyttblokkene tilsier at noe har vært gjerdet inn, og dette ledet oss til slutningen om at det antageligvis dreier seg om en innhegning. Funnene av slagg derimot kan tilsa at kulturminnet har vært lokasjon for prosessering av jernmalm, og sett i sammenheng med funn av nagler og metall, i tillegg til de andre strukturene og området som en helhet, er det nok heller sannsynlig at struktur **K.1.28** har fungert som en form for smie, i forbindelse med bruk og vedlikehold av båter og skip.

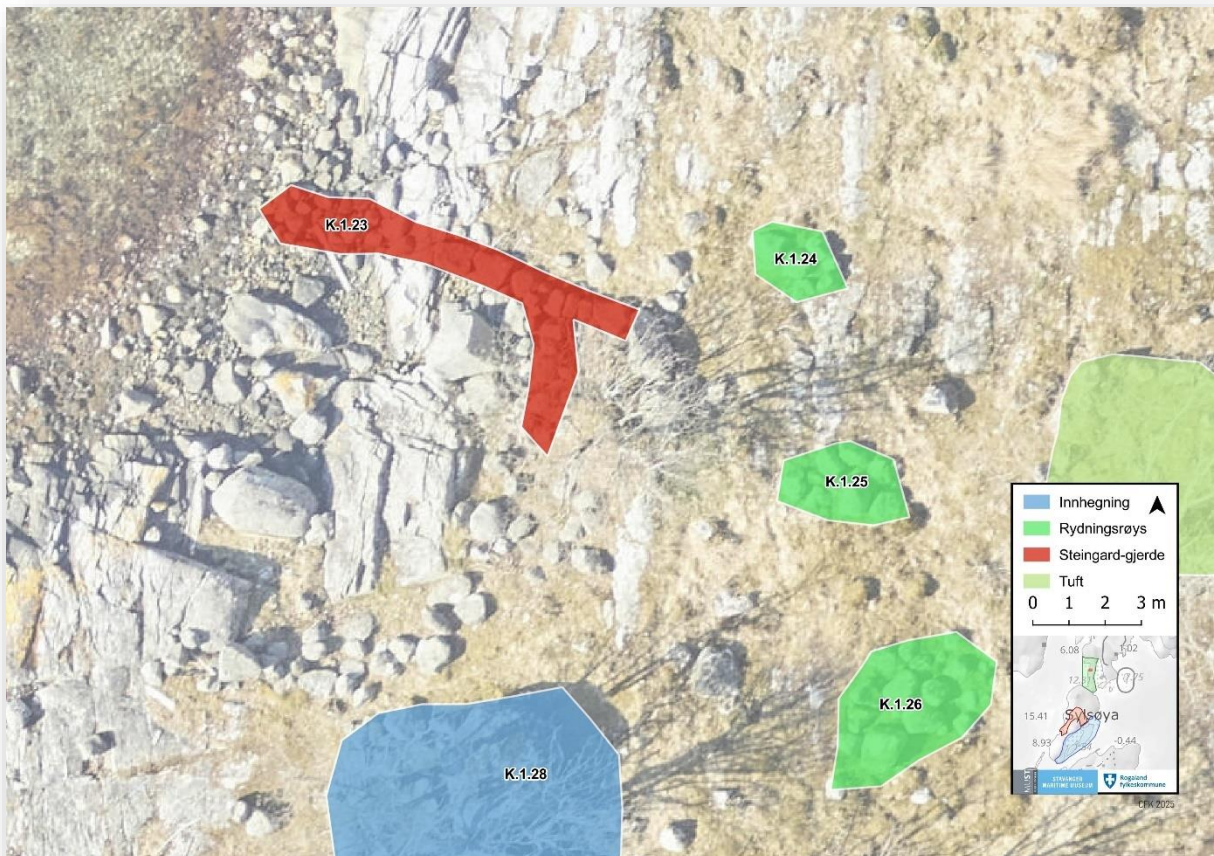
Det er dog ikke nødvendigvis slik at kulturminnet ikke både kan ha fungert som innhegning og som et sted hvor man har bearbeidet malm, ved forskjellige bruksfaser. Det kan også tenkes at slagget er sekundært og har havnet inn under flyttblokkene på annet vis.

7.6 K.1.23 – Steingard-gjerde

Kulturminne **K.1.23** ligger sentralt i **område 1**, omtrent midt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy, 13 meter vest for tuft **K.1.1** og 7 meter nord for innhegning **K.1.28**.

K.1.23 ligger lengst vest av kulturminnene som ble registrert sentralt på landbroen mellom Fogn og Sylsøy og strekker seg omtrent helt ned til fjorden og fjæra i vest.

K.1.23 er en rimelig udefinerbar struktur, men blir tolket som en form for steingard eller gjerde. Kulturminnet består av en tydelig oppbygd rekke med stein som strekker seg fra store steinblokker i øst og ned mot vannet i vest. Det går i tillegg en rekke med stein fra østre ende av denne øst-vest-gående rekken, i sørlig retning. Størrelsen på steinene varierer fra 30-100 centimeter og steinrekkene består hovedsakelig av 1-2 lag med stein. Det finnes to store steinblokker i vest som muligens utgjør en del av kulturminnet. Sett fra nord så kan det se ut som kulturminnet danner to rom. Det er usikkert om de to store steinblokkene i vest er en del av strukturen, men de ble ikke tatt med i den opprinnelige kartfestingen av kulturminnet.

Figur 59: Oversiktskart over steingard **K.1.23**.

K.1.23 ble fotografert, kartfestet og dokumentert, før det ble gravd en sjakt. På grunn av mye stein i grunnen og mangel på plass til å grave ble det bare lagt en firkantet sjakt på omtrent 50 x 50 centimeter.

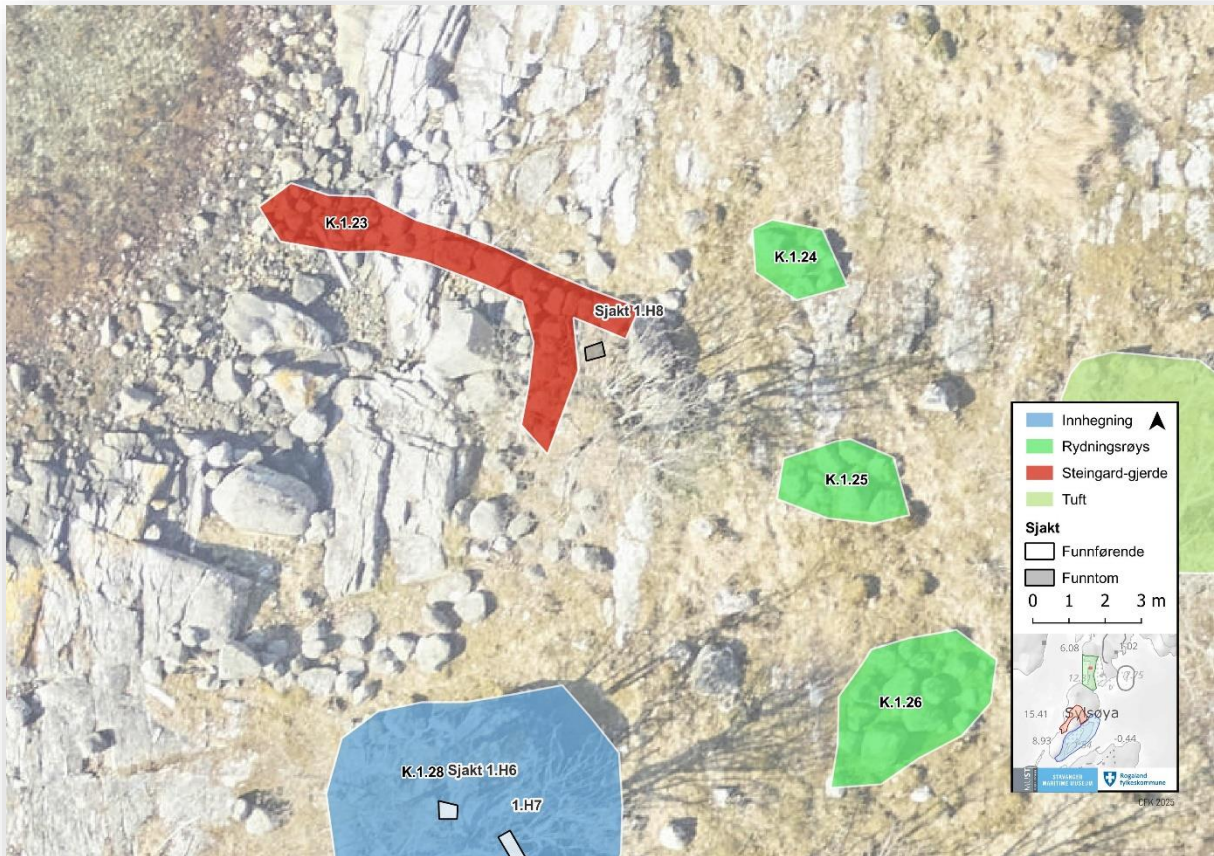

Figur 60: Steingard-gjerde **K.1.23**. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 7.

7.6.1 Sjakt 1.H8

Sjakt 1.H8 ble lagt øverst i øst, mellom den nord-sør-gående steinrekken og en større flyttblokk i øst. Den måler rundt 50 x 40 centimeter og er 25 centimeter dyp. Massene bestod av mørkebrun grusig silt med mye nevestore stein og sjakten bunnet på større stein som gjorde det umulig å fortsette gravingen.

Det ble ikke gjort funn i **sjakt 1.H8**.

Figur 61: Oversiktskart over steingard K.1.23 og sjakt 1.H8.

Figur 62: **Sjakt 1.H8**. Bilde tatt mot sør. Foto nr. 73.

7.6.2 Funn

Det ble ikke gjort funn i **sjakt 1.H8**.

7.6.3 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble ikke observert trekull eller annet daterbart materiale i **sjakt 1.H8** og det ble ikke tatt ut prøver fra **K.1.23**.

7.6.4 Tolkning

Det er vanskelig å tolke kulturminnet **K.1.23**. Det er mulig dette kulturminnet også har vært en salgs innhegning, men i så fall er den ikke så tydelig oppbygd som **K.1.28**. Det faktum at steinrekken strekker seg helt ned til fjæra skulle derimot tilsa en funksjon knyttet til fjorden i vest.

7.7 K.1.5 - Båtstø

Båtstø **K.1.5** ligger nordvest for den sentrale delen av **område 1**, i en naturlig havn vest for overgangen fra Fogn og landbroen mellom Fogn og Sylsøy. Kulturminnet ligger omtrent 50 meter nordvest for tuft **K.1.1**.

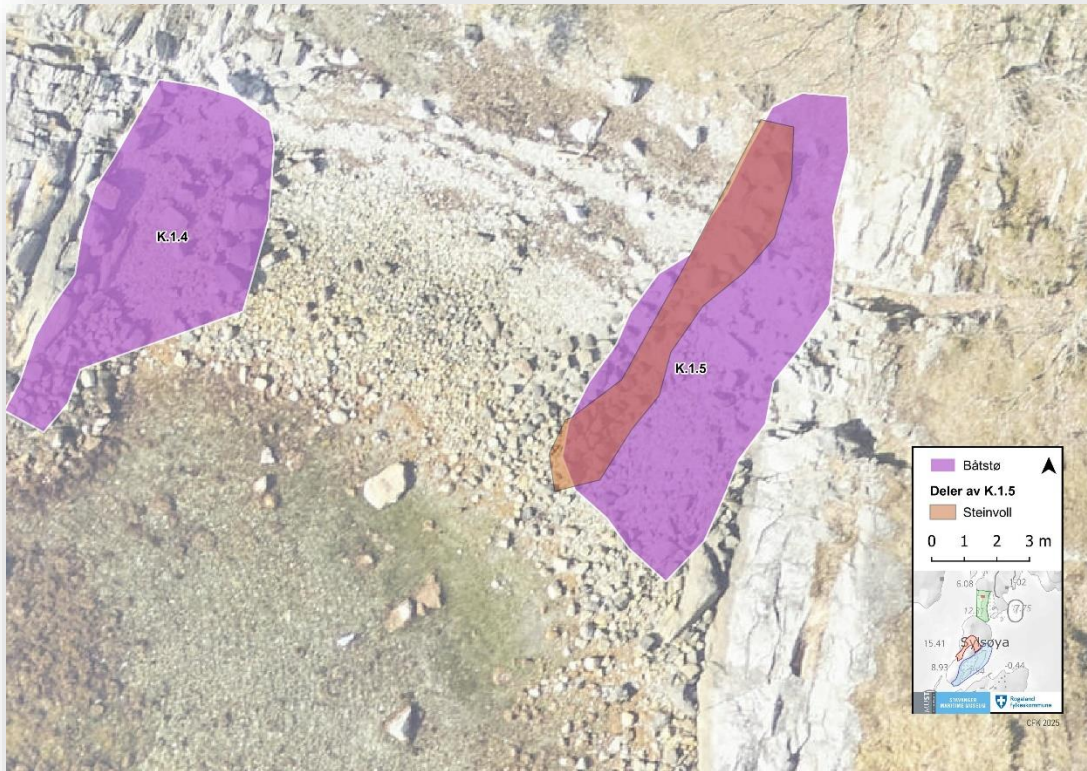
K.1.5 ligger lengst nordvest av kulturminnene som ble nærmere undersøkt med håndgravde sjakter.

K.1.5 er en steinlagt båtstø som ligger i fjæra og delvis ut i vannet. Den er orientert nord-nordøst-sør-sørvest. Det benytter seg av en naturlig avgrensning mot svaberget i øst og er bygd opp med en steinrekke i vest. I sørvest er den naturlig nok åpen ned mot vannet, og i nord er den åpen opp mot land og kulturminnene som ligger lenger bak. Den er ryddet for stein i midten, med unntak av enkelte store steiner som antageligvis har kommet dit i senere tid. Steinene varierer i størrelse fra ca. 20-130 centimeter m i diameter. Kulturminnet er klart markert i terrenget.

Figur 63: Oversiktskart over båtstø **K.1.5**.

K.1.5 ble fotografert, kartfestet og dokumentert, før det ble lagt en sjakt i overkant av den nordre avgrensningen til kulturminnet. Formålet var å se etter funn om kunne knyttes til båtstøen. Det ble ikke vurdert som hensiktsmessig å sjakte innenfor avgrensningen til kulturminnet på grunn av utvasking fra sjøen.

Figur 64: Oversiktskart over båtstø K.1.5 med individuelle deler.

Figur 65: Båtstø K.1.5. Bilde tatt mot sør. Foto nr. 112.

7.7.1 Sjakt 1.H9

Sjakt 1.H9 ble lagt i overkant av **K.1.5**, omtrent 2,4 meter nord for den nordre avgrensningen til kulturminnet. Sjakten måler 60 x 60 centimeter og er 30 centimeter dyp. Massene bestod av blandet gråbrun grusig silt. Sjakten bunnet på større stein og tok inn en del vann. Det ble funnet en del moderne søppel, blant annet mye plast.

Det ble ikke gjort funn i **sjakt 1.H9**.

Figur 66: Oversiktskart over båtstø K.1.5 og sjakt 1.H9.

Figur 67: **Sjakt 1.H9**. Bilde tatt mot nord-nordøst. Foto nr. 74.

7.7.2 Funn

Det ble ikke gjort funn i **sjakt 1.H9**.

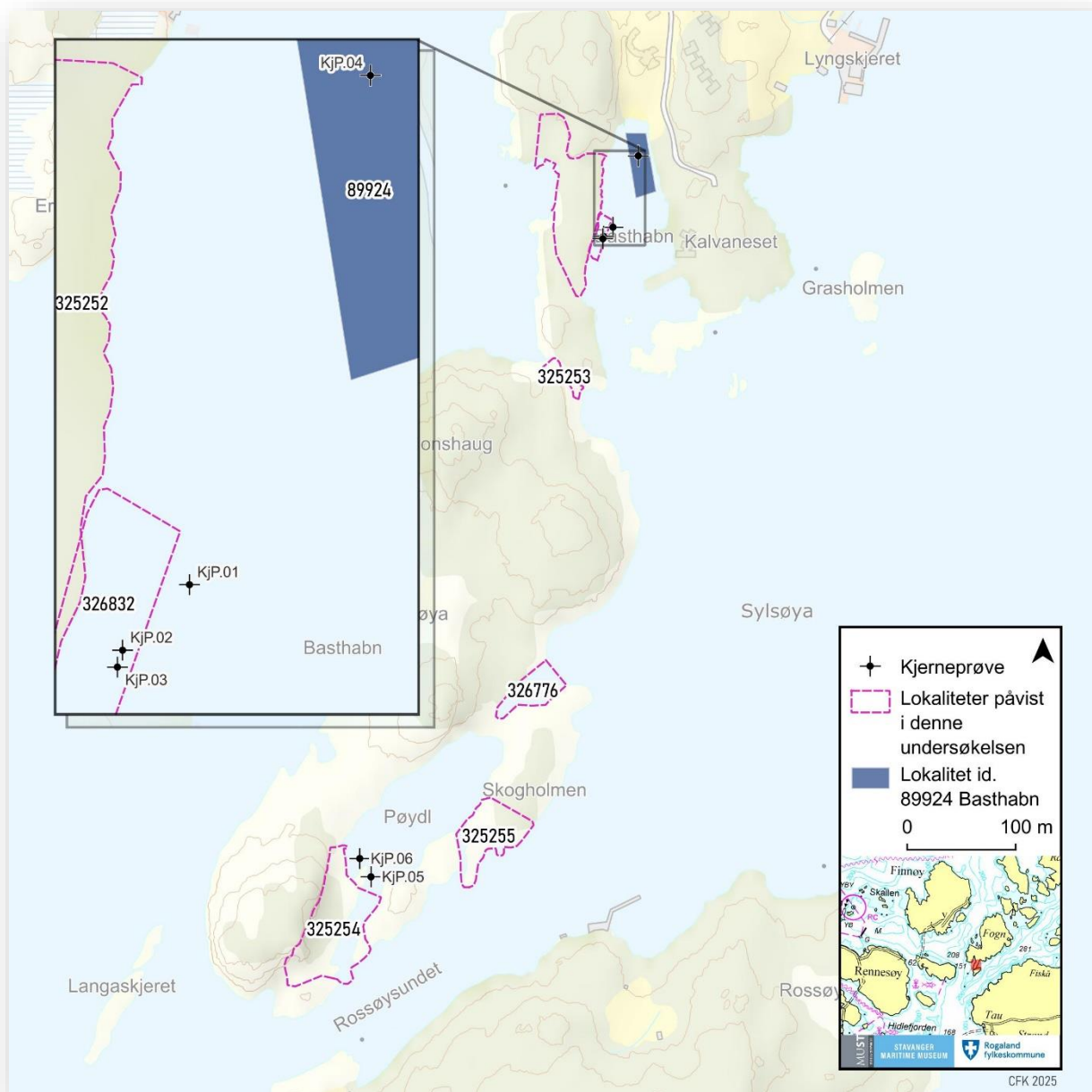
7.7.3 Prøver og naturvitenskapelige analyser

Det ble ikke observert trekull eller annet daterbart materiale i **sjakt 1.H9** og det ble ikke tatt ut prøver fra **K.1.5**.

7.7.4 Tolkning

K.1.5 tolkes som en båtstø, og sees i sammenheng med tuftene og husmannsplassen som ligger 30 meter lenger nord inn fra havnen.

8 Kjerneprøver

Figur 68: Kart over kjerneprøver

Det ble i alt tatt **seks kjerneprøver** av bunnsediment (**KjP.01-06**). Av disse ble fire tatt i Basthabn-bassenget og to i Pøydil-bassenget. I **Basthabn-bassenget** ble kjerneprøvene passert i midtre del av bassenget (**KjP.01**) og i aktivitetsområdet (utkastsonen) tilknyttet bryggefundamentene til ID **326832** Basthabn Vest II (**KjP.02-03**). I tillegg ble en prøve tatt innenfor lokaliteten til skipsvrak ID **89924** (**KjP.04**). I pollen Pøydil ble det tatt ut kjerneprøver like nordøst for lokalitet ID **325254** **Sonnarplassen**, på hver side av en liten lange som går inn i pollen (**KjP.05-06**). Kun prøvene fra Basthabnbassenget er tatt vare på (**KjP.01-04**), mens prøvene fra Pøydil ble kassert (**KjP05-06**).

Basthabn

KjP.01

KjP.02

KjP.03

KjP.04

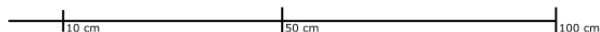

Pøydl

KjP.05

KjP.06

Figur 69: Sammenstilling av bilder av prøvekjernene (illustrasjon CFK, Smm).

I hovedsak viser prøvene at det ikke er kompleks stratigrafi i sedimentasjonen av Basthabn eller Pøydl. **Brun gytje i ulik tykkelse iblandet mye større organisk materiale** ligger over steril skjellsand. Gytjen er tynn i de øvre lag, og fremstår som fraværende i de øverste 15-20 cm av kjerneprøvene ettersom de har rennet ut av prøvekompartimentet (lengst mot venstre i Figur 69).

Kjerneprøvene fra Basthabn viser at **akkumuleringen av gytje er vesentlig høyere i indre deler av bassenget** enn i aktivitetsområdet i lokaliteten **ID 326832 Basthabn Vest II** som ligger nærmere land og lenger mot inngangen av bassenget. Mest gytje er akkumulert ved vraket **ID 89924 Basthabn**. Ved Pøydl er var akkumuleringen av gytje vesentlig lavere. Dette skyldes trolig at det er mer gjennomstrømming av sjøvann inn i bassenget, samt at det er mindre tilsig av ferskvann fra områdene rundt.

En **dateringsprøve** (TRa-25710) av hoggeflis fra kjerneprøve KjP.03 hentet fra ID 326832-2 ble datert **1697–1910 e.Kr.** (kalibrert 2σ). Hoggeflisen ble vedartsbestemt til eik (*Quercus*).

Navn	Beskrivelse
KjP.01	Vanndybde: 162 cm 1-10 cm: Død vegetasjon 10-150 cm: Brun gytje 100-150 cm: Brun gytje 151-189 cm: Grå skjellsand
KjP.02	Vanndybde: 129 cm. 0-18 cm: Gytje (kom ikke med) 19-48 cm: Brun gytje 49-100 cm: Grå skjellsand
KjP.03	Vanndybde: 129 cm 0-21 cm: Gytje (kom ikke med) 22-60 cm: Brun gytje. En del små kvister og mye makrofossiler fra 22 - 40 cm 61-100 cm: Grå skjellsand
KjP.04	Vanndybde: 160 cm 0-100 cm: Brun gytje, mangler første 15 cm 100-200 cm: Brun gytje, 61 cm tre fragment, 80,5 cm overgang til skjellsand til 200cm
KjP.05	Vanndybde: 40 cm 0-5 cm: Mangler 5-84 cm: Brun gytje 85-100 cm: Grå skjellsand Prøve kassert
KjP.06	Vanndybde: 35 cm 1-72 cm: Brun gytje 73-81 cm: Blandet brun gytje og grå skjellsand 82-100 cm: Grå skjellsand Prøve kassert

Tabell 8: Liste over kjerneprøver (KjP).

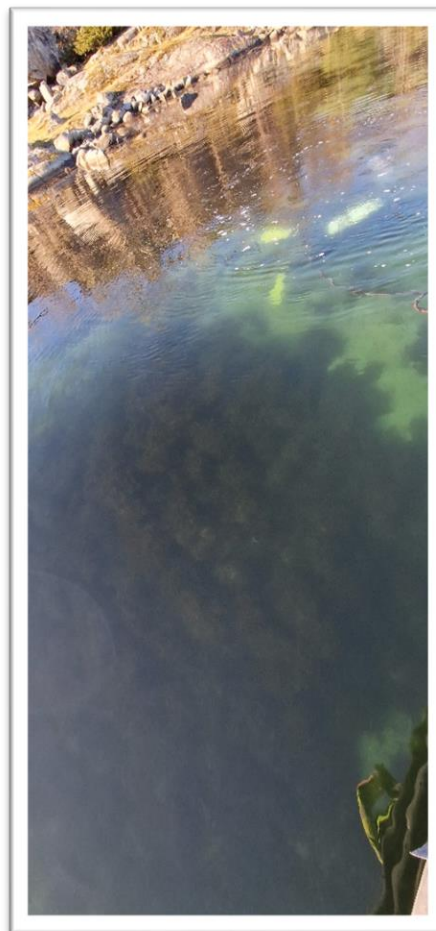
Figur 70: Kjerneprøvetaking i ID 326832. Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 155.

9 Dykking

Dykking ble gjennomført på nordre del av **Rossøysundet** av Stavanger maritime museum 18.02.2025. Målet var å avklare om det var funn av kulturminner i vannet utenfor lokalitetene **ID 325254** Sonnarplassen og **ID 325255** Skogholmen. Tidligere ble det under snorkling observert en mulig løkflaske. En løkflaske er en type flaske som var vanlig på 16- og 1700-tallet. Navnet kommer av flaskens karakteristiske form, som minner om en løk grunnet dens høye hals, brede kropp og markante dekanteringsbrem. Under dykking ble **avkreftet som en maskinblåst flaske** med synlig støpesøm, trolig fra siste halvdel av 1900 tallet.

Det ble gjort funn av **bryggefundament K.2.31 (ID 325254-18** Sonnarplassen). Består av en sirkulær, tydelig avgrenset samling av stein med en diameter på ca. 0,4–0,5 meter. Steinene er lagt i 1–2 lag, med en total høyde på omtrent 1,0 meter fra sjøbunnen til øverste stein.

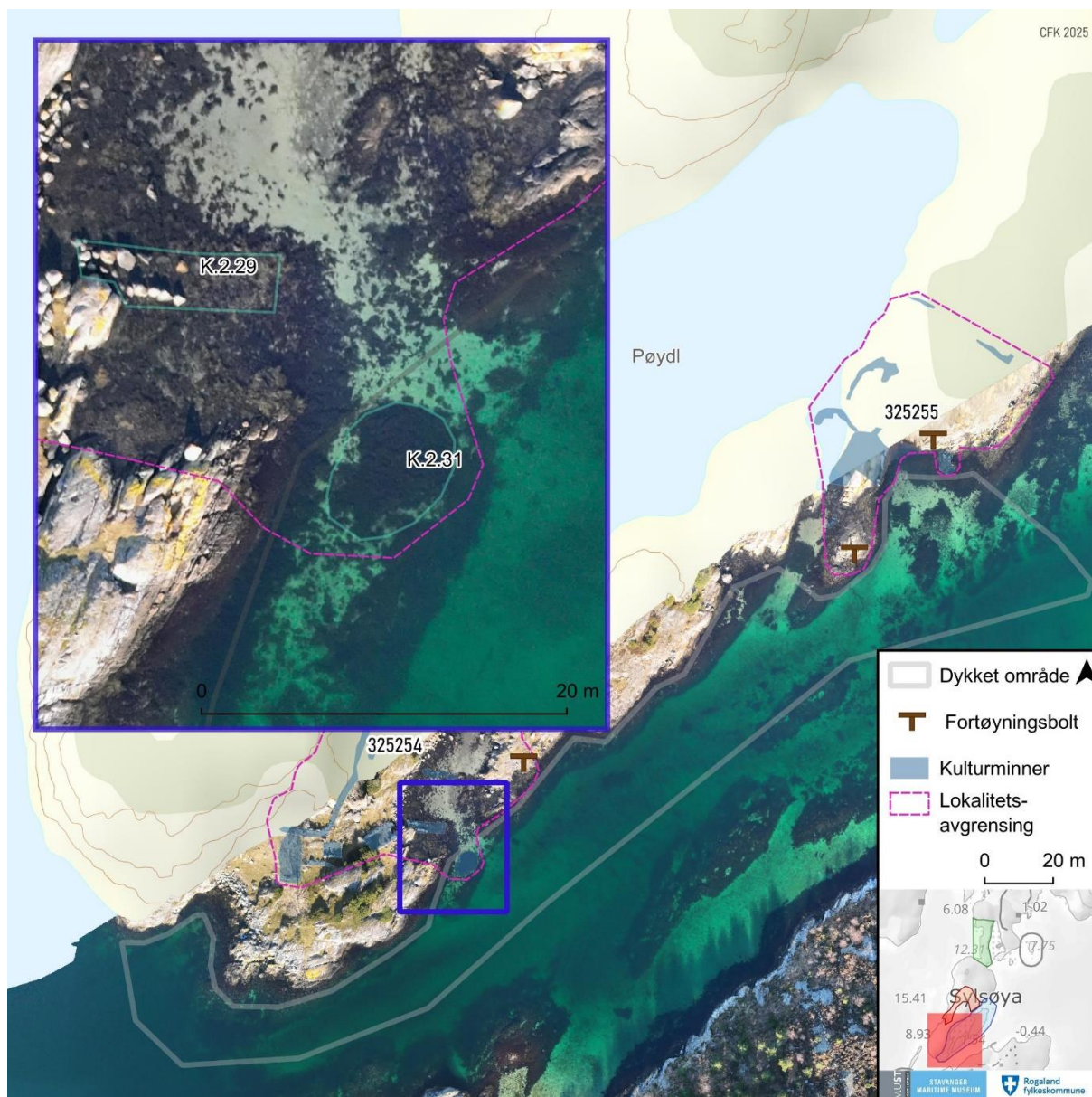
Formasjonen ligger lengst øst på en hylle, hvor terrenget faller bratt videre østover ned til en dybde på 5–6 meter. Det er ingen tilsvarende steinansamlinger i området, og ingen stein er observert i de dypere delene.

Figur 71: Bilde av røysen fra overflaten.
Foto nr. 161.

Figur 72: Rossøysundet med Sonnarplassen og Skogholmen. Bilde tatt mot sørvest. Foto nr. 162.

Figur 73: Kart over dykket område og bryggefundament K.2.31

Det ble gjort funn av **flasker med støpesøm**, klappstoler og annet avfall knyttet til friluftsliv, datert til perioden etter 1950 og frem til i dag. Dette indikerer at området fortsatt er et populært stopp- og utfartssted mellom Stavanger og Ryfylke.

Figur 74: Flaske med støpesøm. Foto nr. 163.

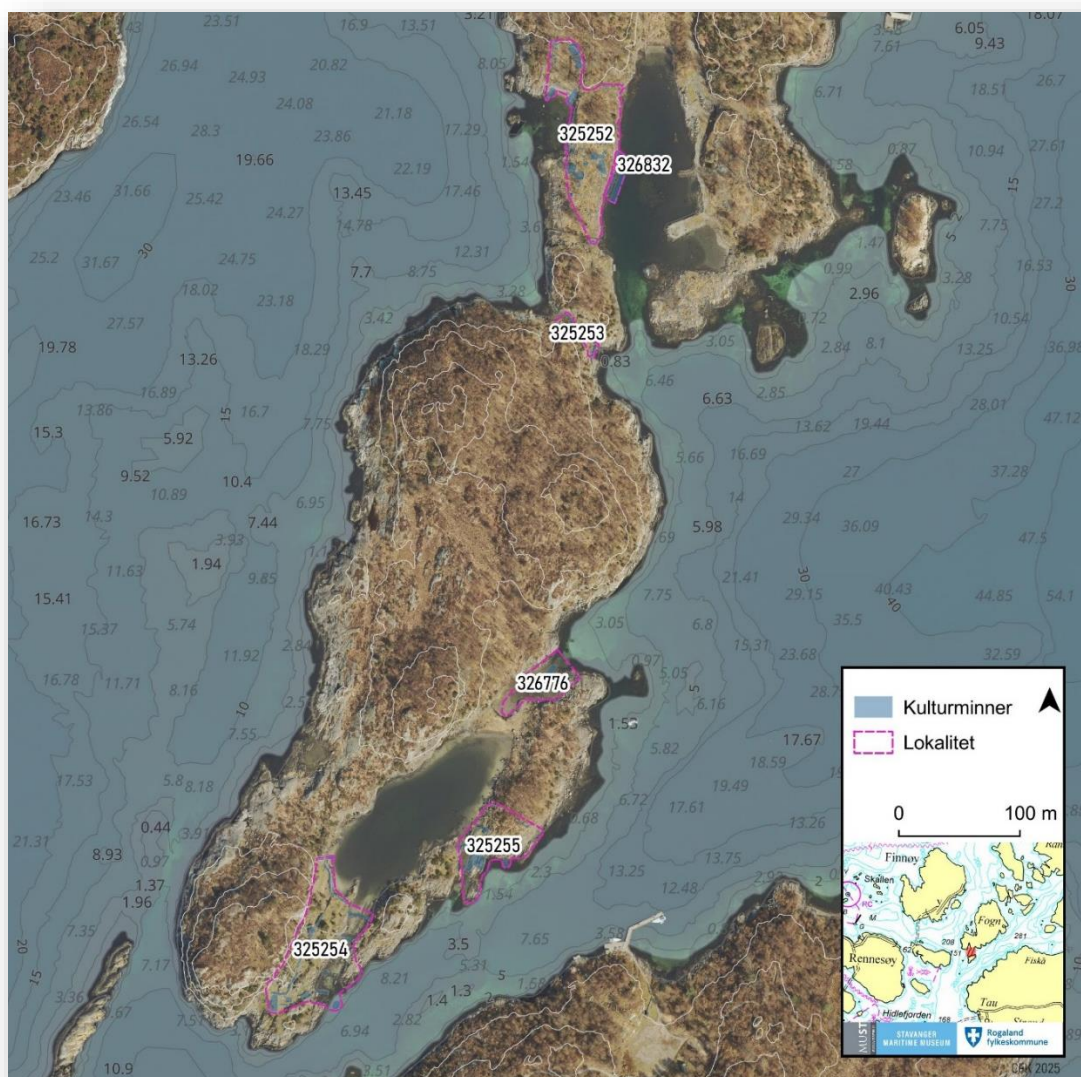
10 Lokaltetene

Det ble registrert seks nye kulturminnelokaliteter i løpet av prosjektet, hvorav tre er på Basthabn Vest, én er ved Sonnarplassen og to er ved Skogholmen. Lokaltetene er avgrenset etter kulturminnernes spredning.

Det er foreløpig ikke gjort noen sikre dateringer av lokalitetene, og alle er i så måte registrert som etter-reformatoriske lokaliteter med uavklart vernestatus.

Askeladden ID	Navn
325252	Basthabn Vest I
325253	Basthabn Vest II
326832	Basthabn Vest III
325254	Sonnarplassen
325255	Skogholmen
326776	Sletteid

Figur 75: Lokalteter ved Basthabn og Rossøysund

Figur 76: Oversiktskart over lokalitetene ved Basthabn og Rossøysund.

10.1 Lokaltet ID 325252 – Basthabn Vest I

Lokaltet ID 325252, Basthabn Vest I, består av totalt 31 synlige kulturminner, hvorav alle ligger på land. Det inkluderer 10 tufter, 8 steingarder-gjerder, 9 røyser, 2 innhegninger og 2 båtstø.

Figur 77: Oversiktskart over lokalitet ID 325252, med kategoriserte enkeltminner.

Hovedandelen av funnene befinner seg sentralt på den laveste, smaleste delen av landbroen som forbinder Fogn og Sylsøy, men det finnes også en konsentrasjon kulturminner i en liten bukt i nordvest. Her er en godt skjermet naturlig havn, og det finnes blant annet to båtstøer her som leder opp til flere større tufter og andre strukturer lenger oppe.

I de sentrale delene av området ble det registrert minst to større steinsatte tufter, i tillegg til én mindre, en innhegning, flere røyser, og andre kulturminner.

Kulturminnene fremstår generelt som godt synlige og relativt godt markerte, selv om en del er mosegrodde og gresskledd, og flere er overvokste med en del busker og annen lav vegetasjon. Det står spredte trær i området, men lokaliteten er generelt oversiktlig og lett tilgjengelig til fots.

Navn	ID	Type	Beskrivelse
K.1.1	325252-1	Tuft	Steinsatt tuft, orientert øst-vest. Tydelige, markante murer i vest, mer diffus og utflytende mot øst. En nord-sørgående lav steinmur deler tuften i to rom. I vest er veggen 60-70 cm høy, i øst ned mot 15 cm.
K.1.2	325252-2	Tuft	Lite synlig, delvis markert. Fire steinblokker i nordre del, diameter rundt 1 m. Åpning i nordvestre del, 3 m bred. Dårlig markert i østre del. Enkelte steiner synlig i vestre del, sør for åpningen. Søndre del tydelig avgrenset av steinrekke, med diameter på 0,5 - 0,6 m. Indre del gresskledd med tuer og enkelte steiner.
K.1.3	325252-3	Tuft	Hesteskoformet firkantet tuft. Lite synlig, delvis godt markert. Åpen mot fjorden i øst. Kan se ut som en fortsettelse/ende av K.1.2, eller så er kanskje K.1.2 faktisk ikke en tuft, og heller bare noe sammenkastet stein? 0,3 m høye vegger, mye synlig stein, godt markerte hjørnesteiner.
K.1.4	325252-4	Båtstø	Steinlagt båtstø som ligger i fjæra. Ligger delvis ut i vannet. Avgrenset av stein og svaberg i nord og vest. Steinrekke i øst. Ryddet for stein i midten, med unntak av enkelte store steiner som antageligvis har kommet dit i senere tid. Åpent ned i vannet i sør. Steinene varierer i størrelse fra ca. 30-140 cm i diameter. Ytterst i sørvest har det antageligvis vært en steinrekke videre ut i vannet. Klart markert i terrenget.
K.1.5	325252-5	Båtstø	Steinlagt båtstø som ligger i fjæra. Ligger delvis ut i vannet. Benytter seg av naturlig avgrensning i øst mot svaberget. Steinrekke i vest. Åpen avgrensning mot nord og ned i vannet mot sør. Ryddet for stein i midten, med unntak av enkelte store steiner som antageligvis har kommet dit i senere tid. Steinene varierer i størrelse fra ca. 20-130 cm i diameter. Klart markert i terrenget.
K.1.6	325252-6	Hustuft	To tufter som ligger nesten inntil hverandre. Det går en smal passasje mellom dem på ca. på 70 cm. Solid oppmuring på tuften lengst nord. Veggen har en tykkelse på rundt 1 m. Enkelte steder er den tykkere, men disse partiene består av mye utraste steiner, blant annet det nordvestlige hjørnet. Høyden på veggene varierer fra 50-140 cm. Størrelsen på steinene varierer fra småstein på 20 cm til store steinblokker på 140 cm.
K.1.7	325252-7	Hustuft	Tuften lengst sør har mindre bevarte vegger enn den nordligste. Tre av hjørnene og den sørligste kortveggen er det som er best bevart. Det nordøstlige hjørnet og veggene nærmest dette er ikke synlig/bevart. I den indre delen av tuften virker det som de 2,5 m lengst sør ligger dypere enn resten av tuften. Veggen i sørlig del av tuften har en bredde på ca. 1,2 m og en høyde på ca. 60 cm. Størrelsen på steinene varierer fra 20-80 cm i diameter.
K.1.8	325252-8	Tuft	Til dels synlig klart markert tuft. Steiner i størrelse diameter 20 til 50 cm. Høyde 87 cm i vestre del. Stort eiketre forstyrrer østre del av tuften. Deler av veggen er rast inn tuften.
K.1.9	325252-9	Rydningrøys	Avlang rydningrøys. Størrelsen på steinene varierer fra småstein på 10 cm i diameter til større stein på ca. 60 cm i diameter. Har antageligvis blitt ryddet i forbindelse med den rydda flaten like øst for røyseren. Klart markert i terrenget.
K.1.10	325252-10	Tuft	Noe usikker struktur. Muligens bare rydning, men virker som den har oppbygde vegger. Kan derfor kanskje være et U-formet lite skjul/bås for dyr eller lignende, hvis den settes i sammen med rydningen K.1.9. Størrelsen på steinene varierer fra 15-70 cm. De fleste steinene i denne L-formen ligger på ca. 30-50 cm. Dette skiller seg litt fra rydningen K.1.9 hvor det er betydelig mer av småsteinene på ca. 15-20 cm i diameter.
K.1.11	325252-11	Rydningrøys	Steiner med diameter 40 til 70 cm. Består av 4 til 5 større steinblokker. Eiketre i søndre del.
K.1.12	325252-12	Rydningrøys	Stein diameter 0,5 - 1 m. Høyde 0,4 m.
K.1.13	325252-13	Rydningrøys	Klart markert. Høyde 0,4 m. Består av 0,2 - 0,5 diameter store steiner. Ligger på berg i sør.

K.1.14	325252-14	Rydningrøys	Småstein ryddet inn mellom større steiner. Diameter 0,5 m. Høyde 0,5 m.
K.1.15	325252-15	Steingard-gjerde	Lite oppmurt steingjerde som går fra den nordligste tuften, bort til berget og et lite stykke langs med berget. Åpning på ca. 1 m. Høyde ca. 1 m.
K.1.16	325252-16	Steingard-gjerde	Steingard som består av hovedsakelig en rekke med stein. Enkelte steiner ligger i 2 lag. Steinene varierer i størrelse fra 30-140 cm. Mulig geil sammen med K.1.17.
K.1.17	325252-17	Steingard-gjerde	Mindre tydelig steingard. Består av hovedsakelig spredt stor stein på rekke med en diameter på ca. 80 cm i diameter. Mulig geil sammen med K.1.16?
K.1.19	325252-19	Steingard-gjerde	Steingjerde som går fra berget i vest ned mot vannet i øst. Åpning i gjerde for stien. Målt inn som to deler på hver side av åpningen. Stedvis bare en rekke med enkeltliggende stein, mens det et annet sted er 5 stein oppå hverandre. Det er benyttet flere store steinblokker med en diameter på 90-100 cm. Steinene varierer i størrelse fra 20-100 cm. Åpning kan ha blitt ryddet i senere tid da det ligger flere lignende steiner like inntil steingjerde ved åpningen.
K.1.20	325252-20	Steingard-gjerde	Se beskrivelse K.1.19. Del av samme steingjerde på hver side av åpningen.
K.1.21	325252-21	Steingard-gjerde	0,4 - 0,5 m diameter store steiner stablet i to skift. Tilsvarende steingard nede i vannet like nedenfor. Er en del av det samme steingjerde som K.1.19 og K.1.20.
K.1.22	325252-22	Steingard-gjerde	Steiner med diameter < 0,5 m. Ett skift. Uklar avgrensning inn i vannet. Står på grunn bergflate i vannet. En del av samme steingjerde som K.1.19 - K.1.21.
K.1.23	325252-23	Steingard-gjerde	Steingjerde/udefinbar struktur. Tydelig oppbygd steinrekke som strekker seg fra store steinblokker i øst og ned i vannet i vest. Det går i tillegg en oppbygd steinrekke fra denne og ned mot sør. Størrelsen på steinene varierer fra 30-100 cm. Består hovedsakelig av 1-2 lag med stein. Usikkert om de to store steinblokkene i vest er en del av strukturen.
K.1.24	325252-24	Rydningrøys	Seks store steiner med diameter opp til 1 meter. Høyde 0,6 m.
K.1.25	325252-25	Rydningrøys	Samling av rydda stein. Størrelsen varierer fra 20-110 cm. De fleste er fra ca. 50 cm og oppover.
K.1.26	325252-26	Rydningrøys	Samling av rydda stein. Størrelsen varierer fra 10-120 cm. De fleste er fra ca. 50 cm og oppover.
K.1.27	325252-27	Tuft	Steinsatt tuft, orientert ca. øst-vest. Åpning ligger like øst for midt på langssiden mot nord. Kan eventuelt være en åpning i nordlig ende av østlig kortvegg. Oppmurt fra 1 til 3 lag med stein. Flere store steinblokker. Størrelsen på steinene varierer fra 20-170 cm. Klart markert i terrenget. Høyden på veggene varierer fra ca. 50 til 90. cm. Graver en L-formet sjakt i vestlig del av tuften.
K.1.28	325252-28	Innhegning	Steinblokker i diameter fra 0,3 til over en meter i diameter. Er to store steinblokker i midten av innhegningen. Tilsynelatende går steingarden rundt steinene i tillegg til litt utenfor. Da de store steinblokkene ligger i midten er det naturlig å tenke at det er snakk om en innhegning eller lignende.
K.1.29	325252-29	Tuft	Liten tuft bygd inntil stor steinblokk i øst. Kanskje brukt som lite lager eller lignende? Oppbygde steinrekker i nord, vest og sør. Steinene varierer fra 20-100 cm i diameter. Steinblokken i øst gir en liten heller effektivt inne i tuften.
K.1.30	325252-30	Tuft	Mulig liten kvadratisk tuft som er sammenrast? Eventuelt en rydningsrøys. Men det fremstår som rette vegger i ytterkant. Steinene er ganske jevne i størrelse på ca. 50 cm i diameter.
K.1.31	325252-31	Innhegning	Sirkulær steinformasjon. Strekker seg inn i steingarden i nord, eldre enn denne. Mulig stein fra denne strukturen er del av den nyere steingarden i nord. Steiner i størrelse diameter 55 cm til 70 cm. Høyde rundt 40 cm. Enkelte mindre stein inne i struktur, men er ikke rydningsrøys.
K.1.35	325252-18	Røys	Lav, oval hvelvet forhøyning, i kant av tuft i sørvest. Ca. 0,5 m høy. Noe synlig stein, overgrodd med mose. Avtorvet for hånd.

Tabell 9: Kulturminner ved lokalitet ID 325252.

Lokalitet ID 325252 ble overflateregistrert og det ble gjort fysiske undersøkelser i form av håndgravde sjakter. Totalt ble det gravd ni håndgravde sjakter i syv forskjellige kulturminner. Formålet var å bekrefte tolkninger og antatte funksjoner, men også å se etter daterbart materiale, enten i form av trekull eller gjenstander som kan gi typologiske indikatorer på tidsperiode.

Det er naturlig å tenke at lokaliteten består av minst to faser med husmannsplasser, én sentralt og én i nordvest, bestående av flere tufter, gardfar, innhegninger og tilhørende båtstø. I sjøen

øst for den sørlige, sentrale delen av lokaliteten finnes det også bryggfundamenter og andre kulturminner i vann.

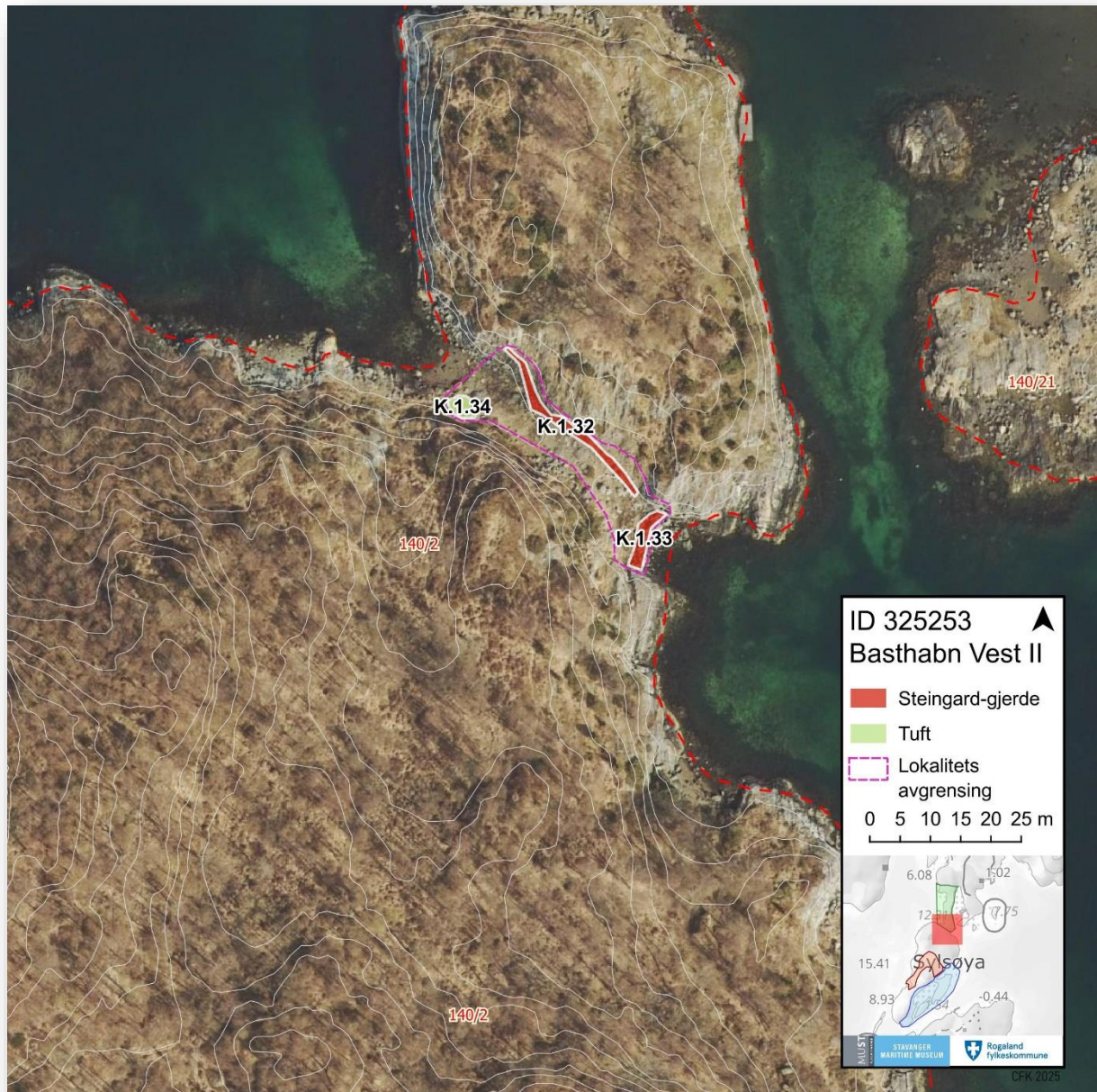
Lokalitet **ID 325252** er den eneste av de fire registrerte lokalitetene hvor det ble gjort fysiske undersøkelser i kulturminnene.

Figur 78: Tuft **K.1.8**. Bilde tatt mot nordvest. Foto nr. 1.

10.2 Lokalitet ID 325253 – Basthabn Vest II

Lokalitet ID 325253, Basthabn Vest II, består av totalt 3 synlige kulturminner, hvorav alle ligger på land. Det inkluderer 1 tuft og 2 steingarder.

Figur 79: Oversiktskart over lokalitet ID 325253, med kategoriserte enkeltminner.

Lokalitet **ID 325253** ligger i søndre ende av **landbroen som forbinder Fogn og Sylsøy**, hvor det finnes et lavt, smalt eid over fra Hovdavaågen i vest til Fognafjorden i øst. Kulturminnene er godt synlige og klart markerte.

Navn	ID	Type	Beskrivelse
K.1.32	325253-1	Steingard-gjerde	Steingjerde som er orientert øst-vest i den nordlige kanten av et eid. Steingjerde er i stor grad nedrast ned mot flaten i sør. Kan derfor fremstå som et ryddet belte av stein. Kan allikevel se tydelig oppbygging lengst øst og vest. Størrelsen på steinene varierer fra 30 til 100 cm. Ender i svaberget i både øst og vest.
K.1.33	325253-2	Steingard-gjerde	Solid steingjerde i vannkanten som sperrer veien ned til vannet. Mye stor stein med en størrelse på 50-150 cm. Ligger som et tykt belte med en bredde på ca. 2 m.
K.1.34	325253-3	Tuft	Mulig tuft som ligger like i fjæra. Består av en enkel rekke med stein. Steinene varierer i størrelse på 30-60 cm. Høyde ca. 30-60 cm.

Tabell 10: Kulturminner ved lokalitet **ID 325253**.

Lokalitet **ID 325253** ble overflateregistrert. Det ble ikke gjort fysiske undersøkelser.

Lokaliteten tolkes som et mulig eid, enten for å flytte båter over land mellom sjøen i vest og i øst, eller som to små havner hvor det har ligget båter på hver side, hvor det var lett å krysse for å bytte båt.

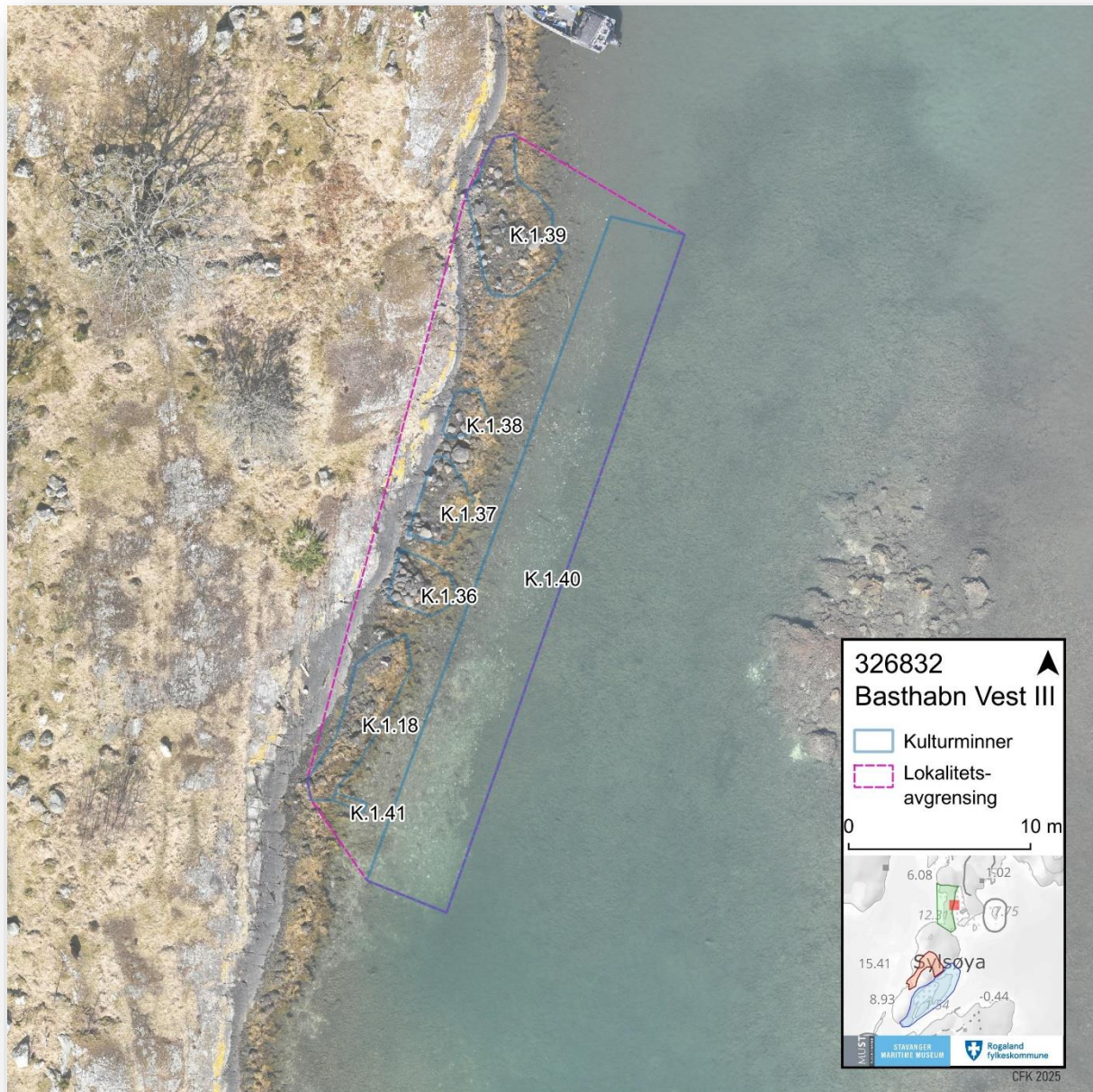
Det er mulig det finnes flere kulturminner ved denne lokaliteten. Det er flere ansamlinger steiner som kan være ryddet bort for å rydde eidet, eller fordi de hatt spesifikke funksjoner som individuelle kulturminner. Disse strukturene er derimot veldig usikre og er foreløpig ikke registrert.

Figur 80: Tuft **K.1.34**, med arkeolog Christopher Fredrik Kvæstad. Bilde tatt mot sørøst. Foto nr. 15.

10.3 Lokaltet ID 326832 – Basthabn Vest III

Lokaltet ID **326832** består av i alt 7 kulturminner, hvorav 6 er synlige ved lavvann. Alle kulturminnene ligger i vannet. Det inkluderer 5 kai-brygge bryggefundament, 1 kai-brygge konstruksjonsdel og 1 aktivitetsområde (utkastsoner øst for fundamentene).

Figur 81: Oversiktskart over lokalitet ID **326832**

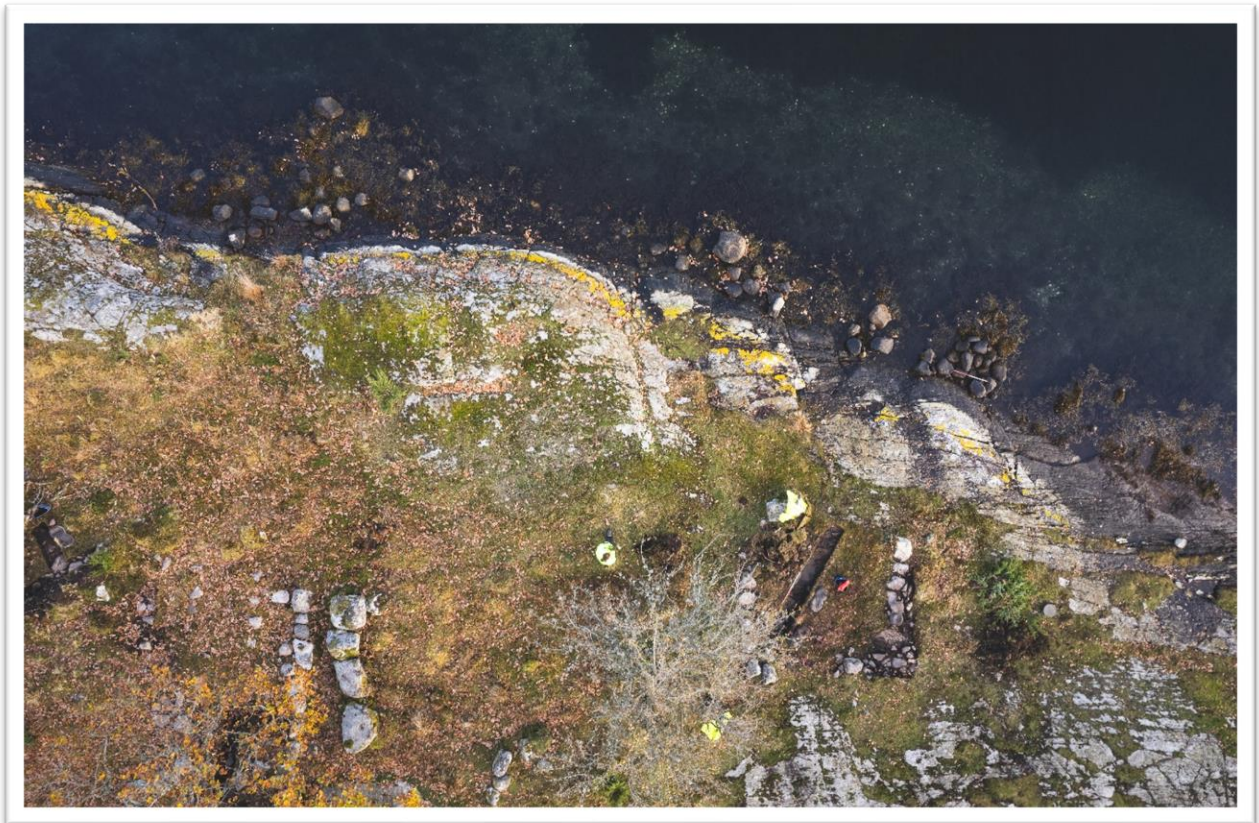
Lokalitet ID **326832 Basthabn Vest III** ligger like øst for 325252 – Basthabn Vest I. Lokaliteten består av flere **bryggefundamenter**, tolket som rester etter en **tidligere bryggestruktur konstruert med kistekonstruksjoner**, hvor stein er lagt i **trekasser som fundament på sjøbunnen**. Bryggefundamentene (K.1.36, K.1.37, K.1.38, K.1.39) består av steiner med en diameter på 0,3–1,0 meter, ofte stablet i minst to skift. Høyden varierer, med enkelte fundamenter opptil 0,7 meter over sjøbunnen. Noen av fundamentene er mer utflytende i formen mot øst.

Øst for bryggefundamentene (K.1.40) er det registrert et område med en konsentrasjon av bein, hoggflis og mulige konstruksjonsdetaljer. Dette tolkes som utkast fra bryggen, sannsynligvis rester etter aktivitet knyttet til lossing og lasting. Området inneholder også trevirke, hvor enkelte stokker ligger i kryss ved og inn i fundamentene og tolkes som en del av kistekonstruksjonen.

Flere bearbeidede **stokker** er registrert i tilknytning til bryggefundamentene. En spisset stokk (K.1.41) med en bredde på 20 cm og en lengde på 2 meter stopper ytterst ved bryggefundamentet i vest. Den østlige enden av denne stokken er tydelig bearbeidet, og den tolkes som en rest av selve bryggekonstruksjonen, sannsynligvis en del av kassen eller kisten rundt steinfundamentet.

Bryggefundamentet K.1.18 består av ett skift stein, med steiner i størrelsen 0,2–0,5 meter. Det er anlagt på berg innerst mot land og på mudderbunn ytterst. Strukturen er dårlig markert i sør, men tydelig avgrenset mot nord og øst. Bearbeidede stokker er funnet i og ved dette bryggefundamentet.

Bryggefundamentene er synlige ved lavvann og stikker delvis over vannoverflaten ved laveste vannstand.

Figur 82: Bryggefundamentene like øst (nede i bildet) for kulturminnene på land. Bilde tatt mot øst. Foto nr. 164.

Navn	ID	Type	Beskrivelse
K.1.39	326832-1	Kai-brygge	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,4 til 0,6 meter. Virker som et skift til to skift stein. Noe mer utflytende i formen mot øst.
K.1.40	326832-2	Aktivitetsområde	Område med konsentrasjon av bein, hoggflis og mulige konstruksjonsdetaljer. Funnet øst for bryggefundament. Tolkes som utkast fra brygge. Område har trevirke, beinmateriale ved i og like utenfor brygge. Trestokker ligger i kryss ved og inn i bryggefundamentene og tolkes som konstruksjonsdetalj. En dateringsprøve (TRa-25710) av hoggeflis fra kjerneprøve KJP.03 hentet fra ID 326832-2 ble datert 1697–1910 e.Kr. (kalibrert 2σ). Hoggeflisen ble vedartsbestemt til eik (<i>Quercus</i>).
K.1.38	326832-3	Kai-brygge	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,3 til 1 meter. Steiner ligger i minst to skift. Høyde fra sjøbunn til øverste del av fundament rundt 0,7 meter.
K.1.37	326832-4	Kai-brygge	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,3 til 1 meter. Steiner ligger i minst to skift. Høyde fra bunn til øverste del av fundament rundt 0,7 meter.
K.1.36	326832-5	Kai-brygge	Bryggefundament. Steiner diameter 0,5 til 0,7. Høyde 0,5 til 0,7 meter. Består av minst to skift stein.
K.1.18	326832-6	Kai-brygge	Bryggefundament. Ett skift stein, stein med diameter 0,2 - 0,5 m. Anlagt på berg innerst mot land, på mudderbunn ytterst. Dårlig markert i sør, tydelig avgrenset mot nord og øst. Bearbejdede stokker i og ved bryggefundamentet
K.1.41	326832-7	Kai-brygge	Stokk, spisset, bredde 20 cm, lengde 2 m. Stopper ytterst ved bryggefundamentet i vest. Østre ende er tydelig bearbejdet. Tolkes som rest av bryggekonstruksjon - del av kassen eller kisten rundt steinfundamentet (kistekonstruksjon).

Tabell 11: Kulturminner ved lokalitet ID 326832

Lokaliteten ID 326832 **Basthabn Vest III** er en godt bevart bryggestruktur som viser tydelige tegn på en omfattende kistekonstruksjon. Bryggefundamentene er bygget av større steiner, sannsynligvis for å gi stabilitet på varierende underlag. Tilstedeværelsen av bearbejdede stokker, trevirke og et nærliggende funnområde med bein og hoggflis indikerer at bryggen har vært aktivt brukt, trolig i forbindelse med omlasting av varer eller reparasjon av båter.

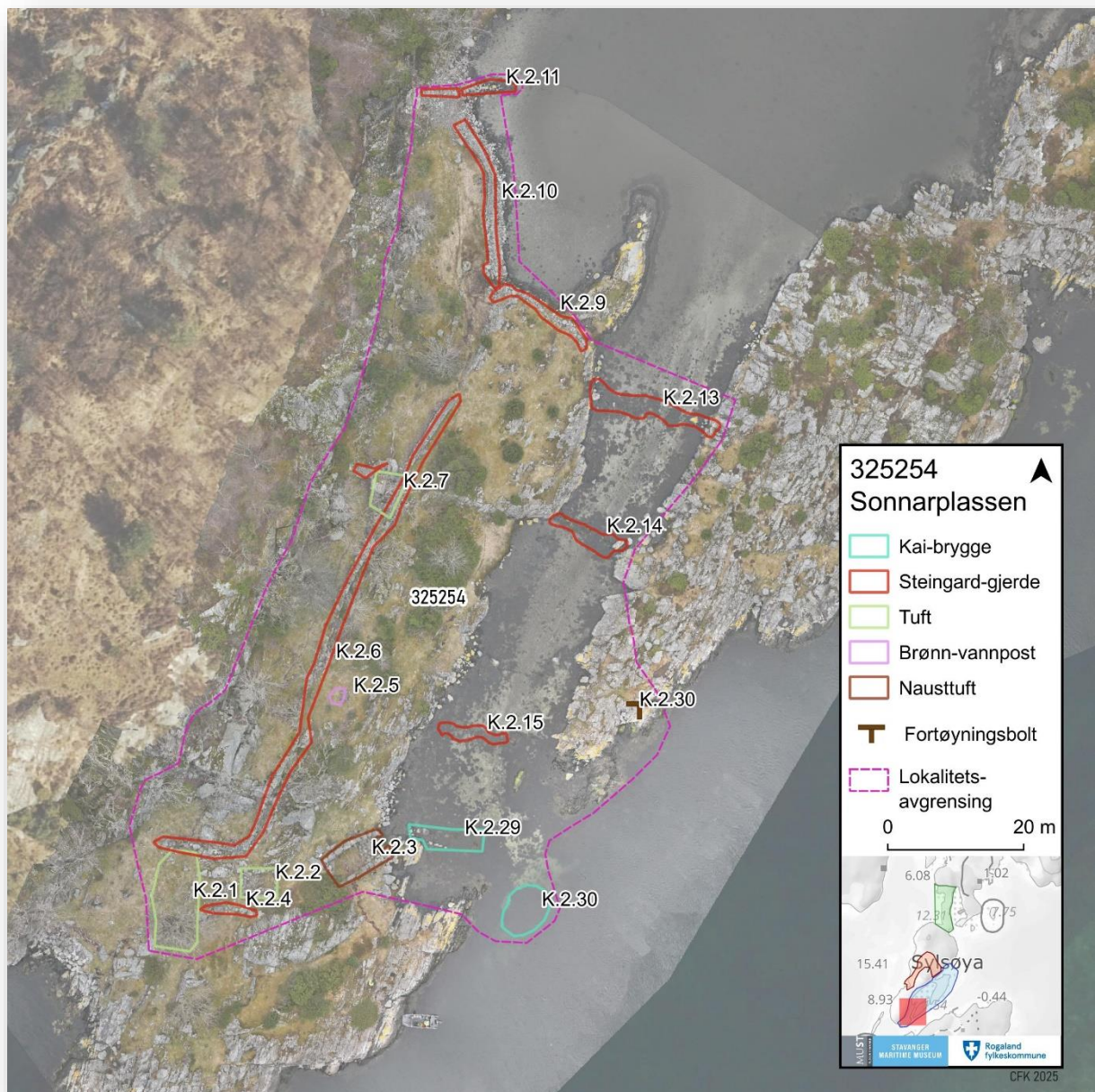
Sammenhengen mellom bryggefundamentene og området med avfallsmateriale gir en forståelse av hvordan bryggen har vært i bruk over tid. Funnet av en spisset stokk i tilknytning til bryggefundamentet tyder på en avansert konstruksjon, der treverk har spilt en viktig rolle i stabiliseringen av strukturen.

En **dateringsprøve** (TRa-25710) av hoggeflis fra kjerneprøve KJP.03 hentet fra ID 326832-2 ble datert **1697–1910 e.Kr.** (kalibrert 2σ). Hoggeflisen ble vedartsbestemt til eik (*Quercus*).

En interessant problemstilling er hvor lenge denne bryggestrukturen har vært i bruk, og om den har vært gjenstand for flere bygge- og reparasjonsfaser. Har bryggen vært en del av et større handelsnettverk langs kysten? Hvilke varer ble fraktet hit, og hvor ble de videre distribuert? Videre undersøkelser kan gi svar på disse spørsmålene og gi en dypere forståelse av Basthabns rolle i den maritime historien i regionen.

10.4 Lokalitet ID 325254 – Sonnarplassen

Lokalitet ID **325254 Sonnarplassen** består av totalt 15 synlige kulturminner, hvorav alle ligger på land. Det inkluderer 3 **tufter**, 9 **steingarder-gjerder**, 1 **brønn**, 1 **bryggefundament** og 1 **nausttuff**.

Figur 83: Oversiktskart over lokalitet ID **325254**, med kategoriserte enkeltminner.

Lokalitet ID **325254** ligger på **søndre ende av Sylsøy**, på østsiden, med utsikt mot Rossøysund i sørøst. Lokaliteten strekker seg innover mot bukten «PøydI» i nordøst. Kulturminnene er i alle tilfeller godt synlige og klart markerte, og bygd av relativt store og kraftige stein.

Lokaliteten tolkes som rest av gjestgiveri og består av flere tufter som har vært en sentral del av aktiviteten på stedet. Tuftene er markert av steinkonsentrasjoner i varierende størrelser, noen med tydelige hjørner og avgrensede flater. Steinene i fundamentene har en diameter på 0,2–0,8 meter og er delvis stablet i opptil tre skift. Enkelte murrester når en høyde på 0,5 meter over bakken.

I tillegg til bygningstuftene finnes en **nausttuft**, som er en indikasjon på maritim virksomhet i området. Nausttuften består av en steinsetning i rektangulær form, der deler av veggstrukturene fortsatt er synlige. Steinenes størrelse varierer mellom 0,3 og 1 meter i diameter, og enkelte steder er steinene stablet i opptil to skift.

Det er også registrert flere **steingarder** som strekker seg over ulike deler av lokaliteten. Disse steingjerdene er bygd opp av mellomstore steiner, ofte stablet i ett til to skift, og har en gjennomsnittlig høyde på 0,4–0,7 meter. De kan ha fungert som inndeling av eiendommen eller som grenseskille for beiteområder.

I tilknytning til bygningstuftene ligger en **brønn**, markert av en sirkulær steinsetning med en diameter på omtrent én meter. Denne er tolket som en vannforsyning tilknyttet bosetningen.

Mot sjøen finnes rester av et **kaianlegg**, bestående av steinkonsentrasjoner som tolkes som fundamenter for en eldre bryggestruktur. Enkelte av steinene i kaiområdet er over 1 meter i diameter, og deler av anlegget er synlig ved lavvann. I nærliggende sjøområde er en registrert ankerplass fra 1800-tallet, som tyder på at stedet har hatt en viktig funksjon for sjøfarende.

Figur 84: Graving av **sjakt 2.H1**, tv. TSR, midten MLV og th. TB. Bilde tatt mot nord. Foto nr. 165.

Navn	ID	Type	Beskrivelse
K.2.1	325254-1	Tuft	Tuft bestående av tre rom. Grue i midtre del. Steiner med diameter 0,3 til 0,7 meter. Innvendig høyde i nordre del veldig lav 0, 2 meter, i søndre del mer stein. Dybde på rundt 1 meter.
K.2.2	325254-2	Tuft	Tuft, godt synlig klart markert. Steiner med diameter fra 0,5 meter opp til 1 meter. Består av en til to skift stein, søndre vegg 3 skift stein. Høyde på vegger rundt 0,5 til 1 meter. Mindre steiner fylt inn mellom de større steinene. Kvadratisk form. Søndre vegg kollapset inn i tuften. To åpninger rundt 1 meter i nordre vegg.
K.2.3	325254-3	Nausttuft	Nausttuft. Klart markert, godt synlig. Kraftig konstruksjon består dels av veldig store steiner, steinen ser dels hogd ut men ikke sprengt. De største steinene er i underkant av 2 meter i diameter. Nausttuften består av et indre rom ryddet for stein avgrenset av en sammenrast tværvegg, eventuelt et lag av stein på bunn av tuften ut mot sjøen. Høyeste indre del av tuft ned til vannet er rundt 1 meter. Åpning i mur i sørvest mulig inngang. Bredde 1 meter.
K.2.4	325254-4	Steingard-gjerde	Gardfar. Godt synlig, klart markert. steiner med diameter 0,4 - 0,5 meter. Stor steinlagte vegg i vest, diameter 1,5 meter. Høyde mellom 0,5 og 1 meter. Leder ned mot naustet, lager en sti til tuften like nordøst.
K.2.5	325254-5	Brønn-vannpost	Brønn. Kvadratisk steinlegging rundt vannhullet som fortsatt har vann. Ukjent dybde, virker gjenfylt. Steiner med diameter rundt 0,3 til 0,5 meter. Struktur minimalt hevet over bakken, veldig flat eller gjemt.
K.2.6	325254-6	Steingard-gjerde	Gardfar. Klart markert og godt synlig. Stein i flere størrelser fra nevestor til opp til 2 meter diameter storblokk. Virker som dels rydning av innmarksområde i vest mot fjellvegg. Høyde varierende mellom 0,5 til 1,5 meter.
K.2.7	325254-7	Tuft	Tuft. Opp til 2 meter høye vegger av diverse steinstørrelse. Vitner om at det er ryddet stein som er anlagt som vegger rundt en stor jordfast blokk som utgjør tuftens vestre langvegg. Indre del av tuft er fylt med stein, trolig innrast fra sidene.
K.2.8	325254-8	Steingard-gjerde	Gardfar. Består av samme type materiale som tuften like øst. Noe mer rydding også langs fjellsiden like vest.
K.2.9	325254-9	Steingard-gjerde	Gardfar. Klart synlig, tydelig markert. Stein diameter 0,3 til 0,7 meter. Består av ett og to skift med stein delvis utrast inn mot vannet i nord. Følger nedre fot av berg.
K.2.10	325254-10	Steingard-gjerde	Gardfar. Godt markert tydelig i terrenget. Høyde fra 1 meter til 1,5 meter. Store steiner ytterst i muren, indre del fylt med småstein. Øst for gardfaret er det fullt en god del småstein ut mot sjøen. Ligner passasje eller lignende.
K.2.11	325254-11	Steingard-gjerde	Steingard godt synlig klart markert. Steiner rundt i ytre østre del. Består av minst to skift stein, delvis 3 skift noen steder. Ytterst i østre del avsluttes med et skift stein. I vestre del ca. 1 meter bred. Port mot den andre steingarden like vest. Høyde på steingardene er ca. 1 til 1,5 meter.
K.2.12	325254-12	Steingard-gjerde	Steingard lite synlig delvis markert. Steinar størrelse diameter 0,4 til 0, 7 meter. Rydning på gardfarets søndre side. Port i østre avgrensing.
K.2.13	325254-13	Steingard-gjerde	Steingard-gjerde. Delvis markert, dels synlig. Dels utflytende i østre del. Består av ett skift stein med diameter 0,4-0,5 meter. Stein i vestre del over vann ved lavvann. Tolkes som steinbro og stengsel over sundet.
K.2.14	325254-14	Steingard-gjerde	Steingard-gjerde. Klart markert, dels synlig. Består av ett skift stein med diameter 0,4-0,6 meter. Stein over vann ved lavvann. Tolkes som steinbro og stengsel over sundet.
K.2.15	325254-15	Steingard-gjerde	Steingard-gjerde. Klart markert, dels synlig. Består av ett skift stein med diameter 0,4-0,6 meter. Stein over vann ved lavvann. Går til steinblokk i midtre-vestre del av sundet. Tolkes som rester av stengsel over sundet.
K.2.29	325254-16	Kai-brygge	Bryggefundament. Delvis synlig, uklart markert. Vanskelig å avgrense ved høyvann. Leder i nordre del inn mot nausttuften i vest.
K.2.30	325254-17	Ankerplass	T-bolt. Orienteret nordøst-sørvest. Tverrligger bredde 5 cm i ytterst og 9 cm i midten, lengde 43 cm. Stamme bredde 9 cm. Høyde fra øverste del av bolt langs stammen ned til berg er 33–34 cm. Fri sikt til ytre del av brygge i havnen like vest.

K.2.31	325254-18	Kai-brygge	<p>Struktur tolket som fundament til brygge. Består av en sirkulær, tydelig avgrenset samling av stein med en diameter på ca. 0,4–0,5 meter. Steinene er lagt i 1–2 lag, med en total høyde på omtrent 1,0 meter fra sjøbunnen til øverste stein.</p> <p>Formasjonen ligger lengst øst på en hylle, hvor terrenget faller bratt videre østover ned til en dybde på 5–6 meter. Det er ingen tilsvarende steinansamlinger i området, og ingen stein er observert i de dypere delene. Røysen tolkes derfor som del av et bryggefundament.</p>
--------	-----------	------------	--

Tabell 12: Kulturminner ved lokalitet ID 325254.

Lokalitet ID 325254 ble overflateregistrert. Det ble gjort fysiske undersøkelser i form av en håndgravet sjakt 2.H1 (funnførende). I sjakten ble det funnet store mengder teglstein, som tolkes å være av relativt moderne dato, fra 1800-tallet eller yngre.

Lokaliteten er fra historiske kilder kjent som et stoppe- og overnattingssted for sjøfarten mellom Stavanger og Ryfylke, og gjestgiveriet som serverte mat og drikke til forbipasserende er godt kjent. De andre kulturminnene tolkes alle i sammenheng med dette, brønnen som en kilde til ferskvann; naustet som oppbevaring for båter; og de mange steingjerdene som ledegjerder til og fra gjestgiveriet.

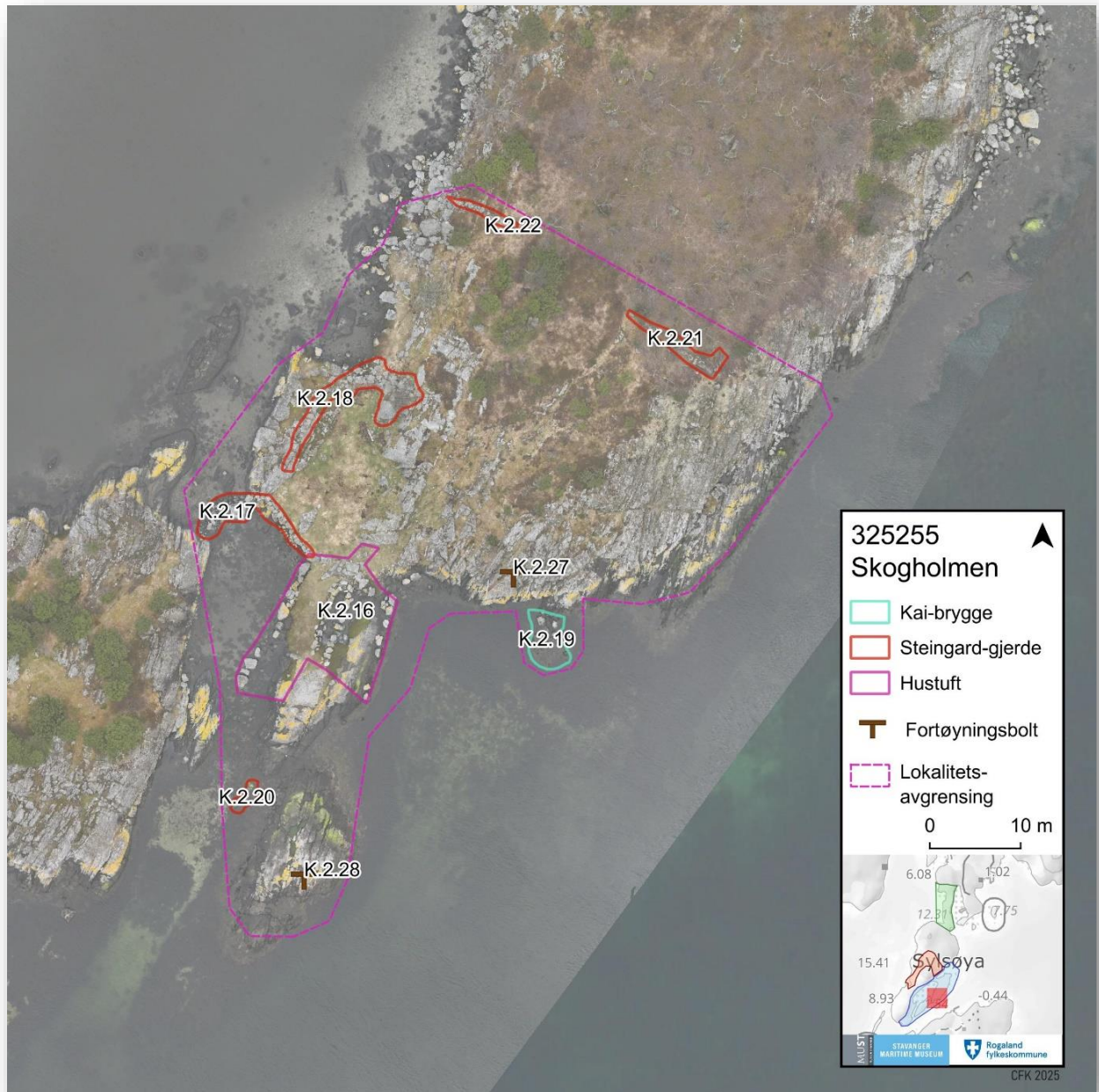
Et spennende spørsmål man kan stille seg, men som vi ikke får svar på ved denne undersøkelsen, er hvor langt tilbake bruken av området kan tenkes å strekke seg? Er gjestgiveriet eldre enn vi tror? Har Sonnarplassen vært stoppestedet for øltørste sjømenn siden middelalderen?

Figur 85: Kart over hustufter (gjestgiveri), naust og bryggefundamenter i sjø

10.5 Lokalitet ID 325255 – Skogholmen

Lokalitet ID 325255 **Skogholmen** består av totalt 7 synlige kulturminner, hvorav alle ligger på land. Det inkluderer 1 **pakkhus**, 3 **steingarder-gjerder**, 1 **båtstø** og 2 **metallbolter**.

Figur 86: Oversiktskart over lokalitet ID 325255, med kategoriserte enkeltminner.

Kulturminnene befinner seg på den **sørvestre delen av Skogholmen**, med utsikt mot Sonnarplassen i sørvest, Rossøysund i sør og sørøst, og Pøydli i nordvest.

Kulturminnene fremstår generelt som godt synlige og relativt godt markerte. Terrenget er lavt og åpent, og området er oversiktlig.

Lokaliteten består av flere arkeologiske enkeltminner som dokumenterer tidligere **handels- og transportaktivitet** på øya. En hustuft er registrert og tolket som restene av et **pakkhus**, hvor varer trolig ble lagret og omsatt. Fundamentene består av steinkonsentrasjoner i varierende størrelser, enkelte med tydelige hjørner og avgrensede flater. Steinene i fundamentene har en diameter på 0,2–0,7 meter og er delvis stablet i opptil tre skift. Enkelte murrester når en høyde på 0,6 meter over bakken.

Det er også registrert flere **steingarder** i området, som strekker seg over ulike deler av lokaliteten. Disse er bygd opp av mellomstore steiner, ofte stablet i ett til to skift, med en gjennomsnittlig høyde på 0,4–0,8 meter. De kan ha fungert som inndeling av eiendommen eller markering av handelsområdet.

I sjøkanten er det dokumentert en **ankerplass**, som viser til stedets maritime tilknytning. Ankerplassen består av en samling større steiner, trolig benyttet som fortøyningspunkt for båter som kom til øya for handel og vareutveksling. Det er registrert rester av kai- eller bryggestrukturer, og funnene tyder på at stedet har hatt en viktig funksjon for sjøfarende.

Bygdeboken omtaler Skogholmen som et handelssted, der varer ble fraktet med båt til og fra øya, noe som samsvarer med de arkeologiske funnene. Handelsaktiviteten kan ha vært en del av et større handelsnettverk i Ryfylke. Lokaliteten fremstår i dag som et bevart kulturlandskap med spor etter handel, transport og infrastruktur knyttet til vareflyt. Flere av enkeltminnene er synlige i terrenget, men påvirket av naturlig erosjon og vegetasjonsvekst

Navn	Id.	Type	Beskrivelse
K.2.16	325255-1	Hustuft	Pakkhus Kraftig steinfundament, steiner med diameter 0,5 - 1 m. Høyde rundt 0,5 m. Steinhelle i nord satt opp 0,5 m viser inngang. Steinsatt inngangsparti av stein med diameter 0,2 - 0,4 m.
K.2.17	325255-8	Steingard-gjerde	Steingard-gjerde. Godt synlig, klart markert, også ved høyvann. Diameter på stein 0,4 – 1,0 meter. Høyde opp til 1 meter. Fremstår som mest oppbygd i vestre del. Strekke seg fra nordvestre del av pakkhus-fundamentet og endrer retning mot vest, over et smalt sund. Fungerer som stengsel mellom Pøydli like nord og Rossøysundet i sør. Steingarden strekker over sundet Nygunn ved steinblokk., og som steinbro over til øyen like vest.
K.2.18	325255-2	Steingard-gjerde	Ligner den like sørvest. Høyde varierende over berget, mellom 0,4 - 1 m. Steinsamling i øst ved steinblokk tolket som rydning.
K.2.19	325255-9	Kai-brygge	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,4-0,7 meter. Tolkes som brygge og fortøyningsmulighet for skip som fortøyde ved pakkhuset like vest. Dette passer også med T-bolk på motsatt side av sundet i sørvest.
K.2.20	325255-10	Steingard-gjerde	Steingard-gjerde- Godt synlig klart markert, også ved høyvann. Orienter nordøst-sørvest.
K.2.21	325255-3	Steingard-gjerde	Gardfar. Steiner med diameter 0,5 til 0,7 meter. Høyde rundt 0,4 meter. Steingjerdet gjør en liten sving ned mot Rossøysundet.
K.2.22	325255-4	Steingard-gjerde	Gardfar. Steiner med diameter 0,3 til 0,5 meter. Høyde rundt 0,5 meter. Noe utrast mot øst. Noe synlig, klart markert.
K.2.27	325255-6	Ankerplass	Rest av metallbolt. Viser såvidt over berget.

K.2.28	325255-7	Ankerplass	T-bolt. Orientert nordøst-sørvest. Tverrligger bredde 5 cm i ytterst og 8 cm i midten, lengde 41,5 cm. Stamme bredde 9- 9,5 cm. Høyde fra øverste del av bolt langs stammen ned til berg er 30 cm. Vesentlig mer korrodert (rustet) enn t-bolten lenger vest i Rossøysundet.
---------------	----------	------------	--

Tabell 13: Kulturminner ved lokalitet **ID 325255**.

Lokalitet **ID 325255** ble overflateregistrert. Det ble ikke gjort fysiske undersøkelser.

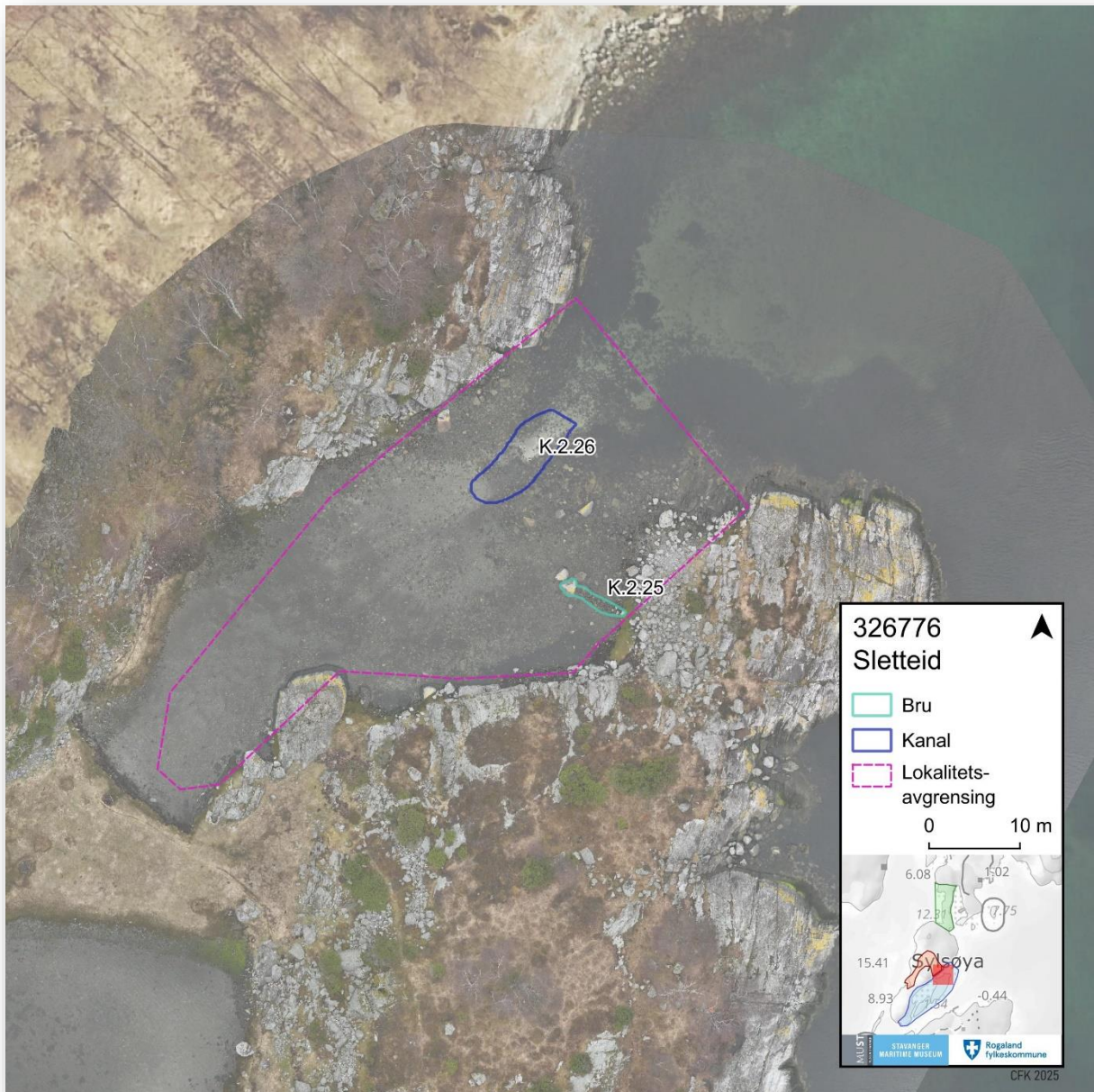
Lokaliteten sees i sammenheng med det større området som inkluderer gjestgiveriet og Sonnarplassen, og kan antageligvis tolkes å ha hatt en funksjon i forbindelse med kulturminnene som ligger der.

Figur 87: Pakkhuset K.2.16. Bildet tatt mot sørvest. Foto nr. 126.

10.6 Lokalitet ID 326776 Sletteid

Lokalitet ID **326776 Sletteid** består av totalt 2 synlige kulturminner, hvorav kanalen K.2.26 ligger i vannet ytterst i sundet, og landbroen K.2.25 ligger i overgang mellom vann og land.

Figur 88: Oversiktskart over lokalitet ID 326776, med kategoriserte enkeltminner.

Lokaliteten nordøst for id. 325255 og har trolig fungert som en havn for mindre fartøyer med grungående kjøl.

Kanal og steinbro lagt til stor stein som tolkes som brygge for båter. Kanalen gir tilgang til Sletteid, et gresskledd lite eid mellom bukten i nordøst og Pøydli like sørvest, hvor båter lett kan trekkes opp fra vannet.

Navn	ID	Type	Beskrivelse
K.2.25	326776-1	Bru	Steinbro. Delvis veldig liten stein, diameter under 0,1 - 0,5 meter. Ser ut som en liten rundt 1 m bred molo som går ut mot stor steinblokk. Meget grunt vann rundt strukturen ved lavvann (rundt 12 cm dybde). Tolkes som bro til stor steinblokk som trolig har fungert som naturlig brygge lenger ute i bukten.
K.2.26	326776-2	Kanal	Kanal. Bredder 2 til 3 meter. Ryddet stein på hver side i alle størrelser fra diameter til 0,2 meter opp til over 1 meter. Enkelte steiner ligger igjen i kanalen, men stort sett er bunnen småstein og skjellsand. Tolkes som kanal ryddet for å få tilgang til indre del av bukt med mindre båt. Kanal kan vasses i dybde av rundt 1 meter ved vanlig lavvann.

Tabell 14: Kulturminner ved lokalitet ID 326776.

Lokalitet ID 326776 ble overflateregistrert. Det ble ikke gjort fysiske undersøkelser.

Lokaliteten sees i sammenheng med det større området som inkluderer **gjestgiveriet** og **Sonnarplassen**, og kan antageligvis tolkes å ha hatt en funksjon i forbindelse med kulturminnene som ligger der.

Figur 89: Bro eller landgang K.2.25. Bildet tatt mot nord. Foto nr. 131.

11 Tolkning, konklusjon og veien videre

11.1 Hovedresultat

Kulturminnene:

Ved undersøkelsene på Basthabn og i Rossøysund ble det funnet 6 kulturminnelokaliteter bestående av blant annet bryggefundamenter, tufter, røyser, båtstøer, steingarder, en nausttuft, et pakkhus og en brønn. Selv om vi håpet å kunne gjøre funn på land som kunne knyttes til Basthabn-vraket og en middelalderkontekst, var det antatt at flere av kulturminnene antageligvis skrev seg fra nyere tid. Vi antok at vi hadde med en husmannsplass å gjøre, kanskje fra 1800-1900-tallet, og det var forventet at det skulle dukke opp mange moderne funn i form av tegl, glass, metall og plast.

Det ble derimot funnet lite moderne søppel i sjaktene. I stedet ble det funnet overraskende mye flint, i tillegg til noen spennende funn av metall og keramikk.

Funnmaterialet:

En gjennomgang av funnmaterialet av Volker Demuth v/Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger, viser at funnene av tegl og keramikk i all hovedsak skriver seg fra perioden 1500-1800-tallet, at flere antas å være fra Nederland, og at det ikke er gjort funn som er yngre enn 1900-tallet.

Funn av slagg i kulturminne **K.1.28**, som i utgangspunktet ble tolket som en innhegning, vitner om metallproduksjon ved lokaliteten og dette, samt flere metallfunn- og naglefunnet som kan være en båtnagle fra så sent som 1200-tallet kan sees i sammenheng med bruk og vedlikehold av skip. Det er derfor naturlig å tolke denne strukturen som en form for smie, heller enn en innhegning. Eventuelt må man vurdere om strukturen har endret funksjon gjennom årenes løp etter hvert som skipene og båtene forsvant og husmennene med beitedyr tok over.

De mange flintfunnene som er gjort ble i utgangspunktet antatt å være borseflint eller ildflint, og ikke fra eldre steinbrukende perioder, men lignende funn fra Gloppe på Avaldsnes (Hillesland et. al. 2022) er tolket som ballastfunn i forbindelse med skipsfart og handel. Det er naturlig å trekke paralleller til en så lik og nærliggende lokalitet. Det er mulig at flinten ved Basthabn er det samme.

Naturvitenskapelige analyser og dateringer:

Prøvene vi har tatt ut har gitt oss dateringer av to tufter **K.1.1** og **K.1.3**, én røys, **K.1.35** og innhegningen/smien, **K.1.28**. Dateringene spenner fra potensielt så gammelt som fra 1494 til så ungt som 1941 e.Kr. Det er smien (**K.1.28**) som er eldst, i tilfelle den eneste som er før-reformatorisk, selv om det også er sannsynlig at den er yngre (dateringen spenner fra 1494 til 1640 e.Kr.). Disse resultatene stemmer for øvrig godt med antagelsene vi gjorde oss før prosjektet starter, om at dette i hovedsak var nyere tids kulturminner, fra mellom 1800 – 1900-tallet. Det er selvsagt spennende å se at dateringene trekker seg litt lenger bakover i tid, ned til 1600 – 1700-tallet.

Konklusjon:

Basthabn og Rossøysund fremstår som et kystnært beiteområde med spredt vegetasjon og lave, uanselige kulturminner, som tidvis gjemmer seg godt i landskapet før man kommer tett på. Kulturminnene fremstår som relativt yngre av dato, laget av kantete, kraftige stein, og virker nærmest nylig å ha blitt tatt ut av bruk.

En nøysom overflateregistrering og et dypdykk ned under markoverflaten viser derimot noe annet. Ved Basthabn er det representert et rikt mangfold av forskjellige kulturminner, både på land og i vann, som vitner til mange bruksfaser gjennom flere perioder. Funnmaterialet viser tydelig til en intens aktivitet mellom 1500-1800-tallet, med både antatt handel- og håndverksvirksomhet, og Basthabn-vrakets datering til middelalderen vitner om enda eldre aktivitet.

Dateringene av naturvitenskapelig materiale ga derimot ingen klare indikasjoner på før-reformatorisk bruk på Basthabn, og de fleste resultatene daterer bruken av Basthabn fra midten av 1600-tallet til starten av 1900-tallet.

Det er uansett som nevnt naturlig å trekke paralleller til Gloppe på Avaldsnes (Hillesland et al. 2022) hvor det er påvist hanseatisk handelsaktivitet fra starten av 1200-tallet, samt en overgang til vertshus og tingsted fra midten av 1500-tallet. Det er mange likhetstrekk på Basthabn, med de mange funnene vi har gjort ved denne undersøkelsen samt det historisk kjente gjestgiveriet på Sonnarplassen. I tillegg antas Gloppe å gå ut av bruk og bli fraflyttet rundt 1870-årene, og hvis noe tilsvarende har vært tilfelle ved Basthabn så vil det forklare mangelen på moderne søppel og skrot som vi forventet å finne.

11.2 Veien videre

Undersøkelsene ved Basthabn har gitt oss spennende innsikt i kulturmiljøet rundt Basthabn-vraket, både på land og i vann, men det finnes fortsatt flere spennende kulturminnelokaliteter å undersøke nærmere i resten av området. Det ville blant annet være veldig spennende å gjøre flere fysiske undersøkelser i gjestgiveriet ved Sonnarplassen, samt og gjøre undersøkelser i de andre kulturminnene i dette området. «Innhegning» **K.1.28** peker seg også ut som en struktur hvor nærmere undersøkelser ville vært spennende. Dreier det seg om en smie? Er inngjerdingen rundt flyttblokkene i så fall en feiltolkning av funksjonen til kulturminnet, eller en sekundær funksjon av yngre dato?

Per nå har vi ikke konkrete funn som kan knytte Basthabn og Rossøysund til en middelalderkontekst, for utenom Basthabn-vraket. Vraket skiller seg ut som et av de mest interessante kulturminnene i området, og det blir spennende om de naturvitenskapelige prøvene kan gi dateringer som kan knytte funnene på land og vraket til samme tidsperiode. Nærmere undersøkelser av selve vraket ville også vært et spennende ledd i den videre undersøkelsen av Basthabn og Rossøysund. Det ville gitt oss mer kunnskap om kulturminner i skjæringspunktet mellom sjø og land, og forhåpentligvis også gi oss en dypere forståelse av den eldre bruken av Basthabn og Rossøysund.

Det kan også stilles spørsmål ved om det ville vært interessant å gjennomføre ytterligere undersøkelser utenfor områdene med synlige kulturminner. Flintfunnene som ble gjort ved dette prosjektet var overraskende, men alle er knyttet til strukturer som per nå dateres til tidligst 1500-tallet. De antas å være ballastflint, borseflint eller ildflint. Men finnes det eldre bruksfaser ved Basthabn, helt tilbake til steinalder? Gloppe, som vi allerede har dratt mange paralleller til har funn fra både steinalder og bronsealder. Hadde man funnet steinalderlokaliteter på Basthabn eller Sylsøy om man hadde gått metodisk til verks for å lete etter dem? Det vil i så fall sette tidsbruken til området i enda bredere perspektiv.

11.3 Kystnære kulturminner og klima

En del av undersøkelsen ved Basthabn og Rossøysund har vært å vurdere hvor utsatte kulturminnene er for **klimautfordringer** og hvordan man best kan ivareta disse. Er strukturene utsatte for slitasje fra vær og vind? Er kulturminnene i randsonen mellom land og vann preget av **erosjon og utvasking**?

Å gi et entydig svar er vanskelig. Observasjonene som ble gjort i felt indikerte **ikke at noen av kulturminnene på land er spesielt utsatt**. Strukturene på land ligger såpass langt fra fjæra at de ikke utsettes for nevneverdig erosjon eller slitasje, og deler av Basthabn ligger godt beskyttet fra de verste påkjennelsene. De er heller ikke utsatt for høyt besøkspress eller bruk av publikum, og er ikke nevneverdig gjengrodd av vegetasjon. De største utfordringene på land er i tilfelle slitasje fra beitedyr, eventuelt fare for rotvelt om trær blir tatt av vind.

I og under vann er situasjonen annerledes. Ifølge Stavanger maritime museum, som har fulgt utviklingen over tid, har **Basthabn-vraket (ID 89924)** endret seg. Tilsig har ført til **masseforflytning i havnebassenget**, noe som gradvis har vasket fram og redeponert konstruksjonsdetaljer. På sikt kan dette føre til skade på kulturminnet. Tilsvarende forhold er observert ved bryggefundamentene på **Basthabn Vest III (ID 326832)**, hvor funn under vann er i bevegelse og står i fare for å forsvinne eller bli ødelagt av den samme erosjonsprosessen.

Å finne en løsning for å sikre kulturminnene er også vanskelig. Foreløpig har vi lite statistisk data over området. **Overvåking over tid** i form av gode oversiktsbilder, **tilstandsvurderinger av kulturminnene**, og dokumentasjon av erosjonskanter kan bidra til å gi et helhetlig bilde av situasjonen.

Kulturminner

Navn	Type	Beskrivelse	Lokalitet ID
K.1.1	Tuft	Steinsatt tuft, orientert øst-vest. Tydelige, markante murer i vest, mer diffus og utflytende mot øst. En nord-sørgående lav steinmur deler tuften i to rom. I vest er veggen 60-70 cm høy, i øst ned mot 15 cm.	325252
K.1.1 Klynge med stein	Del kulturminne	av 5 større steiner i klynge, like øst for det som tolkes som inngangsparti i nordre langside	
K.1.1 Rekke med stein	Del kulturminne	av 4 synlige stein i dagen	
K.1.1 Rekke med stein	Del kulturminne	av 4 synlige stein	
K.1.1 Rekke med stein	Del kulturminne	av 6 stein, ser ut til å ligge på rekke	
K.1.1 Rekke med stein	Del kulturminne	av 4 synlige stein i dagen	
K.1.1 Vegg	Del kulturminne	av Vegg, til tuft.	
K.1.1.1. Mur	Del kulturminne	av Midtdelende mur i tuften.	
K.1.10	Tuft	Noe usikker struktur. Muligens bare rydning, men virker som den har oppbygde vegger. Kan derfor kanskje være et U-formet lite skjul/bås for dyr eller lignende, hvis den settes i sammen med rydningen K.1.9. Størrelsen på steinene varierer fra 15-70 cm. De fleste steinene i denne L-formen ligger på ca. 30-50 cm. Dette skiller seg litt fra rydningen K.1.9 hvor det er betydelig mer av småsteinene på ca. 15-20 cm i diameter.	325252
K.1.11	Rydningrøys	Steiner med diameter 40 til 70 cm. Består av 4 til 5 større steinblokker. Eiketre i søndre del.	325252
K.1.12	Rydningrøys	Stein diameter 0,5 - 1 m. Høyde 0,4 m.	325252
K.1.13	Rydningrøys	Klart markert. Høyde 0,4 m. Består av 0,2 - 0,5 diameter store steiner. Ligger på berg i sør.	325252
K.1.14	Rydningrøys	Småstein ryddet inn mellom større steiner. Diameter 0,5 m. Høyde 0,5 m.	325252

K.1.15	Steingard-gjerde	Lite oppmurt steingjerde som går fra den nordligste tuften, bort til berget og et lite stykke langs med berget. Åpning på ca. 1 m. Høyde ca. 1 m.	325252
K.1.16	Steingard-gjerde	Steingard som består av hovedsakelig en rekke med stein. Enkelte steiner ligger i 2 lag. Steinene varierer i størrelse fra 30-140 cm. Mulig geil sammen med K.1.17.	325252
K.1.17	Steingard-gjerde	Mindre tydelig steingard. Består av hovedsakelig spredt stor stein på rekke med en diameter på ca. 80 cm i diameter. Mulig geil sammen med K.1.16?	325252
K.1.18	Bryggefundament	Bryggefundament. Ett skift stein, stein med diameter 0,2 - 0,5 m. Anlagt på berg innerst mot land, på mudderbunn ytterst. Dårlig markert i sør, tydelig avgrenset mot nord og øst.	
K.1.19	Steingard-gjerde	Steingjerde som går fra berget i vest ned mot vannet i øst. Åpning i gjerde for stien. Målt inn som to deler på hver side av åpningen. Stedvis bare en rekke med enkeltliggende stein, mens det et annet sted er 5 stein oppå hverandre. Det er benyttet flere store steinblokker med en diameter på 90-100 cm. Steinene varierer i størrelse fra 20-100 cm. Åpning kan ha blitt ryddet i senere tid da det ligger flere lignende steiner like inntil steingjerde ved åpningen.	325252
K.1.2	Tuft	Lite synlig, delvis markert. Fire steinblokker i nordre del, diameter rundt 1 m. Åpning i nordvestre del, 3 m bred. Dårlig markert i østre del. Enkelte steiner synlig i vestre del, sør for åpningen. Søndre del tydelig avgrenset av stein rekke, med diameter på 0,5 - 0,6 m. Indre del gresskledd med tuer og enkelte steiner.	325252
K.1.20	Steingard-gjerde	Se beskrivelse K.1.19. Del av samme steingjerde på hver side av åpningen.	325252
K.1.21	Steingard-gjerde	0,4 - 0,5 m diameter store steiner stablet i to skift. Tilsvarende steingard nede i vannet like nedenfor. Er en del av det samme steingjerde som K.1.19 og K.1.20.	325252
K.1.22	Steingard-gjerde	Steiner med diameter < 0,5 m. Ett skift. Uklar avgrensning inn i vannet. Står på grunn bergflate i vannet. En del av samme steingjerde som K.1.19 - K.1.21.	325252

K.1.23	Steingard-gjerde	Steingjerde/undefinerbar struktur. Tydelig oppbygd steinrekke som strekker seg fra store steinblokker i øst og ned i vannet i vest. Det går i tillegg en oppbygd steinrekke fra denne og ned mot sør. Størrelsen på steinene varierer fra 30-100 cm. Består hovedsakelig av 1-2 lag med stein. Usikkert om de to store steinblokkene i vest er en del av strukturen.	325252
K.1.24	Rydningrøys	Seks store steiner med diameter opp til 1 meter. Høyde 0,6 m.	325252
K.1.25	Rydningrøys	Samling av rydda stein. Størrelsen varierer fra 20-110 cm. De fleste er fra ca. 50 cm og oppover.	325252
K.1.26	Rydningrøys	Samling av rydda stein. Størrelsen varierer fra 10-120 cm. De fleste er fra ca. 50 cm og oppover.	325252
K.1.27	Tuft	Steinsatt tuft, orientert ca. øst-vest. Åpning ligger like øst for midt på langsiden mot nord. Kan eventuelt være en åpning i nordlig ende av østlig kortvegg. Oppmurt fra 1 til 3 lag med stein. Flere store steinblokker. Størrelsen på steinene varierer fra 20-170 cm. Klart markert i terrenget. Høyden på veggene varierer fra ca. 50 til 90. cm. Graver en L-formet sjakt i vestlig del av tuften.	325252
K.1.27 Tuft	Del av kulturminne	Ryddet område inne i tuften.	
K.1.28	Innhegning	Steinblokker i diameter fra 0,3 til over en meter i diameter. Er to store steinblokker i midten av innhegningen. Tilsynelatende går steingarden rundt steinene i tillegg til litt utenfor. Da de store steinblokkene ligger i midten er det naturlig å tenke at det er snakk om en innhegning eller lignende.	325252
K.1.29	Tuft	Liten tuft bygd inntil stor steinblokk i øst. Kanskje brukt som lite lager eller lignende? Oppbygde steinrekker i nord, vest og sør. Steinene varierer fra 20-100 cm i diameter. Steinblokken i øst gir en liten heller effektivt inne i tuften.	325252

K.1.3	Tuft	Hesteskoformet firkantet tuft. Lite synlig, delvis godt markert. Åpen mot fjorden i øst. Kan se ut som en fortsettelse/ende av K.1.2, eller så er kanskje K.1.2 faktisk ikke en tuft, og heller bare noe sammenkastet stein? 0,3 m høye vegger, mye synlig stein og godt markerte hjørnesteiner.	325252
K.1.30	Tuft	Mulig liten kvadratisk tuft som er sammenrast? Eventuelt en rydningsrøys. Men det fremstår som rette vegger i ytterkant. Steinene er ganske jevne i størrelse på ca. 50 cm i diameter.	325252
K.1.31	Innhegning	Sirkulær steinformasjon. Strekker seg inn i steingarden i nord, eldre enn denne. Mulig stein fra denne strukturen er del av den nyere steingarden i Nord. Steiner i størrelse diameter 55 cm til 70 cm. Høyde rundt 40 cm. Enkelte mindre stein inne i struktur, men er ikke rydningsrøys.	325252
K.1.35	Røys	Lav, oval hvelvet forhøyning, i kant av tuft i sørvest. Ca. 0,5 m høy. Noe synlig stein, overgrodd med mose. Avtorves for hånd.	325252
K.1.36	Bryggefundament	Bryggefundament. Steiner diameter 0,5 til 0,7. Høyde 0,5 til 0,7 meter. Består av minst to skift stein. I nordre del er det ryddet en passasje for opptrekk av båt.	
K.1.37	Bryggefundament	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,3 til 1 meter. Steiner ligger i minst to skift. Høyde fra bunn til øverste del av fundament rundt 0,7 meter. Kuttet fra bryggefundament i sør av passasje til båtøpptrekk.	
K.1.38	Bryggefundament	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,3 til 1 meter. Steiner ligger i minst to skift. Høyde fra bunn til øverste del av fundament rundt 0,7 meter. Kuttet fra bryggefundament i sør av passasje til båtøpptrekk.	
K.1.39	Bryggefundament	Bryggefundament. Steiner ned diameter 0,4 til 0,6 meter. Virker som et skift til to skift stein. Noe mer utflytende i formen ut i sundet.	

K.1.4	Båtstø	Steinlagt båtstø som ligger i fjæra. Ligger delvis ut i vannet. Avgrenset av stein og svaberg i nord og vest. Steinrekke i øst. Ryddet for stein i midten, med unntak av enkelte store steiner som antageligvis har kommet dit i senere tid. Åpent ned i vannet i sør. Steinene varierer i størrelse fra ca. 30-140 cm i diameter. Ytterst i sørvest har det antageligvis vært en steinrekke videre ut i vannet. Klart markert i terrenget.	325252
K.1.40	Bein og hoggflis	Konsentrasjon av bein og hoggflis utenfor bryggefundament.	
K.1.41	Stokk	Stokk, spisset, bredde 20 cm, lengde 2 m. Stopper ytterst ved steinen, inn mot land. Konstruksjonsdel av brygge. Enden mot sjøen er bearbeidet. Steinene er innenfor "kassen". Trolig mer stokk i struktur.	
K.1.4 Båtstø	Del kulturminne av	Indre avgrensing, tegnet på LIDAR.	
K.1.5	Båtstø	Steinlagt båtstø som ligger i fjæra. Ligger delvis ut i vannet. Benytter seg av naturlig avgrensning i øst mot svaberget. Steinrekke i vest. Åpen avgrensning mot nord og ned i vannet mot sør. Ryddet for stein i midten, med unntak av enkelte store steiner som antageligvis har kommet dit i senere tid. Steinene varierer i størrelse fra ca. 20-130 cm i diameter. Klart markert i terrenget.	325252
K.1.5 Båtstø	Del kulturminne av	Indre avgrensning. Tegnet på LIDAR.	
K.1.5 Steinvoll	Del kulturminne av	Godt synlig voll av stein, utkast i fjæra mot vest. Høyest i nordre del ca. 60 cm, i søndre del ca. 20 cm på det laveste. Diameter 20- 130 cm, størst i nordre del.	
K.1.6	Hustuft	To tufter som ligger nesten inntil hverandre. Det går en smal passasje mellom dem på ca. på 70 cm. Solid oppmuring på tuften lengst nord. Veggene har en tykkelse på rundt 1 m. Enkelte steder er den tykkere, men disse partiene består av mye utraste steiner, blant annet det nordvestlig hjørnet. Høyden på veggene varierer fra 50-140 cm. Størrelsen på steinene varierer fra småstein på 20 cm til store steinblokker på 140 cm.	325252

K.1.7	Hustuft	Tuften lengst sør har mindre bevarte vegger enn den nordligste. Tre av hjørnene og den sørligste kortveggen er det som er best bevart. Det nordøstlige hjørnet og veggene nærmest dette er ikke synlig/bevart. I den indre delen av tuften virker det som de 2,5 m lengst sør ligger dypere enn resten av tuften. Veggen i sørlig del av tuften har en bredde på ca. 1,2 m og en høyde på ca. 60 cm. Størrelsen på steinene varierer fra 20-80 cm i diameter.	325252
K.1.8	Tuft	Til dels synlig klart markert tuft. Steiner i størrelse diameter 20 til 50 cm. Høyde 87 cm i vestre del. Stort eiketree forstyrrer østre del av tuften. Deler av veggen er rast inn tuften.	325252
K.1.9	Rydningrøys	Avlang rydningsrøys. Størrelsen på steinene varierer fra småstein på 10 cm i diameter til større stein på ca. 60 cm i diameter. Har antageligvis blitt ryddet i forbindelse med den rydda flaten like øst for røysen. Klart markert i terrenget.	325252
K.2.13	Steinsperre	Som det sør, bare lavere.	
K.2.14	Steinsperre	Ett skift stein med diameter 0,4-0,6 m. Stein over vann ved fjære.	
K.2.15	Steingard-gjerde	Gardfar	
K.2.17	Steingard-gjerde	Gardfar av stein. Diameter 0,4 - 1 m. Høyde 1 m. Solid mot vest. Går over i en passasje/bro ved steinblokk.	
K.2.19	Bryggefundament	Bryggefundament. Steiner med diameter 0,7 til 0,4 meter. Ser ut som det ligger i tilknytning til pakkhus like vest. Ikke lang avstand til T-bolt i nord, kanskje fortøyningsrøys?	
K.2.20	Steingard-gjerde	Gardfar.	
K.2.24	Steingard-gjerde	Gardfar.	

K.2.25	Steingard-gjerde	Gardfar eller demning. Delvis veldig liten stein, diameter under 10 cm opp til de største steinene som er i underkant av 0,5 meter. Ser ut som en liten rundt 1 m bred molo som går ut mot stor stein. Meget grønt vann rundt ved vanlig lavt vann rundt 12 cm dybde. Mulig bryggefundament grunnet større steiner diameter 0,5 meter på hver side av gardfardet.	
K.2.26	Båtstø	Kanal. Bredde 2 til 3 meter. Ryddet stein på hver side i alle størrelser fra diameter til 20 cm opp til over 1 meter. Enkelte steiner ligger igjen i kanalen, men stort sett småstein og skjellsandbunn. Kanal ryddet for å få tilgang til indre del av bukt med mindre båt. Kanal kan vasses i dybde av rundt 1 meter ved vanlig lavvann.	

Funnliste

Navn	Type	Beskrivelse	Antall	Askeladden	Vurdering Arkeologisk museum
F.1.40.1	Funn	Funn av bein, funnet under vann ved K.1.40, konsentrasjon av bein og hoggeflis	3		
F.1.H1.0.1	Funn	Flint	1	325252-1	
F.1.H1.0.10	Funn	1 bit flint. nede på berg, 30-35 cm	1	325252-1	
F.1.H1.0.11	Funn	2 biter metall, i overgangen vestre og midtre del, mellom store stein, ca. 25 cm dypt.	2	325252-1	
F.1.H1.0.2	Funn	Flint	1	325252-1	
F.1.H1.0.3	Funn	Flint	1	325252-1	
F.1.H1.0.4	Funn	Funn av flint fra sålede masser, over første steinlag, ca. 10-12 cm dypt.	1	325252-1	
F.1.H1.0.5	Funn	Funn av grønt glass i sålede masser, nede på steinlag i østre del. Ca. 15 cm dypt.	1	325252-1	
F.1.H1.0.6	Funn	Funn av 1 bit flint og 16 biter keramikk i sålede masser, under første lag med stein. Ca 20 cm dypt.	17	325252-1	Keramikk m/glasur, 1500-1600-talls
F.1.H1.0.7	Funn	2 flintfunn fra sålede masser i midtre del av sjakten. Mellom første og andre lag med stein, ca. 20-25 cm dypt	2	325252-1	
F.1.H1.0.8	Funn	5 funn, fra østre del av sjakten, i lag 3 (ca. 20-30 cm).	4	325252-1	
F.1.H1.0.9	Funn	Funn av 3 biter flint i sålede masser, under første lag med stein. Ca 20 cm dypt.	3	325252-1	
F.1.H2.0.1	Funn	2 biter krittpestilk, kvadrant 4, i hjørne av L-formen	2	325252-27	1500-1600-talls
F.1.H2.0.2	Funn	Tegl, fra kvadrant 1 (østre ende av øst-vest gående del)	1	325252-27	Nederlandsk. 1600-talls
F.1.H2.0.3	Funn	Flint, varmepåvirket. Fra kvadrant 6 (midterst i N-S gående del)	2	325252-27	
F.1.H2.0.4	Funn	Funn av et stk flint	1	325252-27	

F.1.H3.0.1	Funn	Små biter med teglstein. Det ble funnet moderne plast på samme dybde.	4	325252-3	
F.1.H3.0.2	Funn	Avlang, rund stein. Skiller seg veldig ut fra resten av steinene i sjakten. Bryne?	1	325252-3	
F.1.H3.0.3	Funn	Diverse biter av rustet metall funnet i de dypere partiene i vestlig den av sjakt. Ingen tydelige lag, så de har blitt samlet i en pose.	19	325252-3	
F.1.H3.0.4	Funn	3 stk Flint	3	325252-3	
F.1.H3.0.5	Funn	Nagle, firkantet. Post 1200-tallet.	1	325252-3	
F.1.H3.0.6	Funn	Tre. Usikkert om det er natur eller kultur.	5	325252-3	
F.1.H4.0.1	Funn	Glass, nordvestre ende av sjakt 1.H4	1	325252-18	
F.1.H4.0.2	Funn	Keramikk, funnet i jordlag mellom og over første steinlag (5-10 cm).	1	325252-18	1600-talls
F.1.H4.0.3	Funn	Rar gul stein	1	325252-18	Nederlandsk tegl, tidlig 1700-talls
F.1.H4.0.4	Funn	Tegl?	1	325252-18	
F.1.H4.0.5	Funn	Metall eller stein	1	325252-18	
F.1.H6.0.1	Funn	Tegl?	1	325252-28	
F.1.H7.0.1	Funn	4 biter slagg	4	325252-28	
F.1.H7.0.2	Funn	Brent bein.	2	325252-28	
F.1.H7.0.3	Funn	Mulig slagg?	2	325252-28	
F.1.H7.0.4	Funn	Flint	1	325252-28	
F.2.16.1	Funn	Funn av teglstein og keramikk i K.2.16 - pakkhus.	3	325255-1	1700-1800-talls

Prøveliste

Navn	Type	Beskrivelse	Dato	Signatur
KP.1.H1.0.1	Kull	Jordprøve fra østre del, nede på berget	28.10.2024	TSR
KP.1.H1.0.2	Kull	Jordprøve fra vestre del, nede på berget	28.10.2024	TSR
KP.1.H3.0.1	Kull	Kullbiter plukket ut fra såldingen. Fra samme bøtte som flint og metall.	30.10.2024	MLV
KP.1.H4.0.1	Kull	En liten samling kull, oppå lag med stein, i sjaktprofil	31.10.2024	TSR
KP.1.H3.0.2	Kull	Kull i nedre del av sjakt i det nordvestlig hjørnet av tuft K.1.3. Plukket ut i såld.	31.10.2024	MLV
KP.1.H7.0.1	Kull	Kull plukket ut av såld.	31.10.2024	MLV

Kjenreprøver

Navn	Beskrivelse	Dato	Datering
KjP.01	Vanndybde: 162 cm 1-10 cm: Død vegetasjon 10-150 cm: Brun gytje 100-150 cm: Brun gytje 151-189 cm: Grå skjellsand	12.02.2025	
KjP.02	Vanndybde: 129 cm. 0-18 cm: Gytje (kom ikke med) 19-48 cm: Brun gytje 49-100 cm: Grå skjellsand	12.02.2025	
KjP.03	Vanndybde: 129 cm 0-21 cm: Gytje (kom ikke med) 22-60 cm: Brun gytje. En del små kvister og mye makrofossiler fra 22 - 40 cm 61-100 cm: Grå skjellsand	12.02.2025	TRa-25710 hoggeflis 1697–1910 e.Kr. (kalibrert 2σ). Prøve av eik (Quercus).
KjP.04	Vanndybde: 160 cm 0-100 cm: Brun gytje, mangler første 15 cm 100-200 cm: Brun gytje, 61 cm tre fragment, 80,5 cm overgang til skjellsand til 200cm	12.02.2025	
KjP.05	Vanndybde: 40 cm 0-5 cm: Mangler 5-84 cm: Brun gytje 85-100 cm: Grå skjellsand Prøve kassert	12.02.2025	
KjP.06	Vanndybde: 35 cm 1-72 cm: Brun gytje 73-81 cm: Blandet brun gytje og grå skjellsand 82-100 cm: Grå skjellsand Prøve kassert	12.02.2025	

Sjaktliste

Navn	Funn	Dybde (cm)	Beskrivelse
Sjakt 1.H1	Funnførende		<p>Håndgravd sjakt i K.1. Gravd i Ø-V lengde, på tvers av muren som deler tuften i to. Sjakten ble deretter rensset nedover grovt lagvis. Sjakten deles inn i 3 deler, vestre, midtre og østre. Laginndeling er omtrentlig og varierende for ulike steder i sjakten.</p> <p>Lag 1: 10-10 cm: Øverste lag består av torv og røtter. Her kom vi ned på et pakket lag med stein for det mest knyttnevestore, men også noen større.</p> <p>Lag 2: 11-20 cm: mellom under steinlaget var det mørke humusholdige masser fortsatt en del røtter men også noe grus. I toppen av dette laget ble det gjort noen løsfunn og det ble også gjort funn i massene ved sålding.</p> <p>Lag 3: 21-30 cm: Mer grusholdig humus ned på fyllitt og mye småstein. I rundt og under her er også et andre lag med stein. Midtre del av sjakten (der hvor sjakten krysser veggen som deler tuften i to) er det flere større stein i undergrunnen såpass store at de ikke kan flyttes. Det er tydelig et fundament til en skillevegg gjennom tuften. Det er funnet flintavslag i alle deler av sjakten. I vestre del er det funnet en del tegl i lag 2 i tillegg til en bit glass. Vestre ende av sjakten ligger inni delen av tuften som tolkes som boligdelen.</p>
Sjakt 1.H2	Funnførende		L-formet sjakt i tuft K.27. Kommer rett ned på berg ved ca. 10 cm dybde. Ca. 15 cm dybde lengst øst. Består av mørkebrun, sandholdig humus, småstein og røtter. Funn av brent flint, keramikk og del av krittpipe. Gravd i ruter: 7 stk. fra øst til sør.
Sjakt 1.H2 - Rute 1	Funnførende		Del av sjakt. Rute 1. Funn av en bit keramikk.
Sjakt 1.H2 - Rute 2	Funnførende		Del av sjakt. Rute 2. Funn av 1 flint. Muligens varmepåvirket.
Sjakt 1.H2 - Rute 3	Funntom		Del av sjakt. Rute 3. Ingen funn.
Sjakt 1.H2 - Rute 4	Funnførende		Del av sjakt. Rute 4. Funn av del av krittpipe.
Sjakt 1.H2 - Rute 5	Funntom		Del av sjakt. Rute 5. Ingen funn.
Sjakt 1.H2 - Rute 6	Funnførende		Del av sjakt. Rute 6. Funn av en varmepåvirket flint.
Sjakt 1.H2 - Rute 7	Funntom		Del av sjakt. Rute 7. Ingen funn.
Sjakt 1.H3	Funnførende		Sjakt lagt i tuft/naust. Fra åpningen i øst mot det nordvestlige hjørnet hvor det er mest masser inne i tuften. Kommer rett ned på berget like under torven i øst, men blir gradvis dypere mot vest. Utvidet i nordvest. En del funn av metall og kull, blant annet. 5 cm dyp i øst, opptil 45 cm i vest. Ingen tydelig laginndeling. Enkelte flekker med grå leire like før man kommer ned på berget. Det var en del stein lengst vest i sjakten i hjørnet av tuften. Kan være nedrast stein fra veggen.

Sjakt 1.H4a	Funnførende	15-20	Håndgravd sjakt i røys, observert i overflaten. 15-20 cm ned på et tydelig anlagt lag med stein. Utvidet med sjakt 1.H4b på tvers for å påvise tydelig oppbygning. Det ble gjort noen funn og tatt ut kullprøve fra sjakt b. Hovedgrunnen til sjaktingen var å påvise røysen, det ble derfor ikke prioritert å fjerne steinlaget. Tre større stein, med både hodestore og nevestore mellom. Et lag med grusblandet jord mellom steinen, det ble ikke observert noen fyllskifter.
Sjakt 1.H4b	Funnførende		Håndgravd sjakt i røys, observert i overflaten. 15-20 cm ned på et tydelig anlagt lag med stein. Utvidet med sjakt 1.H4b på tvers for å påvise tydelig oppbygning. Det ble gjort noen funn og tatt ut kullprøve fra sjakt b. Hovedgrunnen til sjaktingen var å påvise røysen, det ble derfor ikke prioritert å fjerne steinlaget. Tre større stein, med både hodestore og nevestore mellom. Et lag med grusblandet jord mellom steinen, det ble ikke observert noen fyllskifter.
Sjakt 1.H5	Funntom	36	Noe upresis innmåling. Utformet nærmest som et prøvestikk. 40 * 40 cm. 0 til 10 cm: torvlag/rotlag 10 til 18 cm: mye stein, grov grus og humus. 18 til 36 cm: dels stor stein, mye vannføring. Antatt grunnfjell på 36 cm.
Sjakt 1.H6	Funnførende	26	0 til 10 cm: rotlag. 10 til 26 cm: grov grus og stein i blandet jord. 40x40 cm.
Sjakt 1.H7	Funnførende		Slagg og brent bein. Avlang sjakt inntil flyttblokk i vest. 80x35 cm. 25-30 cm dyp. Mye nevestore til hodestore stein. Mørk grusblandet jord. Nederst stor stein.
Sjakt 1.H8	Funntom	25	50x40x25. Mye nevestore stein i mørkebrun grusig silt ned på store stein.
Sjakt 1.H9	Funntom	30	60x60x30 cm. Gravd i overkant av båtstø i håp om å finne enkeltfunn. 30 cm ned på større stein. Sjakten tar inn en del vann. Massene består av blandet gråbrun grusig silt. Mye moderne søppel, bl.a. plast.

Fotoliste

Fotonr	AGOL	Beskrivelse	Retning	Dato	Signatur
1	MV 01	Tuft K.1.8	NV	24.10.2024	MLV
2	MV 02	Oppmuring i sørvestlig hjørne av K.1.7.	SØ	24.10.2024	MLV
3	MV 03	Tuft K.1.30	N	24.10.2024	MLV
4	MV 04	Innhegning K.1.28	SØ	24.10.2024	MLV
5	MV 05	Tuft K.1.27	SV	24.10.2024	MLV
6	MV 06	Østsiden av innhegning K.1.28	V	24.10.2024	MLV
7	MV 07	Struktur K.1.23	SV	24.10.2024	MLV
8	MV 08	Tuft K.1.29	SØ	24.10.2024	MLV
9	MV 09	Rydningrøys K.1.26	S	24.10.2024	MLV
10	MV 10	Rydningrøys K.1.25	S	24.10.2024	MLV
11	MV 11	Innhegning K.1.31	N	24.10.2024	MLV
12	MV 12	Steingjerde K.1.32	NV	24.10.2024	MLV
13	MV 13	Steingjerde K.1.32	SØ	24.10.2024	MLV
14	MV 14	K.1.33	N	24.10.2024	MLV
15	MV 15	Mulig tuft K.1.34	SØ	24.10.2024	MLV
16	MV 16	Oppbygd del av steingjerde K.1.32	NØ	25.10.2024	MLV
17	MV 17	Tuft K.1.27	SV	28.10.2024	MLV
18	MV 18	Tuft K.1.27	NV	28.10.2024	MLV
19	MV 19	Tuft K.1.27	NØ	28.10.2024	MLV
20	MV 20	Tuft K.1.27	SØ	28.10.2024	MLV
21	MV 21	Sjakt 1.H2 i tuft K.1.27	N	29.10.2024	MLV
22	MV 22	K.1.3 etter avtorving, før sjakt	SV	01.11.2024	MLV
23	MV 23	K.1.3 etter avtorving, før sjakt	NV	01.11.2024	MLV
24	MV 24	K.1.3 etter avtorving, før sjakt	NØ	01.11.2024	MLV
25	MV 25	K.1.3 etter avtorving, før sjakt	SØ	01.11.2024	MLV
26	MV 26	Avtorvet K.1.3 med åpning mot vannet	Ø	01.11.2024	MLV
27	MV 27	Sjakt 1.H3	ØSØ	01.11.2024	MLV
28	MV 28	Mulig nedrast stein fra vegg i utvidelsen av sjakt 1.H3	VNV	01.11.2024	MLV
29	MV 29	Tuft K.1.3 før avtorving	SV	29.10.2024	MLV
30	MV 30	Tuft K.1.3 før avtorving	NV	29.10.2024	MLV
31	MV 31	Tuft K.1.3 før avtorving	NØ	29.10.2024	MLV
32	MV 32	Tuft K.1.3 før avtorving	SØ	29.10.2024	MLV
33	MV 33	Sjakt 1.H3 etter å ha fjernet torven. Berget er synlig rett under torven i sørøstlig ende av sjakt. Før utvidelsen av sjakten i nordvest.	NØ	29.10.2024	MLV
34	MV 34	Sjakt 1.H3 etter å ha fjernet torven. Berget er synlig rett under torven i sørøstlig ende av sjakt. Før utvidelsen av sjakten i nordvest.	SØ	29.10.2024	MLV

35	TSR 01	K.1 - tuft, etter opprensing og rydding	V	23.10.2024	TSR
36	TSR 02	K.1 - tuft - etter opprensing og rydding	S	23.10.2024	TSR
37	TSR 03	K.1 - tuft - etter rydding og opprensing	Ø	23.10.2024	TSR
38	TSR 04	K.1 - tuft - etter rydding og opprensing	N	23.10.2024	TSR
39	TSR 05	Sjakt 1.H1 før sjakting	V	23.10.2024	TSR
40	TSR 06	Sjakt 1.H1	V	23.10.2024	TSR
41	TSR 07	Sjakt 1.H1	S	23.10.2024	TSR
42	TSR 08	Sjakt 1.H1	Ø	23.10.2024	TSR
43	TSR 09	Sjakt 1.H1	N	23.10.2024	TSR
44	TSR 10	Vestre del av sjakt 1.H1, før fjerning av stein	N	24.10.2024	TSR
45	TSR 11	Midtre del av sjakt 1.H1, før fjerning av stein	N	24.10.2024	TSR
46	TSR 12	Østre del av sjakt 1.H1, før fjerning av stein	N	24.10.2024	TSR
47	TSR 13	Vestre del av sjakt 1.H1, etter fjerning av stein	N	24.10.2024	TSR
48	TSR 14	Midtre del av sjakt 1.H1, etter fjerning av stein	N	24.10.2024	TSR
49	TSR 15	Østre del av sjakt 1.H1, etter fjerning av stein	N	24.10.2024	TSR
50	TSR 16	Sjakt 1.H1, etter fjerning av lag 2 med stein	V	24.10.2024	TSR
51	TSR 17	Sjakt 1.H1, vestre del, nede på berget	N	28.10.2024	TSR
52	TSR 18	Sjakt 1.H1, midtre del, nede på berget	N	28.10.2024	TSR
53	TSR 19	Sjakt 1.H1, østre del, nede på berget	N	28.10.2024	TSR
54	TSR 20	Sjakt 1.H1, nede på berget	V	28.10.2024	TSR
55	TSR 21	Sjakt 1.H1, nede på berget	V	28.10.2024	TSR
56	TSR 22	Sjakt 1.H2, etter avtorving, før graving	S	28.10.2024	TSR
57	TSR 23	Sjakt 1.H2	Ø	28.10.2024	TSR
58	TSR 24	Sjakt 1.H4a sørøstre ende	SV	30.10.2024	TSR
59	TSR 25	Sjakt 1.H4a midtre del	SV	30.10.2024	TSR
60	TSR 26	Sjakt 1.H4a vidvinkel	SV	30.10.2024	TSR
61	TSR 27	Sjakt 1.H4a nordvestre del	SV	30.10.2024	TSR

62	TSR 28	Bryggefundament	ØSØ	30.10.2024	TSR
63	TSR 29	Bryggefundamenter	ØNØ	30.10.2024	TSR
64	TSR 30	Sjakt 1.H4b	NV	01.11.2024	TSR
65	TSR 31	Sjakt 1.H4b	NV	01.11.2024	TSR
66	TSR 32	Sjakt 1.H3, utvidelse i nordvest	NNÆ	01.11.2024	TSR
67	TSR 33	Sjakt 1.H3	NNØ	01.11.2024	TSR
68	TSR 34	Sjakt 1.H3, utvidelse i nordvest	ØSØ	01.11.2024	TSR
69	TSR 35	Sjakt 1.H3	SØ	01.11.2024	TSR
70	TSR 36	Sjakt 1.H3	NØ	01.11.2024	TSR
71	TSR 37	Sjakt 1.H5	NØ	01.11.2024	TSR
72	TSR 38	Sjakt 1.H6	Ø	01.11.2024	TSR
73	TSR 39	Sjakt 1.H8	S	01.11.2024	TSR
74	TSR 40	Sjakt 1.H9	NNØ	01.11.2024	TSR
75	TSR 41	Sjakt 1.H7	V	01.11.2024	TSR
76	TSR 42	Sjakt 1.H1, nede på berget	N	28.10.2024	TSR
77	TSR 43	Sjakt 1.H1, nede på berget	N	28.10.2024	TSR
78	-	Dronefoto - Basthabn vest	-	30.10.2024	ØN
79	-	Dronefoto - Basthabn vest	-	30.10.2024	ØN
80	-	Dronefoto - Tuft K.1.27	-	30.10.2024	ØN
81	-	Dronefoto - Tuft K.1.3	-	30.10.2024	ØN
82	-	Dronefoto - utsikt øst	-	30.10.2024	ØN
83	-	Dronefoto - utsikt øst	-	30.10.2024	ØN
84	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
85	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
86	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
87	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
88	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
89	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
90	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
91	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
92	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
93	-	Dronefoto - Pakkhus K.2.16	-	30.10.2024	ØN
94	-	Dronefoto - Skogholmen og Pøydil	-	30.10.2024	ØN
95	-	Dronefoto - Sonnarplassen	-	30.10.2024	ØN

96	-	Dronefoto - Bryggefundament K.1.38, K.1.37 og K.1.36	-	30.10.2024	ØN
97	-	Dronefoto - Bryggefundament K.1.39, K.1.38, K.1.37 og K.1.36, og tuft K.1.3	-	30.10.2024	ØN
98	-	Dronefoto - Bryggefundament K.1.39, K.1.38, K.1.37 og K.1.36, og tuft K.1.3	-	30.10.2024	ØN
99	-	Dronefoto - Basthabn-vraket	-	30.10.2024	ØN
100	-	Dronefoto - Basthabn-vraket	-	30.10.2024	ØN
101	-	Dronefoto - Basthabn-vraket	-	30.10.2024	ØN
102	-	Dronefoto - Basthabn-vraket	-	30.10.2024	ØN
103	-	Dronefoto - Basthabn-vraket	-	30.10.2024	ØN
104	-	Dronefoto - Basthabn vest	SV	30.10.2024	ØN
105	-	Dronefoto - Tuft K.1.27	-	30.10.2024	ØN
106	-	Dronefoto - Tuft K.1.1 og bryggefundament K.1.39	-	30.10.2024	ØN
107	CFK 01	NØ hjørne K.1.1	SV	23.10.2024	CFK
108	CFK 02	K.1.1 SØ hjørne	NV	23.10.2024	CFK
109	CFK 03	K.1.1 NV hjørne	SV	23.10.2024	CFK
110	CFK 04	K.1.1 SV hjørne	NØ	23.10.2024	CFK
111	CFK 05	K.1.1 steinrekker i midtre N-del	S	23.10.2024	CFK
112	CFK 06	K.1.5 fra N	S	24.10.2024	CFK
113	CFK 07	K.1.5 fra SØ	NV	24.10.2024	CFK
114	CFK 08	Båstøer	NV	24.10.2024	CFK
115	CFK 09	K.1.7, TSR undersøker tuft	N	22.10.2024	CFK
116	CFK 10	K.1.4	S	24.10.2024	CFK
117	CFK 11	K.1.6 midtre del	N	24.10.2024	CFK
118	CFK 12	K.1.6	S	24.10.2024	CFK
119	CFK 13	Åpning/inngang K.1.15	NØ	24.10.2024	CFK
120	CFK 14	K.1.16 (th.) og K.1.1.7 (tv.), tuft K sees lengst bak.	S	24.10.2024	CFK
121	CFK 15	K.1.16 (tv.) og K.1.17 (th.)	N	24.10.2024	CFK
122	CFK 16	Åpning mellom K.1.19 og K.1.20	N	24.10.2024	CFK
123	CFK 17	K.1.32, K.1.34 og K.1.33 i bakgrunnen. MLV i forgrunnen	S	24.10.2024	CFK
124	CFK 18	K.1.34	SV	24.10.2024	CFK

125	CFK 19	Oversiktsbilde av tidligere antatt båtstø. Tolket som naturdannelse	Ø	22.10.2024	CFK
126	CFK 20	K.2.16 oversiktsbilde	SV	22.10.2024	CFK
127	CFK 21	Oversiktsbilde Sonnarplassen og kanal til Pøydil	SV	22.10.2024	CFK
128	CFK 22	Oversiktsbilde (panorama) Sonnarplassen og kanal til Pøydil	V	29.10.2024	CFK
129	CFK 23	K.1.37 bryggefundament	SV	29.10.2024	CFK
130	CFK 24	K.1.39 bryggefundament	SØ	29.10.2024	CFK
131	CFK 25	K.2.25 ryggefundament eller landgang	N	29.10.2024	CFK
132	CFK 26	K.2.16 inngangsparti	V	30.10.2024	CFK
133	CFK 27	K.2.18 steinsamling i gardfar	V	30.10.2024	CFK
134	CFK 28	(fra venstre) K.2.19, K.2.16, K.2.17 og K.2.18. Ryddet område i forgrunnen	S	30.10.2024	CFK
135	CFK 29	K.2.21 retningsendring i gardfarets SØ-ende. Uklar funksjon.	Ø	30.10.2024	CFK
136	CFK 30	K.2.19 bryggefundament. Tolkes om tilknyttet pakkhuset K.2.16 like vest	S	30.10.2024	CFK
137	CFK 31	K.2.19 bryggefundament med K.2.16 pakkhus og K.2.28 t-bolt i bakgrunnen.	V	30.10.2024	CFK
138	CFK 32	K.2.22 gardfar	V	30.10.2024	CFK
139	CFK 33	K.2.28 T-bolt, fortøyningsbolt	V	30.10.2024	CFK
140	CFK 34	K.1.35	V	29.10.2024	CFK
141	CFK 35	K.2.3 naust	Ø	30.10.2024	CFK
142	CFK 36	K.2.3 naust	SV	30.10.2024	CFK
143	CFK 37	K.2.1 tuft med BER i søndre avgrensing	SV	30.10.2024	CFK
144	CFK 38	K.2.1 med BER i vestre avgrensing	NV	30.10.2024	CFK
145	CFK 39	K.2.1 steinsamling i søndre del av tuft	NV	30.10.2024	CFK
146	CFK 40	K.2.5 brønn	Ø	30.10.2024	CFK
147	CFK 41	K.2.10 gardfar	N	30.10.2024	CFK
148	CFK 42	K.2.14	SØ	30.10.2024	CFK
149	CFK 43	K.2.14 og K.2.13 steinsamlinger	NØ	30.10.2024	CFK
150	CFK 44	åpning mellom gardfar K.2.12 og K.2.11	N	30.10.2024	CFK
151	CFK 45	K.2.11 (tv.) og K.2.12 (th.)	S	30.10.2024	CFK

152	CFK 46	K.1.18, K.1.36, K.1.37, K.1.38 og K.1.39 bryggefundament sett fra sjøen	NV	30.10.2024	CFK
153	CFK 47	K.1.28 arbeidsbilde BSJ med Jacob og Fredrik	V	31.10.2024	CFK
154	CFK 48	K.1.28 arbeidsbilde funn av slagg	V	31.10.2024	CFK
155		Snorkling med MLV	Ø	12.02.2025	CFK
156		Overflaterregistrering av Skogholmen. Fra venstre, BER og CFK.	SV	24.10.2024	ØN
157		Dokumentering av håndgravet sjakt 1.H1 med HV	V	24.10.2024	CFK
158		Kjerneprøvetaking utenfor bryggefundamentene i aktivitetsområde K.1.40 . Tv ASV, midten MLV, th. TSR	SV	12.02.2025	CFK
159		Dykking på bryggefundament K.2.31. Dykker CFK	SV	14.02.2025	SVN
160		Kjerneprøvetaking i ID 326832 .	NV	12.02.2025	CFK
161		Bilde av røys under vann		14.02.2025	ASV
162		Rossøysundet med Sonnarplassen og Skogholmen	SV	14.02.2025	SVN
163		Flaske med støpesøm		14.02.2025	CFK
164		Bryggefundamentene like øst (nede i bildet) for kulturminnene på land	Ø	30.10.2024	ØN
165		Graving av sjakt 2.H1, tv. TSR, midten MLV og th. TB		14.02.2025	CFK

Vedartsanalyse

Wood Anatomical Analysis of Material for 14C Dating

Project: Basthabn

Saksnummer: 2024_0000

Dr Dawn Elise Mooney

Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger

Introduction and Methods

Charcoal fragments from six samples from archaeological investigations at Basthabn were analysed for taxonomic identification in order to provide material for 14C dating. The fragments were retrieved from soil samples that had been sieved, dried and sorted at Rogaland Fylkeskommune. Retrieval of material for 14C dating and wood anatomical analysis of selected fragments was conducted by archaeobotanist Dawn Elise Mooney.

Charred wood remains were fractured along three planes (transverse, radial and tangential) according to standardised procedures (Gale & Cutler 2000, Hather 2000). Specimens were viewed under a Nikon SMZ1500 stereozoom microscope at 7.5x – 112.5x for initial grouping, and a Zeiss incident light microscope at magnifications up to 400x to facilitate identification of the woody taxa present.

Taxonomic identifications were assigned by comparing suites of anatomical characteristics visible with those documented in reference atlases (Schweingruber 1990, Schoch et al. 2004, Hather 2000). Identifications have been given to species where possible, however genera, family or group names have been given where anatomical differences between taxa are not significant enough to permit satisfactory identification. Nomenclature and common names used follows Stace (2010). Once identified, samples were weighed to ensure that they met the minimum criteria for 14C dating according to Beta Analytic (Beta Analytic 2017).

Results

Results of the taxonomic analysis of the samples are given below in Table 1. Five samples produced charcoal fragments suitable for 14C dating, however no charred material was found in sample KP.1.H1.0.2. In the remaining samples, the preservation of charcoal was variable. Charcoal from samples KP.1.H3.0.1 and KP.1.H3.0.2 was well preserved, with some large fragments over 10 mm. The fragments from sample KP.1.H7.0.1 were smaller, but still generally well preserved. The fragments from samples KP.1.H1.0.1 and KP.1.H4.0.1 were more poorly preserved, comprising small, abraded fragments which in the case of the latter showed evidence of sediment concretion and infiltration.

Three fragments selected for dating were identified as *Betula* sp. (birch). The taxa within this genus cannot be identified to species level on the basis of their microscopic anatomy (Schweingruber 1990, Hather 2000). A further fragment was identified as *Corylus avellana* (hazel). The fragment selected for dating from sample KP.1.H4.0.1 was identified as *Corylus/Alnus* (hazel/alder), but the

characteristics that differentiate these two genera could not be observed due to poor preservation. Pine (*Pinus* sp.) and juniper (*Juniperus communis*) were observed in the samples but not selected for dating.

Discussion

All the charcoal fragments selected for dating belong to the birch family. Three species of birch are native to Norway: *Betula pendula* (silver birch), *Betula pubescens* (downy birch), and *Betula nana* (dwarf birch) (Mossberg & Stenberg 2018), and both birch and hazel are key components in coastal deciduous woodland in south-western Norway (Tanninen et al. 1998). Alder is also common, although it prefers wetter soils. Two species of alder are native to south-western Norway: *Alnus glutinosa* (common/black alder) and *Alnus incana* (grey alder) (Mossberg & Stenberg 2018, Tanninen et al. 1998).

Birch is an efficient fuel wood (Taylor 1981) and may have been selected for this purpose from amongst other tree species present in the landscape. Alder and hazel also make acceptable firewood, although alder must be well-seasoned before use (Mytting 2012) and hazel tends to grow as a bush rather than a tree in Norway (Mossberg & Stenberg 2018). Context information was not sufficient to determine whether any samples might originate from primary burning contexts. Therefore, despite the good preservation of charcoal in samples KP.1.H3.0.1, KP.1.H3.0.2 and KP.1.H7.0.1 it should be considered possible that all the fragments selected for dating can originate from the secondary deposition of burnt material.

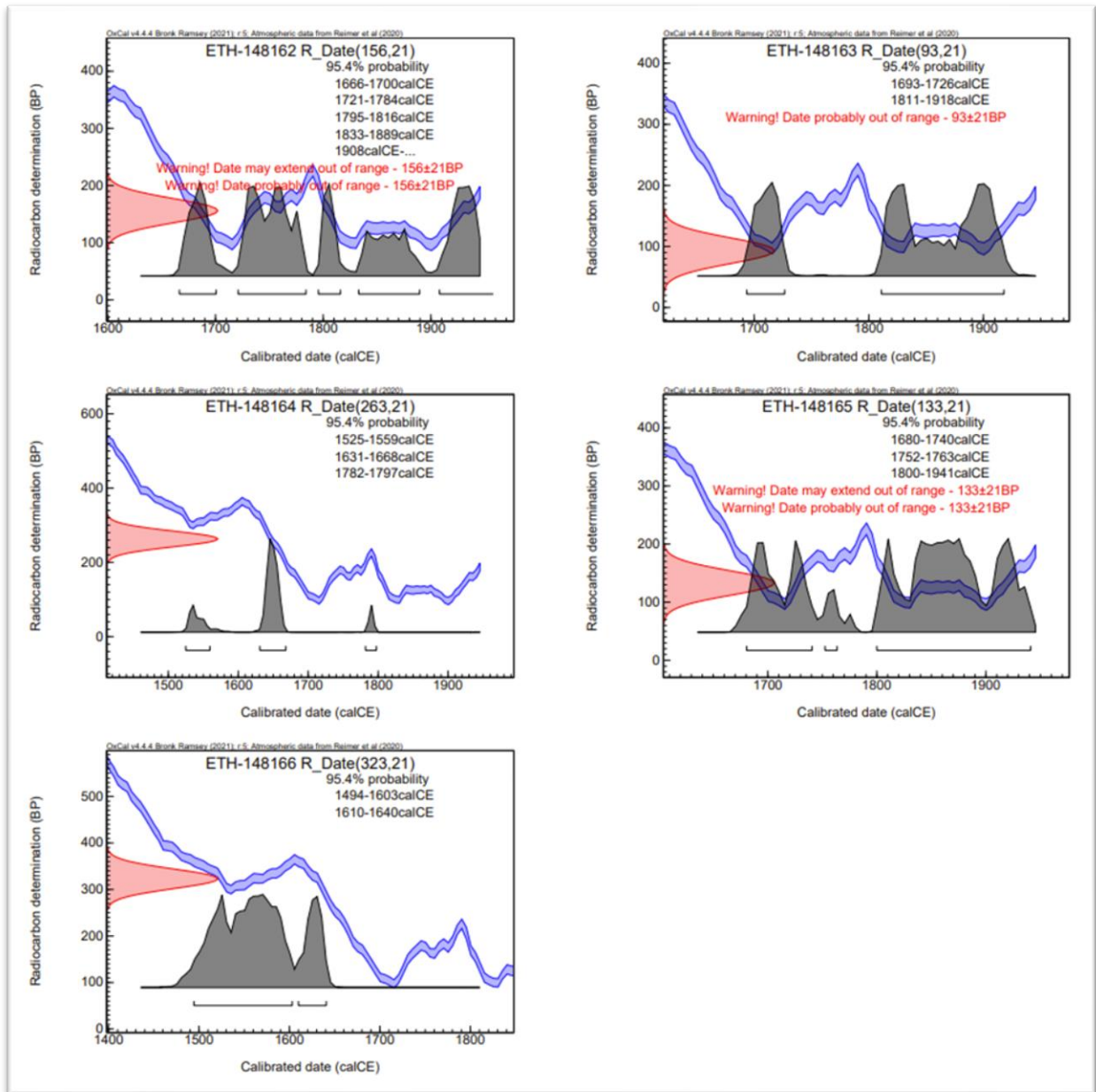
Taxa within the birch family have lifespans of approximately 50 – 150 years: 50-150 for birch, 60-100 for alder, and 70-80 for hazel. This should be taken into account when interpreting the resulting 14C dates. The possibility of the burning of deadwood or of artefacts or construction material should also be considered, as hazel in particular is often used in basketry and the construction of wattle fences (Taylor 1981).

References

- Beta Analytic. 2017. Sample Selection and Size Recommendations. <http://www.radiocarbon.com/required-carbon-dating-sample-sizes.htm>
- Gale, R. & Cutler, D. 2000. *Plants in Archaeology*. London: Royal Botanic Garden, Kew.
- Hather, J.G. 2000. *The Identification of the Northern European Woods. A guide for archaeologists and conservators*. London: Routledge.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2018. *Gyldendals Store Nordiske Flora*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Mytting, L. 2012. *Hel ved*. 3rd edition. Oslo: Kagge forlag.
- Schweingruber, F.H. *Anatomie Europäischer Holzer – Anatomy of European Woods*. Stuttgart: Haupt.
- Schoch, W., Heller, I., Schweingruber, F.H. & Kienast, F. 2004. *Wood anatomy of central European Species*. www.woodanatomy.ch.
- Stace, C. 2010. *New Flora of the British Isles*. 3rd edition. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tanninen, T., Storrink, B., Haugan, I. Møller, P.F., Löfgren, R., Thorsteinsson, I. & Ragnarsson, H. 1998. *Natural Woodlands in the Nordic Countries*. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.
- Taylor, M. 1981. *Wood in Archaeology*. Princes Risborough: Shire Publications.

Table 1	Saksnummer	Context type	Sample number	Dating material present Y/N	Taxonomic identification	Wood type	Growth ring curvature (Weak/Moderate/Strong)	Weight (g)	Date	Number of fragments analysed
Results of analysis of charcoal from Basthabn for ¹⁴ C dating	2024_0000	Østre del av sjakt 1.H1	KP.1.H1.0.1	Y	<i>Betula</i> sp.	Timber	Strong	0.0461	16/12/2024	5
Site Name	2024_0000	Vestre del av sjakt 1.H1	KP.1.H1.0.2	N	-	-	-	-	16/12/2024	0
Basthabn	2024_0000	Lag med flint og metall	KP.1.H3.0.1	Y	<i>Betula</i> sp.	Timber	Strong	0.2837	16/12/2024	5
Basthabn	2024_0000	Liten samling med kull i profil	KP.1.H4.0.1	Y	<i>Corylus/Alnus</i>	Timber	Moderate	0.0261	16/12/2024	5
Basthabn	2024_0000	NV hjørnet av tuft K.1.3	KP.1.H3.0.2	Y	<i>Betula</i> sp.	Timber	Strong	0.1147	16/12/2024	5
Basthabn	2024_0000	Kull plukket ut av såld	KP.1.H7.0.1	Y	<i>Corylus avellana</i>	Timber	Weak	0.0364	16/12/2024	5

Dateringer

Figur 90: Dateringsresultater fra undersøkelsen.

Description		Material	ETH-	C14 age	$\pm 1\sigma$	F14C	$\pm 1\sigma$	$\delta C13$	$\pm 1\sigma$	C/N at	mass C (mg)	Yield	Yield	comments	%C	Method1
Description1	Description2			BP				‰				%	M(End)/M(start)			
Trench 1.H1	Eastern end of trench	charcoal	ETH-148162	156	21	0,9810	0,0025	-26,1	1,0	58,78	0,93	64	0,64	root visible, removed	59,41	ABA 60°
Trench 1.H3	From layer with flint & metal finds	charcoal	ETH-148163	93	21	0,9890	0,0025	-26,9	1,0	115,72	0,93	71	0,71	root visible, removed	69,98	ABA 60°
Trench 1.H3	Northwestern corner of K.1.3	charcoal	ETH-148164	263	21	0,9680	0,0025	-25,8	1,0	217,53	0,94	73	0,73		47,71	ABA 60°
Trench 1.H4	From trench profile	charcoal	ETH-148165	133	21	0,9840	0,0025	-27,8	1,0	61,08	0,93	74	0,74		38,69	ABA 60°
Trench 1.H7	From sieved material	charcoal	ETH-148166	323	21	0,9610	0,0025	-26,6	1,0	61,78	0,94	77	0,77		64,66	ABA 60°

Tabell 15: Dateringsresultater fra undersøkelsen.

**National Laboratory for
Age Determination
14C Result Report**

Christopher Fredrik Kvæstad

christopher.kvaestad@mus
eumstavanger.no

Museum Stavanger AS

Muségata 16
4010 Stavanger

**Measurement
references:**

Seiler et al., Radiocarbon
61(6), 2019

**Calibration
references:**

OxCal v4.4.4 Bronk
Ramsey (2021); r:5
Atmospheric data from Reimer
et al (2020)

Sample Name	Fraction	14C content (pMC)	14C Age (round ed)	d13C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	Woo d spec ies	% C	m gC	Fract ion Yield (%)	14C Age (not round ed)
					68.3% probability					
					1710AD (18.0%) 1719AD					
					1822AD (20.2%) 1832AD					
					1893AD (30.1%) 1906AD					
TRa-25710	KjP03.01	99.08 ± 0.14	75 ± 10 BP	-24.9 ± 0.8 ‰	95.4% probability	Quer cus sp.	5 7	1, 72	49	74 ± 12 BP

1697AD (29.8%)

1724AD

1812AD (29.1%)

1835AD

1885AD (36.6%)

1910AD

TRa-25710

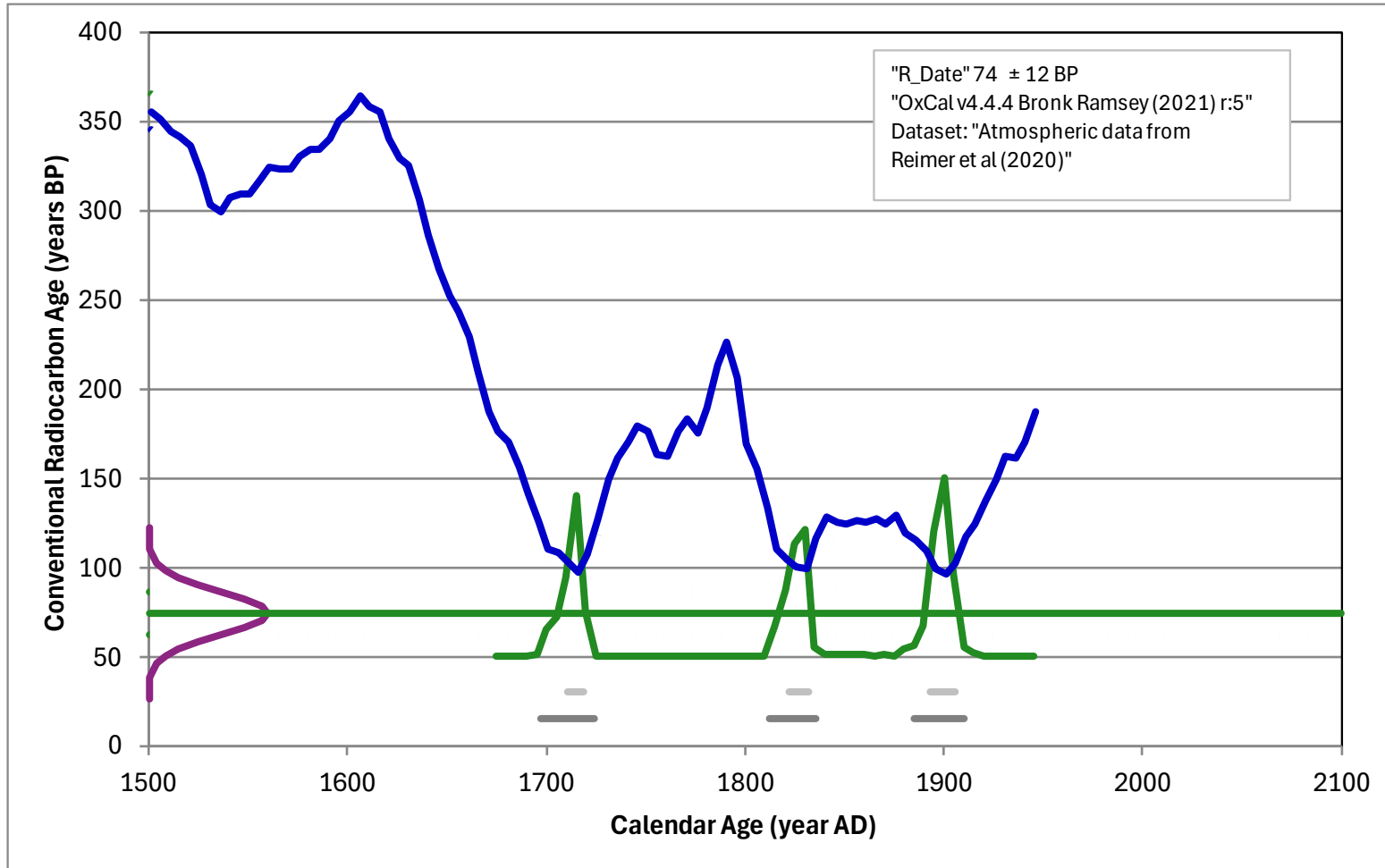
KjP03.01

Hoggeflis fra id. 326832-2

Sampling location: Basthabn, Fogn, Stavanger kommune

Context: Funn i sjø, i utkastsonen til brygge aktivitetsområde askeladden id. 326832-2

Fraction	14C content (pMC)	14C Age (rounded)	d13C (from AMS system)	Calibrated Age Ranges	14C Age (not rounded)
				68.3% probability	
				1710AD (18.0%) 1719AD	
				1822AD (20.2%) 1832AD	
				1893AD (30.1%) 1906AD	
				95.4% probability	
				1697AD (29.8%) 1724AD	
				1812AD (29.1%) 1835AD	
Quercus sp., Alkali residue	99.08 ± 0.14	75 ± 10 BP	-24.9 ± 0.8 ‰	1885AD (36.6%) 1910AD	74 ± 12 BP

Litteraturliste

Jacobsen, H & Follum, J-R. 2008. *Kulturminner I Norge. Spor etter mennesker gjennom 10 000 år*. Tun Forlag.

Hillesland, K., Gil Bell, T., Reiersen, H., Demuth, V. & Hamre, E. 2022. *Arkeologiske undersøkelser av Middelalderhavnen på Gloppe (ID 115870) Gnr. 86. Bnr. 1. Avaldsnes, Karmøy kommune. Rogaland*. Arkeologisk Museum, Universitetet i Stavanger.

Arkeologar er på plass for å undersøka gamalt skipsvrak

2024-10-22 13:21

Ei gamal skjenkestove og eit skipsvrak frå mellomalderen er blant det arkeologar skal undersøka på sørspissen av Fogn denne og neste veke.

- Me forventar å finna spor frå busetjing og maritim aktivitet som kan gje innsikt i korleis området sør på Fogn fungerte som eit knutepunkt for maritim trafikk i tidlegare tider, seier koordinator Marthe Holgersen Kjørkleiv i Rogaland fylkeskommune.

Denne og neste veke vil fleire arkeologar vera i aktivitet over og under vatn kring Basthabn, som tidlegare låg så sentral for folk frå fjordbygdene i Ryfylke som skulle til og frå Stavanger.

Ein gamal knarr

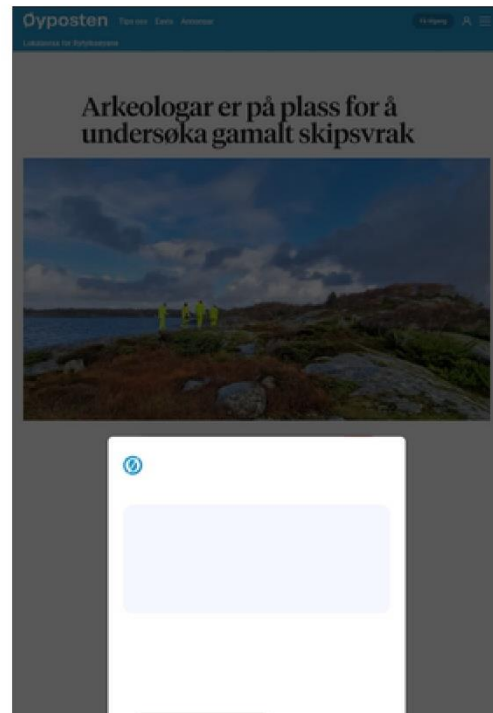
Inst i Basthabn ligg eit skipsvrak som først blei registrert av Endre Elvestad i 2005. Vraket er av ein minst 15 meter lang knarr frå mellomalderen, bygd i nordisk klinkebyggtradisjon frå 1100- og 1200-talet. Trevirket er furu med karakteristiske dekorative profiler, går det fram av ei prosjektskisse.

Neset sør for Basthabn heiter Sylsøy. Her låg gjestegiveriet Sonnarplassen, som var i drift frå midten av 1600-talet til slutten av 1800-talet. Her kunne ryfylkingar på bytur få overnatting og servert øl og brennevin. Ei hamn på vestsida av Sylsøy heiter Ølhamn.

Gjestegiveriet blei truleg lagt ned då den siste husmannen på staden, Nils Henrikson og kona Grete Sundet døde på 1880-talet.

Moderne teknikkar

Undersøkinga av dei maritime kulturminna på Fogn er eit samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune og Stavanger Maritime Museum. Målet er å auka kunnskapen om kulturminne i skjeringspunktet mellom sjø og land.

Arkeologane skal bruka moderne teknikkar som dronar for ortofoto og botnpenetrerende ekkolodd.

- Undersøkingane kan avdekka strukturar som brygger, nausttuffer og andre relikviar som knyter skipsvraket til landbaserte kulturminne, seier koordinator Marthe Holgersen Kjørkleiv.

Kart som viser Basthabn:

Image-text:

Feltarbeidarar ser seg om på sørspissen av Fogn tysdag; f.v. Thomas Bjørkeland, Monica Løfsgaard Valle, Christopher Fredrik Kvæstad og Bjørn Eikje Ramberg. Foto: Trygve Sikveland Røysland

Skipsvraket i Basthabn. Foto: Endre Elvestad

Optional[© Øyposten Pluss]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler
må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning
fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke [her](#).

I seglskutetida kan Ryfylkes brunaste pub ha ligge nett her

2024-10-29 17:30

Øyposten blei med arkeologane som i desse dagar undersøker kulturminne i skjeringspunktet mellom sjø og land på sørspissen av Fogn.

I sundet mellom Sylsøya og Rossøya går me i land på Sonnarplassen, ei nokså flat landtunge med små grasflekkar, nokre store kampesteinar og mange steinmurar som ligg fint i ly for nordvesten.

- Dette ser eg føre meg må ha vore grua, seier arkeolog Christopher Fredrik Kvæstad og peikar på ein mosegrodd haug.

Her sat dei kan hende og varma seg med eit glas brennevin eller ein øl etter å ha vore i byen. Den tidas Piren pub? Sonnarplassen var ei perfekt mellomlanding for dei som skulle ro eller segla frå Stavanger heim til ei av fjordbygdene innover i Ryfylke.

Parkert av motorbåtar

Sonnarplassen var eit kjend gjestegeri frå midten av 1600-talet til slutten av 1800-talet. Skriftlege kjelder frå 1664 viser at det blei tatt imot overnattingsgjester her og servert brennevin og øl.

Kart som viser Sonnarplassen:

Rett på hi sida av øya heiter det Ølhamna, ei hamn til Sonnarplassen for dei som kom frå nordvest. Namnet er grunnen til at me set fram hypotesen om at dette kan ha vore Ryfylkes brunaste pub.

- Då det kom dampbåtar og motorbåtar, blei det plutselig ikkje bruk for denne plassen meir, seier Christopher.

Kring murane er det heilt fritt for restar av trevirke. Me må tru det har stått fleire grindabygg her, men der trevirket blei brukt om att andre stader då gjestegeriet sine dagar var talde.

Sjø og land hand i hand

Arkeologane har i haust halde seg mest lenger nord på Sylsøy og kring Basthabn. Der har dei blant anna snorkla etter eit skipsvrak frå 1200-talet som ligg delvis nedgraven i siltlaget på botnen inst i den gamle hamna.

Elles har dei grave kring fleire hustufter på land for å leita etter spor som kan peika mot kva dei dreiv med og mot når dette var.

Prosjektet, som har gått over eit par veker nå i slutten av oktober, er eit samarbeid mellom Rogaland fylkeskommune og Stavanger Maritime Museum.

- Vanlegvis held fylkeskommunen seg på land, medan Maritim Muesum held seg i vatn, seier arkeolog Trygve Røisland i Rogaland fylkeskommune:

- Her gjer me eit unikt samarbeid der me ser etter samanhengar mellom bruken av sjøen og bruken av jorda.

Ubrotten historie

På austsida av hamna er det to gravrøyser frå jernalderen, altså frå førkristen tid.

I ei prosjektskisse står det at området me er i har vore ein sentral stoppestad og er eit døme på den lange kontinuiteten som har vore i Rogalands maritime historie.

Sylsøy og Basthabn høyrer til garden Hovda, der det på det meste skal ha vore sju husmannsplassar.

Sørspissen av Fogn har bydd på rike næringsmuligheter. Ein av dei som skal prøva å føra den tradisjonen vidare er grunneigar Kjell Sørbø, som var med Øyposten på synfaringa med arkeologane tysdag. Han og broren Kåre Sørbø eig Basthabn AS som igjen eig grunnene på austsida og nordsida av Basthabn.

Basthabn AS har godkjende planar for eit maritimt senter og fleire bueiningar. Men det får vera ei historie til seinare.

Image-text:

Arkeologane Christopher Fredrik Kvæstad (t.v.) frå Stavanger Maritime Museum og Trygve Sikveland Røysland frå Stavanger fylkeskommune ved det som kan ha vore grua i Sonnarplassen gjestegeri. Foto: Sigbjørn Høidalen

På Rossøya, rett på hi sida av sundet frå Sonnarplassen, har Ryfylke friluftsråd i nyare tid restaurert ei grindaløe, der turistar kan søka ly. Foto: Sigbjørn Høidalen

Trygve Sikveland Røysland (t.v.) og Christopher Fredrik Kvæstad snorklar etter kulturminne under vatn.

Foto: Sigbjørn Høidalen

Bilde av korleis marinarkeologane ser føre seg at skipsvraket i Basthabn kan ha sett ut. Foto: Stavanger Maritime Museum

Hege Vatnaland (t.v.) og Monica Løfsgaard Valle grev i jorda til det som kan ha vore ein husmannsplass på vestsida av Basthabn. Foto: Sigbjørn Høidalen

Grunneigar Kjell Sørbø (t.v.) var med på synfaringa i hop med Øyposten og blir vist rundt av arkeologane. Foto: Sigbjørn Høidalen

Optional[© Øyposten Pluss]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke vidareformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

Søker historiekunnskap over og under vann

Arkeologiske undersøkelser på Fogn skal gi ny kunnskap om kulturminnene rundt Basthabn, og finne kobling mellom et skipsvrak fra 1200-tallet og kulturminner på land.

Publisert av: Elisabeth Krey Jensen Publisert: 08.12.2024 22.03

Basthabn ligger helt sør på øya Fogn, et stykke fra vei og bebyggelse. Enkleste måten å komme seg til området er derfor med båt. Arkeologene reiste sjøveien fra Talgje til Basthabn.

Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Med tørrdrakter på, dykkermaske og svømmeføtter, vasser de to arkeologene ut i den kalde sjøen. De snorkler langs land og prøver å danne seg et bilde av hva de finner av menneskespor under havoverflaten. De bruker kamera til å ta bilder og film under vann, og dokumenterer funnene de gjør med bruk av GPS.

Christopher F. Kvæstad, arkeolog ved Stavanger maritime museum og Trygve Sikveland Røysland (til høyre), arkeolog i Rogaland fylkeskommune snorkler rundt på jakt etter mer historiekunnskap.

Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Sentralt stoppested mellom Ryfylke og Stavanger

Rogaland fylkeskommune og Stavanger maritime museum har i høst gjennomført arkeologiske undersøkelser på Fogn i Stavanger kommune. Historiske kilder viser at Basthabn-Rossøysundet har vært et sentralt stoppested og skjenkestue under ferdsele i området mellom Ryfylke og Stavanger.

Helt sør på øya Fogn, et stykke fra vei og bebyggelse, finner du Basthabn. Den enkleste måten å komme seg hit, er med en liten båt. Turen over fjorden fra Talgje tar rundt ti minutter og byr på frisk vind, småkrappe bølger og sjøsprøyt.

Tidligere undersøkelser har avdekket skipsfunn som dateres tilbake til 1200-tallet. Keramikkfunn vitner om kontinuerlig aktivitet på land fram til 1800-tallet.

- Målet med dette prosjektet er å øke forståelsen av kulturmiljøet, både på land og under vann i dette historisk viktige området. Basthabn har vært et knutepunkt for skipsfarten i Ryfylke, forteller Trygve Sikveland Røysland, arkeolog i Rogaland fylkeskommune.

Har gjort spennende funn

Basthabn- Rossøysund er et område av regional interesse, og omtales som et kulturmiljø som er et godt eksempel på den lange kontinuitet i Rogalands maritime historie fra jernalderen fram til 1800-tallet.

- Selv om vi har gjort spennende funn, gjenstår det mange ubesvarte spørsmål. Derfor planlegger vi å fortsette undersøkelsene neste år, sier Christopher F. Kvæstad, arkeolog ved Stavanger maritime museum.

Basthabn har en smal passasje fra sjøen mot sør og ligger godt i le for vinder fra alle himmelretninger. Hele vika har kun noen få meters dybde. Det er derfor lett å forestille seg at dette har vært en viktig havn for båter og små skip i dårlig vær.

De bevarte delene av skipsvraket i Basthabn tilsier at dette har vært et skip med en lengde på minst 15 meter og 4 meter bredde. Vraket antas å være en knarr, datert til middelalder. Skipet er bygget av furu, og hudbordene er laget av kløyvd tre. Ved tidligere befaring ble det også gjort funn av i alt 33 strukturer blant annet tolket som bryggefundament, rester etter en steingard, båtstø, hus- og nausttuffer.

For å kartfeste kulturminner bruker arkeologene posisjonstjenesten CPOS, som registrerer punkter og markerer kulturminnene helt ned på centimetersnivå.

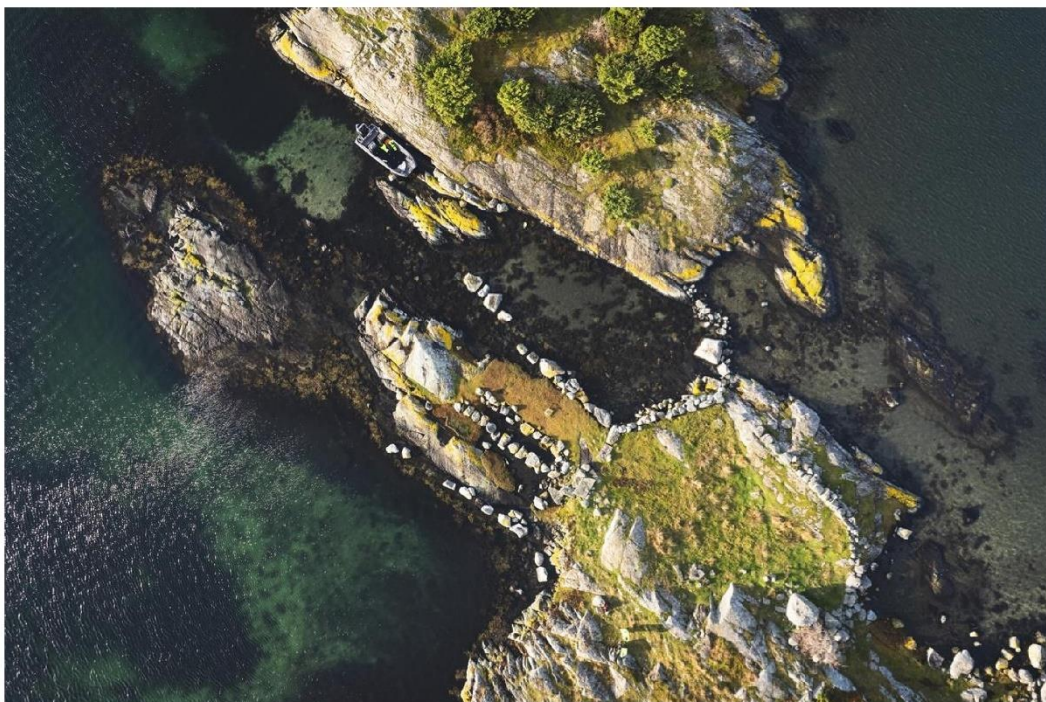
Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Kunnskapshull om klimaendringers effekt

I arbeidet med regional kulturmiljøplan som ble vedtatt i fjor, ble det avdekket et «kunnskapshull» om hvordan klimaendringene påvirker og forvitrer kulturminnene våre, spesielt i kystnære strøk. Å øke kunnskapen om våre kulturminner er sentralt i planens handlingsprogram, og prosjektet på Fogn er et av flere tiltak. Riksantikvarens bevaringsstrategi for kulturmiljø er også relevant for dette arbeidet.

Det arkeologiske arbeidet handler i stor grad om å avdekke og dokumentere spor etter tidligere menneskers bruk av området. Arkeologene graver forsiktig vekk jord og steinmasser som de deretter sålter rent i sjøen. Her kan de finne fragmenter etter bein, brent kull, keramikk eller andre rester etter menneskeskapte redskaper. Funnene som arkeologene gjør legges i blanke plastposer og blir merket med funnsted, dybde i jorden og annen relevant informasjon.

- Neste år vil vi prioritere undersøkelser ved gjestgiveriet og havneområdet rundt. Det var i drift fra 1600-tallet, eller tidligere, og til 1800-tallet. Dette arbeidet vil bidra til å kaste lys over Basthabns rolle som et kulturelt og økonomisk nav i regionens historie, sier arkeolog Kvæstad.

Fra luften ser en tydelig de menneskeskapte steinformasjonene. Det er ikke alltid like enkelt å oppdage disse når en går nede på bakkeplan.

Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Kartlegger tidsperiode

En rekke gamle steinmurer og steinrøyser ses spredt ut over det smale neset. Her har arkeologene sett seg ut ulike strukturer i landskapet og startet prøvegravningen på forskjellige steder.

- Vi ønsker å se nærmere på de ulike kulturminnene ved å grave sjakter for hånd i utvalgte tufter og røyser. Vi håper på den måten å finne ut mer om hvilken funksjon de ulike strukturene har hatt, og eventuelt hvilken tidsperiode de kan ha vært i bruk. Enten ved hjelp av kull som kan sendes til datering eller gjenstandsfunn, forklarer arkeolog Monica Løfsgaard Valle i Rogaland fylkeskommune.

Fortsetter undersøkelsene i februar

De arkeologiske undersøkelsene i Basthabn kan avdekke spor etter tidligere bosetning, maritime aktiviteter, og bidra til en dypere forståelse av hvordan områdene rundt har fungert som en sammenhengende del av regionens kystkultur og økonomiske nettverk gjennom århundrene. Dette vil være verdifullt for å bevare og formidle områdets kulturhistoriske betydning.

Koordinatene blir registrert i en egen kartløsning med informasjon fra stedet. På denne måten kan arkeologene danne seg et bilde av hva som finnes i området, og hva som kan være aktuelt å se nærmere på senere.

- Vi skal tilbake til Fogn i februar for ekstra undersøkelser, og håper å ha ferdig en rapport til våren, sier arkeolog Trygve Sikveland Røysland i Rogaland fylkeskommune.

Det smale neset som skiller Basthabn fra Hovdavaågen mot vest er fullt av kulturminner. Fra luften ser en tydelig spor etter flere ulike grunnmurer i stein og strukturer på havbunnen langs land som kan ha vært fundamentet til bryggeanlegg.

Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Arkeologene graver lange, smale sjakter for å avdekke eventuelle strukturer og funn som ligger gjemt nede i jorda. | Fotograf: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Fant du det du lette etter?

ARKEOLOGI

JAKTER HISTORIEN OVER OG UNDER VANN

Arkeologiske undersøkelser over og under vann har gitt ny kunnskap om kulturminnene rundt Basthåbn. Stedet har vært en aktiv havn fra middelalderen og framover, og et viktig knutepunkt for skipsfarten i Ryfylke.

Tekst: Elisabeth Krep Jenssen, Rogaland fylkeskommune

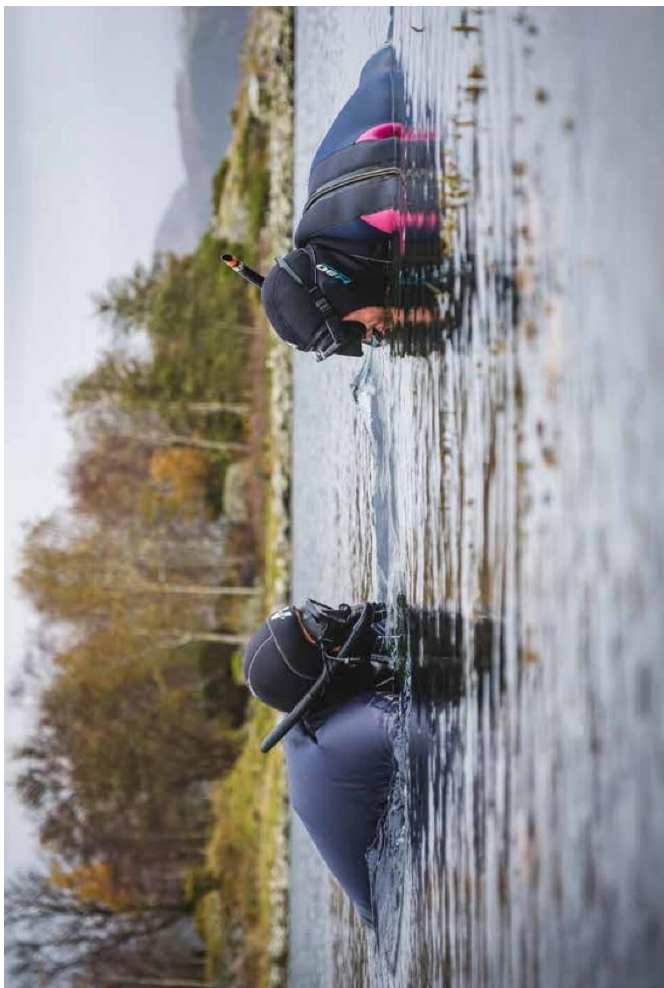
Helt sør på øya Fagen i Stavanger kommune, et stykke fra øst og bebysst, finner du Basthåbn. Den enkleside båsen å komme seg hit, er med en liten båt. Turen over fjorden fra Tallege tar rundt ti minutter og byr på frisk vind, småkappede bølger og sjøsprøyt.

Med løntrakter på, dykkermuske og svømmedøtter, vasser arkeologer fra Rogaland fylkeskommune og Stavanger maritime museum ut i den kalde sjøen. De

hva de finner av menneskespor i området. Like under havoverflaten ligger et skipsvrak fra 1200-tallet.

Historisk viktig område

Måler med de arkeologiske undersøkelsene, som ble gjennomført sist høst og vinter, var å få en bedre forståelse for kulturmiljøet i dette historisk viktige området. Arkeologene ville også undersøke om det var en kobling mellom skipsvraket i sjøen og kulturminnene på land.

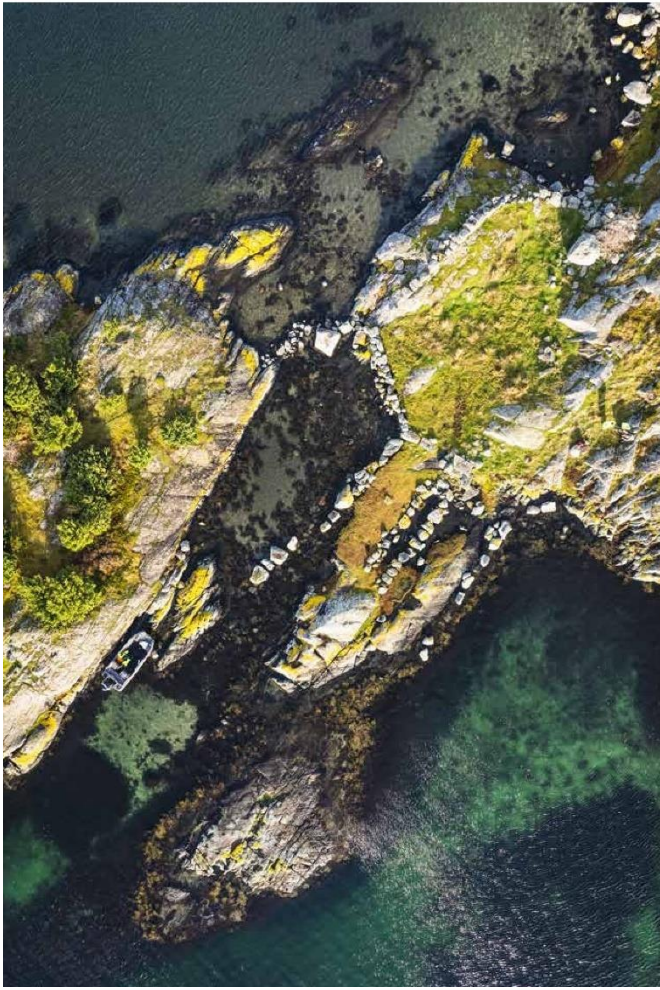

Arkeolog Trygve Siveland Rogaland sårder steinmasser i sjøen på jakt etter rester fra menneskeskapte redskaper. Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Over: Arkeologene Christopher F. Kvæstad og Trygve Siveland Rogaland er klare for nok en undersøkningspakt etter menneskelige spor. Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

T.v.: Arkeologene grover langs gravelangs småstasjoner for å undersøke mulige spor etter menneskelige aktiviteter som ligger glimtvis i jord. Foto: Øyvind Nesvåg, Rogaland fylkeskommune

Fra luftra ser en hybrid av menneskapede steinformasjoner. Det er ikke alltid like enkelt å oppdage disse når en går nede på bakkeplan.
Foto: Øyvind Næsådg, Rogaland fylkeskommune

Det smale neset som skiller Basthabn fra Houddavågen mot vest er fullt av kulturminner. Foto: Øyvind Næsådg, Rogaland fylkeskommune

“ Undersøkelsene våre gir en bedre forståelse av Basthabns kontinuerlige rolle som havn og knutepunkt.

dokumentere spor etter tidligere menneskers bruk av området. En rekke gamle steinmur og steinrøyser ses spredt ut over det smale neset. Arkeologene har gravd sjakter for hånd i utvalgte tufter og røyser. De prøvde finne svar på hvilken funksjon de ulike strukturene har hatt, og i hvilken tidsperiode de kan ha vært i bruk. Svarene er vverfulle for å bevare og formidle områdets kulturhistoriske betydning.

Kunnskapsnull om klimaeffekt

Arbeidet med regional kulturmiljøplan for Rogaland, som ble vedtatt i 2023, ble det avsluttet et «kunnskapsnull» om hvordan klimadringene påvirker og forvinner kulturminne våre, spesielt i Kysnære strøk. Å øke kunnskapen om våre kulturminner er sentralt i planens handlingsprogram. Prosjektet på Fogn er et av flere tiltak. Riksantikvarens bevaringsstrategi for kulturmiljø er også relevant for dette arbeidet.

Det arkeologiske arbeidet på Basthabn handler i stor grad om å avdekke og

– Marine registreringer forsterker bildet av samspillet mellom land og vann, og viser Basthabn som et kyskulturnedskap der sjø og land henger tett sammen både fysisk og historisk. Funnene har også verdi for forvaltning, forskning og formidling, spesielt innen kyskultur. Basthabn gir et viktig innblikk i tidligere Kysmiljøer i Ryfylke, og hvordan samspillet mellom land og vann forsterker og ivlanges kysten, sier Kvæstad.

Overraskende funn

Arkeologene konkluderer med at de i stor grad fikk svar på problemstillingene de hadde i forkant av undersøkelsene.

– Vi sitter igjen med et solid datagrunnlag for videre arbeid. Det dukket opp flere interessante funn, spesielt mye etterfor-matorisk materiale, altså flere gjenstander og strukturer fra etter år 1537, sier Sivve-land Roysland.

Arkeologene forteller også om to spesi-
elle overraskelser i prosjektet. ▶▶

Arkeolog Selma Johanne Lauvland sårer steinmasser i sjøen, på jakt etter rester fra menneskapede redskaper.
Foto: Øyvind Næsådg, Rogaland fylkeskommune

For det første var det overraskende lite moderne avfall i området. Det kan tyde på at pllassen ble grundig ryddet da den ble forlatt, noe som er uvanlig og gir et «frosset» inntrykk av tidligere tiders bruk, forteller Kvæstad.

– For det første var det overraskende lite moderne avfall i området. Det kan tyde på at pllassen ble grundig ryddet da den ble forlatt, noe som er uvanlig og gir et «frosset» inntrykk av tidligere tiders bruk, forteller Kvæstad.

I tillegg ble de overrasket over hvor tydelig de arkeologiske sporene strekker seg fra land og ut i vannet. Mange av konstruksjonene i grenssonen er ikke synlige på overflaten, men svært tydelige når man undersøkte sjøbunnen. Dette understreker behovet for en helhetlig tilnærming der marine og terrestriske data må sees i sammenheng, mener arkeologene.

Knutepunkt i over 500 år

En direkte kobling mellom skipsreid og kulturminner på land har imidlertid vært vanskelig å konstatere.

– Skipsvraket representerer en konkret henvisning til middelalderen, mens gravrøyser og tyve bosettings- og trygge spor spenner fra jernalder til 1800-tallet. Likevel inngår alt i en historisk sammenheng. Undersøkelsene våre viser at Basthøvn har vært en ferdsløst og et handels- og bosettingsområde i langt over de 500 årene vi har påvist. Selv om ikke vraket har direkte kobling til kulturminner på land, så bekrefter det at stelet har vært en aktiv havn fra middelalderen og framover, sier arkeologene Christopher F. Kvæstad og Trygve Sakveland, Røysland. ■

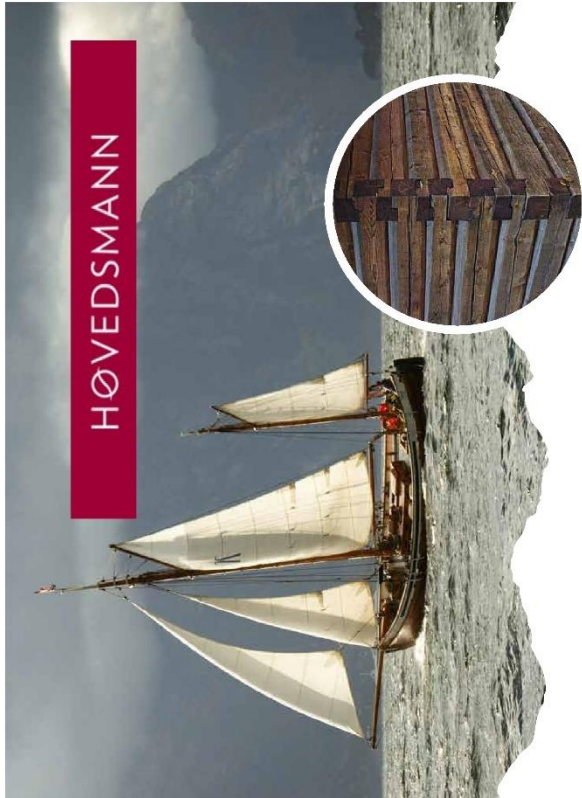

For å kartfeste kulturminner bruker arkeologene posisjonstjenesten CPOS, som registrerer punkter og markere kulturminnerne helt ned på centimeternivå. Foto: Øyvind Næsivåg, Rogaland fylkeskommune

T.v.: Arkeolog Christopher F. Kvæstad viser opp etter et utvalg vann. Foto: Øyvind Næsivåg, Rogaland fylkeskommune

T.h.: Arkeolog Trygve Sakveland oppsøker med en bil på et tidligere landstasjon. Fotograf: Øyvind Næsivåg, Rogaland fylkeskommune

HØVEDSMANN

HØVEDSMANN.NO - FOR BEVARING AV NORDISK KULTURARV

Er du opptatt av å bevare historiske skatter og unike arkitektoniske perler? Da er Hovedsmann.no din ideelle partner for fartøyvern og bygningsvern!

TJENESTER VI TILBYR

FARTØYVERN

materiell til bevaring av historiske båter og skip.

BYGNINGSVERN

materiell til renovering, vedlikehold og bevaring av kulturhistoriske bygninger.

Kystens Skipshandel og Nettbutikk:

Utforsk vårt brede utvalg av produkter for båtentusiaster og bevaringsprosjekter!

- Skipsspiker, båtspiker, klippspiker
- Båtsaum og roer. Galv- og kobber
- Tracks og klink i kobber
- Drev, bek, vedlikehold
- Verktøy/utstyr til båtbygging, rigging og seglmaking
- Tauverk, merling og sjømannsgarn

BESØK VÅR NETTbutikk FOR MER INFO
WWW.HOVEDSMANN.NO

BESØKSADRESSE
EIDESKIVVEGEN 7
5443 BØMLO

90473889
POST @HOVEDSMANN.NO

Rogaland fylkeskommune

Postboks 130 sentrum
4001 Stavanger

Besøksadresse

Arkitekt Eckhoffs gate 1
4010 Stavanger

Telefon

51 51 66 00

E-post

firmapost@rogfk.no

www.rogfk.no

Stavanger maritime museum

Museum Stavanger (MUST)
Postboks 886
4004 Stavanger

Besøksadresse

Nedre Strandgate 17
4005 Stavanger

Telefon

51 84 27 00

E-post

arkeologi@museumstavanger.no

www.stavangermaritimemuseum.no

Rogaland
fylkeskommune